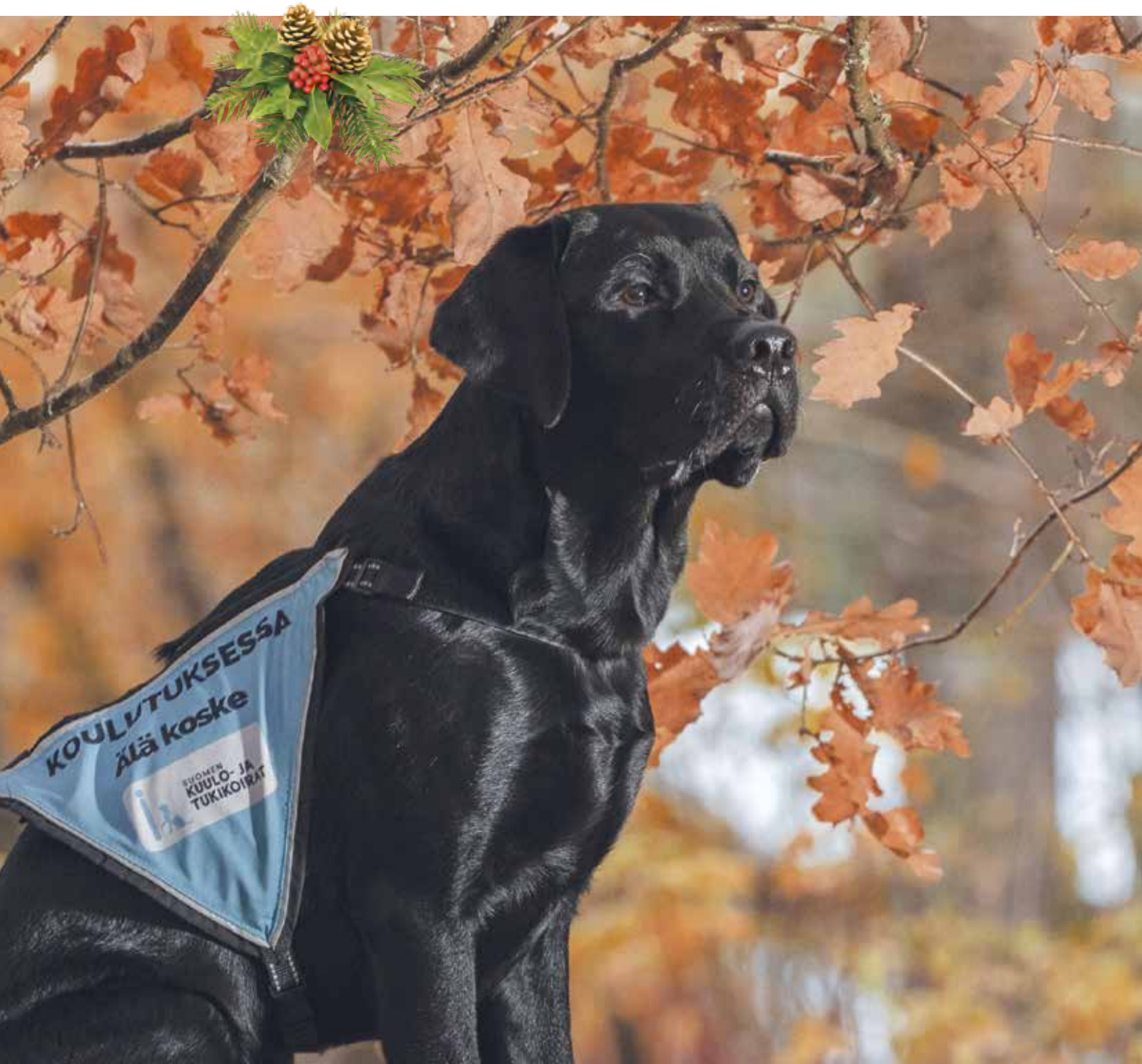

OPASKOIRAN JOULU 2024

KOIRATARINOITA VAMMAISKOIRATYÖN JA
SOKEIDEN LASTEN JÄRJESTÖJEN HYVÄKSI

OPASKOIRAN JOULU 2024

OPASKOIRAN JOULU 2024

Koiratarinoita vammaiskoiratyön ja sokeiden lasten järjestöjen hyväksi

13. vuosikerta

Julkaisija: Opaskoiran Joulu ry

Vastaava toimittaja: Juha Herttuainen, juha.herttuainen1@gmail.com

Toimituksen osoite: Apinu iela 14, Carnikava, LV-2163 Latvia

Taitto/ulkoasu: Ali Kinnunen, kinnunen.ali@gmail.com

Ilmoitusmyynti: PrintMix Oy, www.printmix.fi

Kirjapaino: ADverts, www.adverts.lv

Opaskoiran Joulu -kirja julkaistaan myös Näkövammaisten liiton luetusohjelmassa sekä näköispainoksena Opaskoiran Joulu ry:n kotisivuilla.

Tilaukset: Juha Herttuainen, juha.herttuainen1@gmail.com, puh. 040 353 1979.

Kirjan hinta 18 euroa, (5 kirjaa tai enemmän 10 euroa/kpl), postikulut lisätään.

Kansi: Merja Helander, takakansi: Aino Pikkusaari

OPASKOIRAN JOULU RY

Puheenjohtaja: Erkki Virtanen, erkkijussi@gmail.com, puh. 045 612 9865

Sihteeri/toimisto: Juha Herttuainen, juha.herttuainen1@gmail.com

Kotisivut: www.opaskoiranjoulu.fi

Puhelin: +358 40 353 1979

Y-tunnus: 2561927-2

PANKKI/IBAN: FI67 5133 0020 0648 11 / BIC: OKOYFIHH

ISSN 2323-4024

SISÄLTÖ

- 7 Toimittajalta**
Juha Herttuainen
- 8 Teema: Sokeana Suomessa - Janne Silas**
Janne Silas
- 12 Judo on Tessalle elämäntapa**
Marianne Tenhami
- 16 Elämää opaskoirien kanssa**
Arja Makkonen
- 20 Ammattina eläintenhoitaja**
Katarina Anhava
- 24 Näkövammaisuus on tuonut haasteita ja mahdollisuuksia**
Tiina Ihalainen
- 26 Sokeana Suomessa**
Marianne Tenhami
- 30 Sokeain lasten tuki ry 60 vuotta**
Maarit Tuomikoski-Hampf
- 32 Epilapsiakoira Olivia-Ompulle**
Merja Helander
- 38 Rauni Miettinen - elämää sotasokean vaimona**
Juha Herttuainen
- 42 Sokeana Saimaan rannalla**
Mikko Ojanen
- 44 Zaigan koirakoulussa**
Juha Herttuainen (Zaigan sanoin)
- 49 Sotasokean kynästä: Nurmista vain nauratti**
Gerhad Niemi
- 50 Samu - ensimmäinen opaskoira?**
Erkki Vakkala
- 52 Sotasokean kynästä: urhea sotakoira**
T.A.Engström
- 55 Sotasokean kynästä: kymmenen vuotta Dickin kanssa**
Heikki Hukkanen
- 58 Koira sokean oppaana**
Leopold Öller
- 60 Sattuu sitä sokeallekin**
Heino Malinen
- 62 Opaskoira - laumanjohtaja**
Edmund Natunen
- 64 Opaskoira ohjaa**
Eero Suomalainen
- 68 Opaskoiran Joulu ry - toimintakertomus 2023**
Juha Herttuainen
- 70 Latvian Palvelukoiraohdistys TEODORS - vuosikertomus 2023**
Velga Zēgnere
- 74 Ottis-sarjakuva**
Sari Hyvönen

ELÄINKLINIKKA
VIKSU

Marttilankatu 44, 38200 Sastamala, Vammala
Puh. (03) 511 2288 | www.viksu.net

Päijät-Hämeen
ELÄINLÄÄKÄRIASEMA

SAIMAANKATU 18, LAHTI

LAKITOIMISTO JPH

040 557 3578
www.perheasiat.fi
toimisto@perheasiat.fi

LEMMIKKISI
HYVINVOINTI -
HOIDOSSAMME

Koira-
Kissaklinikka
Hund-Kattklinik

Metsämäki, Raviraitti 45, 20380 TURKU | Puh: 02 2550 001 | vastaanotto@koirakissaklinikka.fi

VARHAISKASVATUKSEN OPETTAJIEN LIITTO
SMÅBARNSPEDAGOGIKENS LÄRARFÖRBUND

**ASIANAJOTOIMISTO
BERGHOLM OY**

Kutojantie 7, 02630 Espoo
puh. 09 6898 8760 | www.bergholm.fi

ABLOY

WWW.ABLOY.FI

K I T E E

SKODA

Vi bidrar till tryggare, aktivare
och hälsosammare liv.

folkhälsan

Kajaanin kaupunki

Luontokaupunki Kajaani - kasvun kärjessä 2022

esse elektro-kraft

www.eekab.fi

Hiskinmäen Eläinsairaala
Akselinkatu 1, 44100 Äänekoski
www.hiskinmaki.fi

waratah om
FORESTRY ATTACHMENTS

Rahtikatu 14, 80100 Joensuu

icare

Yli 200 000 tuotteen verkkokauppa - ja lisää tulee päivittäin!

Karkkainen.com

facebook.com/karkkainencom instagram.com/karkkainencom

Kivijalkamyymälät | Ylivieska, Ollilanojankatu 2 | Oulu, Alasintie 12 | II, Sorosentie 2 | Lahti, Pasaasi 2 | Jyväskylä, Sammontie 1

TOIMITTAJALTA

Viime vuonna poistui taivaanpankelle Suomen viimeinen opaskoira käyttänyt sotasokea. Heitä oli yhteensä runsaat 200, joista reilusti yli puolet halusivat ja myöskin saivat opaskoiran. Minulla oli tilaisuus työskennellä yhteistyökursseilla opaskoira hakevien sotasokeiden kanssa ensimmäisessä varsinaisessa työpaikassani *Mäkkylän opaskoirakoululla* ja myöhemmin Lomakoti *Onnelasta* käsin. Mäkkylässä tein kurssilasille aamu- ja iltapalat sekä vietin paljon aikaa heidän seurassaan tarkkaavaisena kuunnellen ja keskustellen opaskoira-asioista. Kaikki oli minulle uutta ja ihmeellistä.

Opaskoiran Joulu ry päätti kunnioittaa poisnukuneita sotasokeita julkaisemalla osittain sotasokeat-teemalla tämän *Opaskoiran Joulu 2024* -kirjan ja myös vaatimattoman *Palvelukoira kalenteri 2025* -nimisen seinäkalenterin. Molemmat sisältävät sotasokeiden asiaa. Kalenteriin sisällytimme kaikkien sotasokeiden käyttämien opaskoirien nimet. Aivan jokaiseen kalenteriruutuun eivät sotasokeiden koirien nimet riittäneet, niinpä täytimme allakan alkuaikojen ”siviiliopaskoirien” nimillä kursivoituina. Jokaisen kuukauden kohdalla on sotasokean tai alan pioneerin lausuma ”meditaatio” eli mietelause.

Opaskoiran Joulu 2024 -kirjassamme on paljon 1930-luvulta lähtien olevia tarinoita alan pioneerityötä tehneiden ja sotasokeiden kirjoittamina.

Antoisia lukuhetkiä!

Sotasokeiden muistoa kunnioittaen,
Opaskoiran Joulu ry

Erkki Virtanen, puheenjohtaja
Juha Herttuainen, sihteeri

Teema: Sokeana Suomessa

PÄIVÄSI SOKEANA

Teksti: Janne Silas

Kuvat Janne Silaksen kotiarkistosta

Onko mieleesi tullut koskaan peittää silmäsi ja kokeilla millaista olisi olla sokea? Ensimmäinen ongelmasi olisi todennäköisesti se, että et uskaltaisi liikkua mihinkään. Käsityksesi maailmasta perustuu nimittäin pitkälti näköaistin varaan. Valtaosa näkövammaisista on heikkonäköisiä tai vaikeasti heikkonäköisiä. Vain pieni osa on täysin sokeita. Minä kuulun noiden täydellisten porukkaan. Lähde laput silmillä mukaan päivääni. Eikä sitten kurkita.

Vaikka on kesäinen aamu, en näe valon pilkahdustakaan. Keittiöön käveleminen sujuu silti melko helposti, sillä kotini pohjapiirros ja äänimaailma ovat tulleet jo tutuiksi. Seuraan kädelläni keittiön pöytää ja etsin sormillani puhuvan lämpömittarin. Painan koholla olevaa nappia ja kuuntelen ulkona olevan shortsikeli. Mukava keli siis lähteä aamun kille opaskoirani *Patun* kanssa.

Puolen tunnin reippailun ja aamupalan jälkeen lähdän kaupungin keskustassa olevaan näkövammaisten työ- ja kerhotilaan. Tällä kertaa minun pitää jättää Patu kotiin. Koska en osaisi kävellä valkoisen kepin avulla linja-autopysäkillä, käytän kuljetuspalvelua. Päästyäni perille, kävelen kuljetuspalvelutaksilla työ- ja kerhotilan ovelle käyttämällä apunani valkoista keppiä. Kävelen tuttua pitkää käytävää, jonka molemmilla puolilla on työhuoneiden ovia. Pysytyn kävelemään siinä ilman valkoista keppiä. Kengistäni kuuluva ääni kaikuu seinistä ja auttaa minua pysymään suurin piirtein keskellä käytävää. Kun näköaistia ei ole, kuulo- ja tuntoaistit ovat herkistyneet.

Seisten ammuttaessa näkövammaiset eivät erotu mitenkään näkevästä. Näkevät ampuvat silmillä; näkövammaiset kuuntelemalla tähtäimestä kuuluvaa ääntä.

Ohjaan joogaa kolmelle eri ryhmälle. Kuvassa eri ryhmä kuin tekstissä mainittu näkövammaisten joogaryhmä

Näkövammaiset ampuvat kilpailuissa kahdessa asennossa.

Oudoissa paikoissa liikkuminen pelottaa kuitenkin enemmän tai vähemmän jokaista näkövammaista.

Henkilökohtainen avustajani tulee paikalle. Siirymme kerhohuoneeseen, jonne alamme rakentaa ampumarataa. Vaikka kerhohuone on minulle tuttu, tilan tarkka hahmottaminen on vaikeaa. Seuraamalla kädellä pöydän reunaa etsin matkalaukkua, jossa on muun muassa ampuma-asuni. Samalla tunnustelen varpaillani mitä edessä on, sillä varpaat toimivat kuin silminäni. Avustajani siirtää taululait-

teen kerhohuoneen toiseen päähän. Toisessa päässä minä muutan tietokoneella ilmakiväärini tähtäimen säädöt pystyammuntaan sopivaksi. Seuraavaksi avaan aselaukkuni ja valitsen pistekirjoituksella merkitsemistäni luotirasioista tämän päiväiseen harjoitukseen sopivan rasian. Puen päälleni ampumatakin, -housut ja -kengät ja laitan korvilleni kuulosuojaimet. Otan käteeni ilmakiväärini. Aseessani on näkövammaisille suunniteltu tarkkuuskameran avulla toimiva tähtäin, joka päästää sitä korkeampaa ääntä, mitä lähemmäs napakymppiä piippu osoittaa. Ääni alkaa kuulua vasta 20 sentin päässä maalitaulun keskustasta. Suunnatakseni aseensa tuolle alueelle tarvitsen avustajan apua. Tämän jälkeen ammun kuin näkevä, paitsi että tähtään korvilla, en silmillä. Kun kuulen kuulosuojaimistani kaikkein kirkkaimman äänen, laukaisen aseensa, luoti tekee reiän elektronisen maalitaulun paperiin ja kuulen tuloksen tietokoneesta. Ilmakivääriammunnassa tunnen olevani melko tasaveroinen näkevien kanssa. Se on minulle tärkeää.

Kello yksitoista muutun määrätietoisesta urheilijasta vapaaehtoistyöntekijäksi ja alan ohjata näkövammaisten ilmakivääriammuntaryhmää. Kymmenkunta eri lailla näkövammaista miestä ja naista tulee ampumaan ilmakiväärillä. Tunnistan käytävältä kuuluvien askelten ja muiden äänten perusteella, kuka milloinkin on tulossa. Kävelen työ- ja kerhotilan keittiötä kohti, jossa ampujat odottelevat vuoroaan. Käytävällä saattaa olla muitakin ihmisiä, joten minun pitää olla erityisen varovainen. Keittiöstä kuuluu melkoinen pulputus. Yhteinen harrastus onkin mainio tilaisuus ylläpitää sosiaalista kanssakäymistä.

Elokuussa 2024 Puolan Wrocławissa järjestetyssä näkövammaisten ilmakiväärikilpailussa Suomea edusti kolme maajoukkueurheilijaa.

Parhaiten näkevä kerholainen antaa minulle kupin kahvia. Palaan kahvikuppini kanssa ampumaradalle ja kutsun aina kaksi kerrallaan ampumaan. Parin tunnin päästä alamme lopetella ja puran avustajani kanssa ampumaradan.

Päästyäni kotiin eteisessä odotti häntäänsä hurjasti heiluttava Patu. Syötyäni ja käytettyäni Patun jaloittelemassa, menen tietokoneelleni. Pystyn käyttämään sitä ruudunlukusovelluksella, joka muuttaa ruudulta löytämänsä tekstin tai jonkun muun informaation puheeksi, pistekirjoitukseksi tai suurennukseksi. Ruudunlukuohjelman avulla pystyn esimerkiksi käyttämään tekstinkäsittelyohjelmia ja surffaamaan netissä. Tämä kaikki on kuitenkin perin hankalaa ja hidasta, sillä esimerkiksi hiiren käyttäminen on mahdotonta ja suuri osa kuvina olevista ikoneista jää tunnistamatta. Tietokoneen käyttö onkin minulle siksi monta kertaa hitaampaa kuin näkeväälle.

Aikomukseni on tutkia, mistä voisin hakea apurahaa ilmakivääriini tähtäimen hankintaa varten, sillä nykyinen on minulla lainassa. Erikoistähäin on välttämätön apuväline, jotta näkövammaisen voi käyttää ilmakivääriä. Vaikka kilpailen ammunassa maajoukkueetasolla, rahoituksen saaminen apuvälineeseen on ollut hankalaa. Hakemusta tehtäessä perustelut on mietittävä tarkasti ja se puolestaan vaatii aikaa, mitä minulla juuri nyt ei ole, sillä on aika lähteä töihin.

Vapaaehtoistyön lisäksi työskentelen muutamana päivänä viikossa jooganopettajana. Tänään minulla on hyvin aikaa kävellä opaskoirani kanssa työpaikkalleni kaupungin laidalta keskustaan. Suunnista-

minen perustuu pitkälti paikallistuntemukseen ja saumattomaan yhteistyöhön opaskoiran kanssa. Pystyn paikallistamaan itseni esimerkiksi risteysten, autojen äänien, kävelyalustan muutosten, vieressä olevien talojen kaikujen ja niiden loppuessa tuntemani tuulen perusteella. Jos opaskoira pysähtyy risteysten kohdalla, kuuntelen ensin liikenteen äänistä tai liikennevalojen äänimerkistä oikean ylitysjanokohdan, jonka jälkeen annan koiralle käskyn ylittää katu. Matkamme aikana reitillemme osuu hankalia äänimerkittämiä liikennevaloristeyksiä, tietyömaita, edessä yllättäen haukkumaan alkavia pikkukoiria, kaatuneita skuuetteja, äänettämiä sähköautoja ja jalakäytävillä ajavia polkupyöräilijöitä. Kerran eksyn, mutta tajuan pian etten ollutkaan eksynyt. Vapaus kulkea omia reittejä Patun kanssa antaa minulle niin suuren vapauden, että moiset hankaluudet jäävät toissijaisiksi.

Käveltyämme viisi kilometriä saavumme samaiseen työ- ja kerhotilaan, jossa olin ollut aamupäivällä ampumassa. Tällä kertaa istun risti-istunnassa samassa paikassa, jossa aamulla oli maalitaulu. Yhdentoista vuoden ajan olen ohjannut joogaa muun muassa näkövammaisille ja samanaikaisesti opiskellut seitsenvuotisen joogaopettajan tutkinnon Saarjärvellä. Tänään on vuorossa kokeneen näkövammaisryhmän iltajooga.

Ohjaan joogaharjoitusta puheella ja joogaan itsekin koko harjoituksen. He, joilla on vielä hieman näönjäännettä, voivat seurata liikkeitäni. Erilaisten näkövammojen takia joogaajilla voi olla puutteellinen värinäkö, hämäräsokeus, häikäistyminen, puut-

Tampereen seudun näkövammaisten ampumakerhossa on toistakymmentä näkövammaista naista ja miestä, jotka ampuvat erikoistähtäimellä varustetulla ilmakiväärillä.

teellinen näkökenttä tai sopeutumattomuus valaistustason muutoksiin. Kerhuhuoneessa on pyritty mahdollisuuksien mukaan luomaan kaikille hyvät edellytykset joogata. Joogan tarkoitus on parantaa kehon ja mielen tasapainoa. Se on auttanut myös minua tultuani sokeaksi. Liikkumisen aiheuttamien pelkojen takia näkövammaisella on enemmän jännitystä lihaksissa ja mielessä. Joogamatto on turvallinen paikka parantaa kehon koordinaatiota ja tasapainoa.

Päätän palata kotiin bussilla. Käveleminen opaskoiran kanssa keskikaupungilla on jännittävää puuhaa. Kokenutta opaskoira voi järjenjuoksultaan verrata kolmivuotiaaseen lapseen. Nyt kun sinulla on edelleen laput silmilläsi, lähtisitkö kolmevuotiaan lapsen opastuksessa keskikaupungille etsimään linja-autopysäkkiä? Yhteistyötä tehden löydämme Patun kanssa pysäkin, jonka kohdalla asetumme aivan kadun reunaan. Linja-auton kuljettajan on pysähdyttävä pysäkillä, jos hän näkee siinä ihmisen, jolla on valkoinen keppi tai opaskoira. Tällä kertaa bussi tosiaan pysähtyy ja nousemme kyytiin. Kaupungissamme näkövammaisen saa kulkea bussissa ilmaiseksi. Tämä johtuu muun muassa siitä, että maksukorttia vilautetaan laitteeseen, jossa on kosketusnäyttö. Matkan aikana pystyn risteyksien, mutkien ja auton nopeuden perusteella seuraamaan melko tarkasti missä kohtaa olemme. Varmuuden vuoksi

pyydän joskus kuljettajaa kertomaan, kun olemme oikealla pysäkillä. Jään kotimme kohdalla pois, käytän opaskoirani vielä pissalla ja saavun kotiini, jossa odottaa sauna lämpöisenä.

Sinä voit nyt ottaa laput silmistäsi ja nousta saunan lauteille. Ajattele kuitenkin vielä sitä, miten olisit kiivennyt lauteille, jos laput olisivat olleet silmilläsi. Esimerkiksi missä se kuuma kiuas oli? Näet nyt saunan himmeän valon, mutta tunnet myös lauteet allasi, kuulet puulämmitteisen kiukaan sihauksen ja tuoksun nenässäsi. Voitpa vielä tuntea suolaisen maun ylähuulella, kun hikipisara tippuu nenänpäästäsi.

Sokeuduttuani täysin työtaturmassa, pelkäsin, että en pysty enää elämään normaalia elämäni. Olen harjoitellut kohta kolmekymmentä vuotta olemaan ilman näköaistia. Käsitykseni normaalista elämästä on muuttunut.

Patun kanssa iltakävelyllä.

Tessa pitämässä sidontaa, jossa tehtävänä on pitää vastustaja maassa ja hallinnassa.

JUDO ON TESSALLE ELÄMÄNTAPA

*Teksti: Marianne Tenhami
Kuvat: Tessa Koposen arkisto*

On oltava haasteita. Periksi ei saa antaa, on judoa harrastavan Tessan motto. Matkalla judotreeneihin ja treeneissä häntä opastaa musta labradorinnoutaja Sumo.

Vantaalainen Tessa Koponen, 25, on harrastanut judoa kymmenvuotiaasta lähtien

- Olin näkövammaisten lasten perhe- ja liikuntaleirillä. Siellä oli judoa lajikoikeiluna. Halusin mennä kokeilemaan judoa ja laji osui ja upposi, hän muistelee. Judossa häntä kiehtoi silloin ja kiehtoo edelleen se, että sitä voi harrastaa - näkipä tai ei. Sokea Tessa on harrastanut judoa enimmäkseen näkevien ryhmissä ja kaikki on sujunut hienosti.

Halusin enemmän vauhtia

Judokärpäsen puraisema Tessa halusi heti tietää, missä lajin harrastamista voisi jatkaa. Hänelle suosi-

teltiin sovelletun judon ryhmää, joka oli tarkoitettu erityisryhmiin kuuluville henkilöille, mutta se ei ollut vauhdikkaan tytön mieleen.

- Olin siellä muistaakseni vain kolmisen kuukautta, mutta lopetin koska se oli minulle liian hidastempoista. Olen vain sokea. Minulla ei ole samantaisia haasteita hahmottamisessa, eikä samanlaista motorista kömpelyyttä kuin siellä olevilla henkilöillä, vaikka vastaavasti en ole yhtä taitava motorisesti kuin näkevät. Tästä huolimatta halusin enemmän vauhtia, hän perustelee. Niinpä hän vaihtoi ihan tavalliseen lasten ja nuorten judoryhmään, mikä oli hänelle oikea valinta.

- Se oli hyvä ryhmä. Siellä oli kaipaamaani vauhtia ja treeni oli tarpeeksi raskasta. Välillä oli sellainen olo, että kuolenko vai enkö kuole. Siellä sai pistää itsensä ihan totaalisesti likoon. Sokeana reagoi liikkeisiin hitaammin, koska ei näe mitä vastustaja on tekemässä. Tämä pakotti treenaamaan ja ottamaan itsestä irti niin paljon kuin irti lähti. Tuli hyvämieli, kun pärjäsin siellä samalla tavalla kuin muutkin, hän iloitsee.

13-vuotiaana Tessa vaihtoi judoseuraa ja jatkoi siellä kilparyhmässä. Jo tätä ennen, 11-vuotiaana hän kävi ensimmäistä kertaa kilpailemassa judossa ja on siitä lähtien kilpaillut näkevien judokisoissa.

- Olen pärjännyt kilpailuissa ihan kohtalaisesti. Junnuna sain pääasiassa pronssia, mutta oli joukossa hopeaa ja vähän kultaakin. Mitaleja ei joka kisasta tullut, mutta toki mitalit olivat nuorelle minulle kannustin jatkaa yrittämistä. Häviöiden jälkeen ansaittu mitali tuntui hyvälle. Mielestäni pronssi on parempi kuin hopea, koska pronssi on ansaittu voittamalla. Hopea on aina hävitty kullalle. Vaikka en aina voitanutkaan, oli mielettömän siistiä kilpailla ja yrittää parhaansa, Tessa selittää. Hän kertoo lapsuuden ja nuoruuden judoryhmiensä tuntuneen kotoisilta, ei vähiten mukavan porukan vuoksi.

Minut on otettu hienosti vastaan

19-vuotiaana Tessa muutti lapsuudenkaupungistaan Kuopiosta Turkuun, missä tietysti etsi heti judoryhmän.

- Se oli kuntojudoryhmä, missä oli enimmäkseen ei-kilpailevia judon harrastajia, mutta toki me kilpailijainkin siellä kävimme. Treenaaminen oli aika teknistä, mutta ihan hyvä ryhmä se oli, hän pohtii. Turusta nuoren naisen tie vei judon ja opiskelujen perässä Vantaalle. Siellä hän liittyi *Tikkurilan Judokoihin*, missä hän treenaa edelleen.

- Sokeana minut on otettu äärimmäisen hyvin vastaan. On minulla muissakin ryhmissä mennyt tosi hyvin ja tämä on ollut hieno jatkumo hyvälle vastaanotolle. En ole koskaan treeneissä tarvinnut henkilökohtaista avustajaa, koska treenikaverit ja valmentajat aina auttavat: juoksen jonkun toisen käsipuolella, minulle kuvaillaan tarkasti ja näytetään konkreettisesti omaan kehoon, mitä liikkeitä tehdään ja miten ne tehdään ja missä asennoissa ollaan, hän havainnollistaa.

Judossa on vyöjärjestelmä, jossa on seitsemän vyötä. Valkoisella vyöllä aloitetaan ja paras vyö, jonka voi saada, on musta. Tessalla on tällä hetkellä sininen vyö. Vielä hänen pitää saada ruskea vyö ja seuraavana onkin vuorossa musta vyö. Tämä ei kuitenkaan riitä. Väiden jälkeen alkaa dan-asteiden eli judo-opettajien vyöasteiden suorittaminen. - Daneissa ei enää riitä tekninen ja kilpailullinen osaaminen, vaan on oltava vielä parempi.

- Pitää ansioitua valmentajana tai tehdä vapaaehtoistyötä judon hyväksi saadakseen dan-asteita. Elämässä on oltava haasteita. Periksi ei saa antaa. En halua päästä liian helpolla, Tessa toteaa. Aikuisena hän on jatkanut kilpailemista kansainvälisellä tasolla asti.

- Vastustajat ovat mukavia. On kivaa huomata oma kehitys, kun peilaa sitä näkeviin kilpailijoihin. Sokeana reaktionopeuteni on hitaampi, mutta olen huomannut, että en olekaan enää mikään heittopussi

Judokat rivissä joko treenin aluksi tai treenien lopuksi. Näin aina tehdään kun treeni aloitetaan ja lopetetaan.

vaan jo jotain vähän enemmän. Vaikka sekä näkevien että näkövammaisten kisoissa välillä tulee turpaan, olen menossa parempaan suuntaan. On ihan erilaista kilpailla nyt aikuisena kuin kilpaileminen lapsena. Aikuisena kilpaileminen on paljon raskaampaa. Se kolottaa enemmän, hän vertailee. Suomessa Tessa on käynyt vain näkevien kansallisissa kisoissa, koska maassamme on hänen lisäkseen tällä hetkellä vain yksi näkövammaisen judoka. Kansainvälisissä kisoissa hän on ollut Suomessa ja Saksassa. Suomessa *Small Country Challenge* -kisoista hän toi pronssia. Naisen tähtäimessä ovat paralympialaiset Los Angelesissa vuonna 2028.

- Haluaisin tuoda judomitalin Suomelle. Siitä on kauan aikaa, kun sellainen viimeksi tuli meille, hän haaveilee.

Sumokin halusi tatamille

Tessan ja Sumon yhteistyö opaskoirakkona alkoi 7.9.2023.

- Palattuumme kotiin yhteistyökurssilta meni ehkä kaksi päivää ja Sumo tuli heti mukaan treeneihin. Sumo oli kovin kiinnostunut kaikesta, eikä meinannut pysyä paikallaan treenatessani. Se tuli peräsäni tatamille. Kun kielsin sen, se alkoi haukkua. Tätä jatkui koko ensimmäisen treenin enemmän ja vähemmän. Nyt koira on jo tottunut treeneihin. Se alkaa nukkua, eikä sitä voisi vähempää kiinnostaa. Tosin jos menen liian lähelle koira, Sumo innostuu, että joko jo lähdetään kotiin, Tessa kuvailee. Opaskoirakko kulkee treeneihin bussilla tai kävellen. Joskus kaksikko menee taksilla, koska Sumo rakastaa autoja. Perillä Sumo opastaa Tessan pukuhuoneeseen. Hänen valmistautuessa treeneihin Sumo harjoittelee pukuhuoneessa paikallaanoloa. Sumo opastaa Tessan pukuhuoneesta tatamille ja koiran on pysytävä paikallaan treenien ajan.

Kuten Tessa, sumokin on otettu judoseurassa hienosti vastaan. Hän kannustaa kaikkia opaskoirankäyttäjiä ottamaan opaskoiran mukaan omiin harrastuksiin, koska koiran myötä saa uusia tuttavuuksia ja

ystäviä.

- Sumoa halutaan nähdä enemmän kuin minua. Jos Sumo jostain syystä ei joskus ole mukana, he ovat ihan kauhuissaan, että minne se on koiransa jättänyt, Tessa nauraa. Erityisesti hän iloitsee siitä, miten nuoret 15-16-vuotiaat tai hiukan nuoremmat pojat rakastavat Sumoa.

- Hellyyttä ei voi siinä iässä niin selvästi näyttää, paitsi eläimelle. Maajoukkueleirillä on tullut kolme, neljä poikaa kysymään minulta, saako koira silittää. Joskus otan koiralta valjaat pois ja annan poikien silittää sitä. Kerran halusin pitää valjaat koiran päällä ja sanoin, että nyt ei voi silittää, mutta voin tulla antamaan koiran teille silittäväksi. Kerroin heille, että jos opastatte minut koiran luo, saatte hetkeksi koiran. He opastivat minut Sumon luo, tyrkkäsin heille koiran hihnan käteen ja menin jatkamaan loppuverryttelyä, hän kertoo.

Tessalla on judotreenejä kahdesta neljään kertaan viikossa. Sen lisäksi hän jumppaa ja käy kuntosalilla, juoksee juoksumatolla ja tietysti lenkkeilee Sumon kanssa. Tämän lisäksi hänellä on melkein joka viikonloppu judoleirejä tai -kilpailuja. Opiskelutkin pitää hoitaa. Silti hän haluaa jatkaa judon parissa.

- Judoseuroissa on loistava yhteishenki. 15 vuotta judoa harrastaneena lajista on tullut minulle melkein elämäntapa. Olen harrastanut niin kauan judoa, että en osaa olla ilmankaan. Laji on toki aika vaikeaa monien liikkuvien osien vuoksi, mutta se on sen arvoista. Siinä oppii paljon kehon hallinnasta sekä toisten arvostamisesta ja kunnioittamisesta juuri sellaisena kuin on, hän kannustaa.

Tessa heittämässä Ogoshi -nimistä lonkkaheittoa treeneissä.

ELÄMÄÄ OPASKOIRIEN KANSSA

Teksti ja kuvat: Arja Makkonen

Oululainen Ritva Tahvanainen ja kajaantilainen Sirpa Kuusela ovat molemmat kävelleet useammankin opaskoiran kanssa - voi sanoa, että kymmeniä vuosia. He tutustuivat toisiinsa 80-luvulla opiskelun puitteissa ja pitävät yhä yhteyttä sekä tapaavat myös silloin tällöin. Meidän perheen elämään he - voisiko sanoa, että sotkeutuivat - kun molemmat saivat meillä kasvaneista opaspennuista opaskoirat.

Kun tapasimme Opaskoirakoululla ja myöhemmin vierailtiin toisissamme. Oli tosi hienoa todeta, että siitä pissa- ja kakatykki labradorin jysijästä oli kasvanut hieno opaskoira! Kouluttajat tietenkin tekivät sen suurimman työn, mutta onhan itse koirankäyttäjälläkin vielä paljon tekemistä, että koira sopeutuu uuteen kotiin. Se ei tapahdu viikossa eikä kahdessa. Ja kyllä opaskoirakin osaa kokeilla, mitä koiruuksia voisi tehdä.

Jo kahdeksan opaskoiraa!

Ritvalla on ollut kaikkiaan kahdeksan opaskoiraa, kaikki labradorinnoutajia. Väriskaalana vaalea, ruskea ja musta. Ritvan ystävän puolisollla oli aikoinaan opaskoira. Hän oli kertonut, millaista sen kanssa on liikkua ja myös kehotti hakemaan opaskoiraa.

Ritvan koirista kolme on työskennellyt eläkeikänsä asti. Opaskoirat jäävät eläkkeelle noin 11-12 -vuotiaina, riippuen niiden kunnosta. Joistakin koirista hän

Ritva ja Bea ostoksilla Haminan eläinkaupassa 2015

Opaskoirakoululla. Sirpa Kuusela, Aimo Makkonen ja Ritva Tahvanainen vuonna 1916

Haminaan tutustumassa huhtikuussa 2016.

on joutunut luopumaan koiran sairauden tai luonteen vuoksi. Kaiken perään ryntäävä opaskoira on todellinen turvallisuusriski. Koira voi olla toiselle joko liian vauhdikas ja toiselle taas liian rauhallinen menijä. Luopuminen tutusta koirasta on aina rankkaa, oli syy mikä tahansa.

Ritva muistelee, että opaskoira elämän alkupuolella saatettiin katsoa karsaasti, tai jopa kieltää opaskoiran pääsy ravintolaan tai kauppoihin. Nyt on tilanne muuttunut kanssaihmistien tietämyksen li-

säännettyä avustavista koirista. Koiran taputtelijoi-
takin kohtaa silloin tällöin.

Kerran oli kaupan kassa rientänyt koiraa silittelemään. Ritva kertoi, että hän sanoi koiralleen: "Hei, sinä olet töissä." Niin siitä ihminen tajusi tilanteen ja palasi työnsä ääreen.

Ritvan ollessa meillä kyläilemässä, hän lähti op-
paansa kanssa lenkille, ja unohti ottaa puhelimen
matkaan. Hän käveli ja käveli, ja totesi lopulta ole-
vansa eksyksissä. Ilman puhelinta ei voinut edes
soittaa. Kävi ilmi, että Ritva ja koira olivat kävelleet
kuuden - seitsemän kilometrin päähän.

Sanomattakin oli selvää, että täällä päässä oltiin jo

Eläinkaupan Kauppias Sirpa Hakuli, Ritva ja Sirpa koiri-
neen lokakuussa 2016.

Ritva ja Femma

Opaskoirien kesäpäivä Porvoossa elokuussa 2019

tosissaan huolissaan, kun heitä ei alkanut kuulua takaisin. Ei keretty etsijäporukkaa kokoamaan vielä. Onneksi hän sai apua rouvalta, joka ystävällisesti ja varmasti myös hyväkuntoisena käveli, ja opasti Ritvan takaisin meille.

Ritva mainitsi, että kyllä se opaskoira saa ihan koiranakin olla ja ihmetellä vaikka kesämökillä poroja. Tosin hän silloin mietti, lähtekö se porojen perään vai ei. Poro taisi olla sen verran isompi, että koiran itsuojeluvaisto jätti moiset ajatukset.

"Labradorinpolskuttajia!"

Sirpa on todennut, että "labradorinpolskuttaja" voisi olla uusi rotunimike labradorinnoutajalle. Hänen oppaansa on päässyt useammankin kerran pesulle, kun lenkin vapaana kulkemisen ohessa löytyy lähes aina se ihana kurapommi!

Minkä se koira eläin voi vaistolleen... Lätäkköön on vaan mentävä pyörimään. Aina sieltä löytyy myös joku kiva risu tai roska noudettavaksi. Miksi se emäntä on jotenkin ärtyneen oloinen - ihan suotta! Etenkin vaalea labradori on niin, niin kaunis, kun on käynyt mutakylvyssä.

Sirpalla on ollut niin mustia kuin vaaleita labradorreja oppaana ja koirasta on saanut hyvin kävellessä tukea. Hänen oppaansa ovat olleet pääsääntöisesti luotettavia "kulkemisen apuvälineitä".

Sirpan kotipuolella Kajaanissa hänen on helppo liikkua oppaansa kanssa. Kaupunki on tuttu ja ihmiset tietävät heidät hyvin, eikä kukaan ole tullut sen suuremmin häiritsemään koirakkoa. Kaupassa heidät päästetään usein jonon ohi kassalle. Joku saattaa tulla kysymään, tarvitseeko apua tavaroiden etsimiseen.

Yhden kerran on vaatekaupassa tullut vartija kysymään koirasta. Sirpa oli riisunut opaskoiransa valjaat, jotta sen olisi helpompi maata lattialla, kun hänellä meni aikaa vaatteita sovitellessa.

Sirpalla on hänen ensimmäisen oppaansa Jaden todistus käyttöönottokatsemuksesta

Koirasta joutuu jossakin vaiheessa luopumaan, viimeistään siinä vaiheessa, kun se eläköityy. Sirpa sanoo, että hänelle koiran vaihtaminen tai siitä luopuminen on ollut jollain tavalla helpompaa. Päätökset on tehty Opaskoirakoululta koiran työn jatkamisen suhteen, jos koira on sairastunut tai se on alkanut esimerkiksi ontua. Koira on yleensä palannut hoitokotiin ja onkin hyvä tietää, että se pääsee tuttuun ympäristöön.

Yhteiselon totuttelemineen uuden koiran kanssa vie aikansa, mutta pikkuhiljaa koira tottuu ympäristöön ja oppii reitit, sekä sopeutuu muutenkin uuteen elämään. Joskus on enemmän haasteita, joskus taas kaikki sujuu suoraan oppikirjasta.

Sirpan koirista Jade ja Urho olivat "Ville Vallaton -tyyppejä". Loput kuusi ovat olleet niin sanotusti vakavamielisempiä. Nykyistä koira voi sanoa vaikka "totiseksi torvensoittajaksi".

Niin Ritva kuin Sirpakin sanovat monen opaskoirankäyttäjän tapaan: Koira antaa paljon sisältöä elämään ja sitä tärkeintä, liikkumisen vapautta!

AIKA®

ANNA AIKAA LEMMIKILLES!

BIOFARM
Eläintärkeällä asialla jo vuodesta 1988

Made in Finland
by Biofarm

ASIANAJOTOIMISTO AIKA
VIILO-VAINIO-SCHÖN

Santen

Hymyilevien silmien puolesta

- Kosteuttava ja voiteleva hoito kuivasilmäisyyteen¹
- Sopii piilolinssien käyttäjille²
- Valmistettu Suomessa!

Katso lisää:
www.hyprosan.fi

Hyprosan®
(3,2 mg/ml hypromellos, eye drops)

HYPROSAN® 3,2 mg/ml -silmätippoja, liuos. Vaikuttava aine: hypromelloosi **Käyttöaiheet:** Luonnollisten kyynelten korvike kuivan silmän oireiden, mukaan lukien keratoconjunctiviitis sicca, hoitoon aikuisille. **Annostus ja antotapa:** Yksi tippa silmään kolme kertaa vuorokaudessa tai tarvittaessa. **Pediatriset potilaat:** Hyprosan-silmätippojen turvallisuutta ja tehoa lasten ja alle 18-vuotiaiden nuorten hoidossa ei ole varmistettu. **Antotapa:** Hyprosan tulee tiputtaa silmään vasta kun on kulunut vähintään viisi minuuttia muiden silmään annosteltavien lääkkeiden annosta. **Vasta-aiheet:** Yliherkkyys vaikuttavalle aineelle tai apuaineille. **Varoitukset ja käyttöön liittyvät varotoimet:** Hyprosan-silmätippoja ei käytetä sisällä säilytysainetta, joten niitä voi käyttää yhtä aikaa piilolinssien kanssa. **Yhteisvaikutukset muiden lääkevalmisteiden kanssa sekä muut yhteisvaikutukset:** Yhteisvaikutustutkimuksia ei ole tehty. **Raskaus:** Hyprosan-silmätippoja voidaan käyttää raskauden aikana. **Imetys:** Hyprosan-silmätippoja voidaan käyttää imetyksen aikana. **Hedelmällisyys:** Ei vaikutusta. **Vaikutus ajokykyyn ja koneiden käyttökykyyn:** Vähäinen vaikutus ajokykyyn ja koneiden käyttökykyyn, koska ne voivat aiheuttaa ohimenevää näön sumentumista silmään tippaamisen jälkeen. **Haittavaikutukset:** Melko harvinainen: Paikallinen kirvely, silmäkipu ja näön sumentuminen. **Pakkaukset ja hinnat:** (VMH 09/2024) 10 ml 13,12 € ja 3x10 ml 35,19 €. Apteekista ilman reseptiä. Teksti perustuu 28.09.2021 päivättyyn valmisteyhteenvetoon. Tutustu pakkauksessa olevaan käyttöohjeeseen. Oireiden pitkiäkestäessä ja diagnoosin varmistamiseksi käänny lääkärin puoleen. **Viitteet:** 1. Hyprosan pakkaukseloste 2. Hyprosan valmisteyhteenveto. CSPTPF-FI-220001. 03-2024

AMMATTINA ELÄINHOITAJA

*Teksti ja kuvat: Katarina Anhava, Sipoon Eläinlääkäri-
asema*

Olen saanut tehdä kohta neljäkymmentä vuotta töitä eläinten parissa, pieneläinhoitajana eläinlääkäriasemilla. Työ on ollut antoisaa, vaihtelevaa ja palkitsevaa.

Diabetes-koirasta se alkoi

Sain 12-vuotiaana ensimmäisen koirani, löytökoiran *Pieneläin* klinikalta. *Hukka* oli jo vanhempi siperianhusky, jolle puhkesi sokeritauti. Sairaus vaati seurantaa, joten kävimme *Hukan* kanssa usein eläinlääkärissä, viitisenkymmentä kertaa kolmen vuoden aikana. Näillä käynneillä ehdin tarkkailla eläimiä hoitavaa ammattikuntaa ja kiinnostus eläinlääketieteen heräsi.

Herriot-elämää Englannissa

Lukioaikana minut lähetettiin Englantiin kieltä oppimaan. Päädyin eläinlääkäriperheeseen *Dartmooren* nummien keskelle. Perheen isällä oli kotivastanotto farmilla leikkauspotilaita varten. Hän teki praktiikkamatkoja lehmien ja hevosten luo ja iltaisin hänellä oli pieneläinvastanotto läheisessä kylässä. Englannissa eläinlääkäri on vastuussa asiakkaistaan kellon ympäri, siellä ei ole kunnallista eläinlääkäripäivystystä. Puhelimeen vastattiin kaikkina aikoina ja liikkeelle lähdettiin tarvittaessa myös yöllä, ihan kuin **James Herriotin** kirjoissa! Vietin perheessä kaksi kesää ja roikuin mukana sairasmatkoilla sekä vastaanotolla.

Englannissa hoksasin, että on olemassa ammatti-

kunta, joka tekee melkein samaa työtä kuin eläinlääkäri. He ottavat potilaat vastaan, huolehtivat esivalmistelun toimenpiteisiin, avustavat leikkauksissa, valvovat heräämisen, ulkoiluttavat koirat, siivoavat tilat, huoltavat instrumentit, tutkivat laboratorionäytteet, tilaavat lääkkeitä ja neuvovat omistajia. Kotivastanotolla heitä oli kaksi ja kylävastanotolla kolmas. He olivat hauskoja, hyväntuulisia, osaavia ja työhönsä tyytyväisiä hoitajia ja sellaiseksi minäkin päätin isona ryhtyä.

Kuva Englannin nummilta. Eläinlääkäri Nelson Baugen harjaa hevosta.

Ura urkenevi

Hoitajien koulutus Suomessa alkoi vuonna 1986 oppisopimus pohjaisena, eli koulutukseen päästäkseen piti saada itselleen opiskelupaikka eläinlääkäriasemalta. Lähin oppisopimus klinikka löytyi Lahdesta. Aloitin työt maaliskuussa 1987 ja pääsin *Pääkau-*

punkiseudun Ammatilliseen Kurssikeskukseen (nyk. Amiedu) toiselle vuosikurssille.

Innokkaita pieneläinhoitajia

Ammattinimike ihmetytti sekä itseä että muita – hiiriäkö me hoidamme? Jostain syystä eläinsairaanhoitaja ei läpäissyt nimiseulaa. Yksi eläinlääkäri nauroi katketakseen, että sehän on ihan kuin se eläin olisi se sairaanhoitaja! Hm, mikäs se eläinlääkäri sitten on?

Työ kuitenkin oli nimikettä tärkeämpää ja jo ensimmäinen työpäivä antoi osviittaa tulevasta. Menin töihin yhdeksäksi, jotta klinikan toinen hoitaja ehtisi päivän mittaan opastaa minua hommiin. Kun kello tuli neljä ja aamuvuoro lähti kotiin, he hokasivat, että olin itse asiassa tullut iltavuoroa tekevän hoitajan tilalle ja nyt illassa ei olisi ketään... Tietenkin sanoin voivani jäädä vielä neljäksi tunniksi, kaikkihan oli ollut hurjan mielenkiintoista. Sattui olemaan klinikan arkipäivystysvuoro. Juuri ennen sulkemisaikaa kävi synnyttävä *chihuahua*, joka sai supistuksia lisäävää lääkitystä ja lähetettiin kotiin, mutta päivystävä eläinlääkäri kysyi, voisinko tulla heille syömään ja tarvittaessa tulemme takaisin leikkaamaan potilaan? No totta Mooses! Pennut eivät syntyneet itsellään, joten palasimme klinikalle kahden eläinlääkärin kanssa. He eivät ihan uskaltaneet luottaa narkoosivalvontaa ja pentujen elvytystä ensimmäistä työpäiväänsä tekeväälle hoitajaharjoittelijalle. Leikkaus meni hyvin, elvytin pennut ja kello oli lähempänä puolta yötä, kun noin 15-tuntinen ensimmäinen työpäiväni oli ohi. Tiesin, että uravalinta oli ollut oikea!

Vastasyntyneet chihuahuan pennut ensimmäisellä ternimaitoaterialla

Potilaina opaskoiria

Vieläköhän sokeille annetaan oppaiksi sterilioimattomia koiria? 80-luvulla Lahdessa oli sokea, jonka

narttua *Opaskoirakoulun* oli tarkoitus käyttää jalostukseen. Koiralle oli varattu meiltä aika johonkin toimenpiteeseen, mutta koirakko tuli yli tunnin myöhässä. Nartulla oli juoksuaika ja se oli kuljettanut sokeaa puistossa uroksen luota toiselle - ei suinkaan sinne, minne emäntä halusi. En tiedä saiko Opaskoirakoulu nartusta sellaiset pennut kuin oli toivonut.

Keravalla eläinlääkäriaseman vieressä oli lehden toimitus ja eläintarvikeliike. Sokea tiesi, että klinikka on jossain ihan lähellä, mutta löysi itsensä kerta toisensa jälkeen joko uutishuoneelta tai siankorvahyllyltä. Kun hän ymmärsi pysäyttää koiran silloin, kun se kiihdytti askeleitaan, niin jo löytyi vastaanoton ovi. Eivät ne tyhmiä ole, eivätkä koneita.

Legenda jo eläessään

On ollut rikkaus saada olla töissä usealla klinikalla, koska olen päässyt näkemään monia työtapoja. Ehkä mieleenpainuvin eläinlääkäri vuosien varrelta on ollut kirurgi **Kai Skutnabb**, Skuti, jolle leikkaaminen oli intohimo ja jonka leikkauksia oli ilo katsella. Hän teki pitkän päivätyön *Eläinlääketieteellisen kirurgian laitoksella*. Lisäksi hän keikkaili lähiklinikoilla ruokatunneillaan tai töiden jälkeen ja vielä eläkeiän kynnyksellä perusti oman klinikan Vihtiin. Hän viljeli alalle tyypillistä mustaa huumoria, kuten muistellee se kandi, jota Skuti itketti sanomalla: "Eevasta tulee hyvä elintarvikehygieenikko", kun potilaan ompeleminen ei oikein sujunut, tai "Eevalla on tärkeä tehtävä tässä leikkauksessa. Hän ilmoittaa mihin aikaan potilas kuoli", kun Eeva vahti ähkyleikkauksen narkoosia. Nykyisellä mielensäpahoittajien aikakaudella Skuti saisi varmaan huomautusta huomautuksen perään, sillä huumori oli aika sovinnostista ja kaikki hoitajat ja naispuoliset opiskelijat kulkivat yleisnimellä *Tytti*. Skuti oli kuitenkin aina valmis auttamaan ja oli hirvittävän kollegiaalinen eläinlääkäri, hän ei haukkunut omistajille aiempien eläinlääkäreiden tekemisiä koskaan, vaikka joskus olisi ollut aihetta.

Skuti ei myöskään osannut sanoa ei, minkä vuoksi hän lähti hakemaan spermaa Englannista, kun yksi asiakkaamme pyysi ja lupasi maksaa matkat. Uroksen omistaja ihmettelee vieläkin, että niin se suomalainen herra tuli ovesta, nosti hattua ja otti taskustaan kananmunan ja purkin kermaa. Sekoitettuaan kerman ja munan hän otti siemenet talteen, pani ne "keitokseen" ja sanoi näkemiin. Yhdeksän viikkoa myöhemmin Suomessa syntyi kaksi pentua. Tämä tapahtui ennen kuin kaupallisia spermanelatuskittejä oli saatavana.

Meillä on leikkaussalissa edelleen Skutin kuva seinällä, koska täytyyhän leikkurissa yhdet kivekset olla.

Eläinhoitaja Mervi Ihantola ja Skuti ottamassa koepalaa koiran maksasta Pieneläinklinikalla

Kehittyvä työympäristö

Kun tulin alalle, ei ollut kännyköitä, mutta kunnan eläinlääkärillä oli matkapuhelin, jonka langan päässä oli sixpackin kokoinen kannettava akku. Samaan aikaan kanssani taloon saapui ihmelaitte faksi, joka mahdollisti laboratoriovastausten saamisen jo seuraavana päivänä. Aivan uutta olivat Hill's:n ruoat, joiden avulla pystyttiin mm. sulattamaan kissojen virtsakiviä. Sitä ennen kollikissoille oli jouduttu tekemään penisamputaatio, jos pissa ei kivien vuoksi kulkenut kapeasta virtsaputkesta. En ole koskaan nähnyt penisamputaatiota, joka ennen kevättä 1987 oli ollut yleinen leikkaus. Röntgenkuvia en ole joutunut kehittämään käsin, mutta kehityskone vaati viikoittaisen pesun ja söi ongelmajätteenä luettavaa kehitettä ja kiinnitettä, jotka haisivat hirveiltä. Nykyinen digitaalinen kuvanlukija on helpottanut elämää ja parantanut kuvien tasoa valtavasti.

Kun raivotauti Suomeen tuli

Vuonna 1988 lemmikin kanssa sai matkustaa Pohjoismaissa, mutta jos lähdit kauemmas, joutui eläin puolen vuoden karanteeniin paluumatkalla. Raivotautirokotteita ei ollut tavallisilla eläinlääkäriasemilla. Niitä saattoi anoa virkakoirille ja itärajan pinnassa käytettäville metsästyskoirille, mutta rokotuksen sai antaa vain virkaeläinlääkäri. Ensimmäinen rabiestaus oli koira, joka asui kaukana ns. varoalueen takana, Itä-Uudellamaalla. Tämä kiltti sekarotuinen kylän koira oli ehtinyt ennen kuolemaansa nuolla pari luokallista alakoululapsia, jotka kaikki joutuivat saamaan rokotussarjan varmuuden vuoksi.

Ministeriö ei antanut eläinlääkäreille toimintaohjeita, vaan luimme samoja lehtiä ja katsoimme samoja uutisia kuin asiakkaat, mutta jouduimme vastaamaan aamusta iltaan raivotautia koskeviin kysymyksiin. Puhelin soi tauotta. Ihmisten maalaisjärki oli kaiteissa: "Voinko syöttää lintuja lintulaudalla, kun on tämä vesikauhu?" tai "Voinko mennä ulos sateella?"

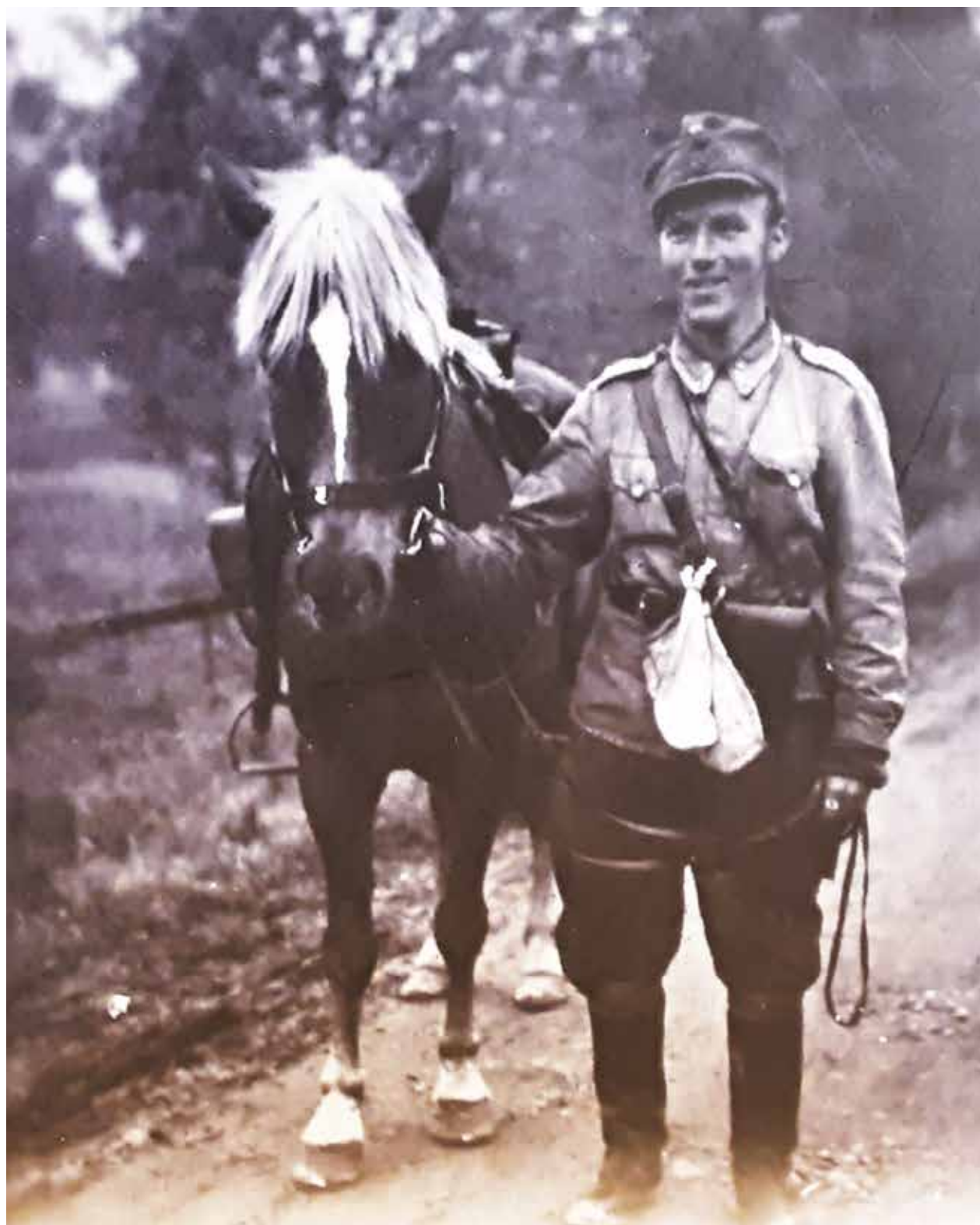
Olen kuullut, että se leviää pisaratartuntana." Kissat käskettiin pitää sisällä, itsekseen vapaana liikkuvat kissat oli lupa tappa. Kun rokotetta alettiin saada, sitä annettiin ensin vain koirille. Nastola kuului uuteen varoalueeseen ja sen kunnaneläinlääkäri sai tuhhat rokotetta, jotka piti pistää koiriin ilmaiseksi. Asista ilmoitettiin radiossa. Tohtorimme lähti Nastolaan talkooavuksi ja muutamassa tunnissa kaikki rokotteet oli pistetty, jono ulkona oli ollut pitkä! Ajan säästämiseksi omistajat olivat saaneet täyttää itsekopioivan rokotustodistuksen ja jälkikäteen huomattiin, että ilmaisen rokotuksen olivat saaneet monet koirat myös ympäröivistä kunnista. Sen jälkeen ei ilmaisrokotteita enää tullut ja säännöksiä helpotettiin niin, että yksityisetkin eläinlääkäriasemat saivat hankkia rokotetta, mutta kyllä se oli melkoista hullunmyllyä muutaman kuukauden ajan.

Elämäntapana eläinlääkintä

Kuten aiemmasta on käynyt ilmi, ala ei sovi heille, joille kiinteät työajat ovat tärkeitä tai joilla on ylipääntään muuta sosiaalista elämää. En tiedä miten kukaan pystyy sovittamaan lapsi- tai muun perhe-elämän eläinlääkäriaseman rytmiin, minun ei ole tarvinnut sitä koskaan yrittää. Minulla on kirjeystäviä ja yökukkujista muodostuva ystäväpiiri, joiden luo voi poiketa silloin kun töistä pääsee. Monista asiakkaista on tullut ystäviä, heitähän voin nähdä töissä päiväiän. Nuorempana olin mukana eläinhoitajien aluilan olevassa yhdistystoiminnassa, kun lähes kaikilla jäsenillä oli jokin luottamustehtävä. Toimitin lehteä monta vuotta, mikä oli hauskaa, koska sain haastatella eläinlääkäreitä itseä kiinnostavista aiheista. Yhdestä haastateltavasta tuli jopa kirja "Eläinlääkärin muistelmat – Bertil Henrikssonin elämä sodassa ja rauhassa". Oltuani töissä neljällä klinikalla, minua pyydettiin osakkaaksi eläinlääkäriasemaan, ja sillä tiellä olen ollut 28 vuotta. Meitä on yksi eläinlääkäri ja yksi hoitaja, eikä vapaa-ajanongelmia ole.

Kaksi pitkäkarvaisen chihuahuan pentua ruokapöydässä

KATARINA ANHAVA

ELÄINLÄÄKÄRIN MUISTELMAT

Bertil Henrikssonin elämä
sodassa ja rauhassa

TAMMI

Kirjaa on edelleen saatavissa Sipoon eläinlääkäriasemalta

NÄKÖVAMMAISUUS ON TUONUT HAASTEITA JA MAHDOLLISUUKSIA

*Teksti: Tiina Ihalainen
Kuvat: Tiinan albumi*

Näkövammaisuuden vaikutus ihmisen elämään on syvä ja kokonaisvaltainen. Koen, että näkövammaisuudella on ollut elämässäni niin hyötyjä kuin haasteita, mutta tärkeintä on se, miten niihin sopeutuu ja jatkaa elämää eteenpäin.

Lapsuus ja nuoruus

Synnyin vuonna 1967 *Joroisissa*, ja meitä oli kolme sisarusta, joista minä olin keskimmäinen. Vuonna 1980 perheemme koki suuren menetyksen, kun vanhempi siskoni menehtyi liikenneonnettomuudessa. Nuorena osallistuin ahkerasti maataloustöihin, mistä olen edelleen kiitollinen, sillä se opetti minulle tärkeitä elämäntaitoja ja vastuullisuutta. Myöhemmin solmin avioliiton maatalousyrittäjä Kimmon kanssa, ja elämäni kietoutui vahvasti maaseudun ympärille. Ala-asteen kävin kotikylällä *Kaitaisissa*, ja yläasteen kirkonkylällä *Joroisissa*. Viidennellä luokalla sain ensimmäiset silmälasit, mutta tuolloin en vielä aavistanut, mitä tulevaisuus toisi tullessaan. Peruskoulun jälkeen suuntasin maatalouskouluun, sillä suunnitelmani oli jatkaa kotitilan viljelyä. Samoihin aikoihin tapasin myös tulevan aviomieheni Kimmon.

Näön menettäminen ja uuteen arkeen sopeutuminen

Vuonna 1988 alkoivat silmäläikkaukset, joita oli kaikkiaan kuusi. Valitettavasti näköni ei pelastunut, ja vuonna 1989 sokeuduin kokonaan. Tämä oli elämä-

ni suuri käännekohta, mutta onneksi minulla oli tukenani perheeni, ystäväni ja erityisesti aviomieheni Kimmo. Vaikka tulevaisuus tuntui epävarmalta, sain rohkaisua muun muassa lääkäriltäni, joka kehotti minua olemaan luovuttamatta ja jatkamaan eteenpäin. Tärkeänä osana sopeutumisprosessiani oli myös koulutus, jonka sain *Näkövammaisten Keskusliitossa*. Kela avusti minua ja opin sopeutumaan uuteen arkeeni sokeana. Silloin sain myös ensimmäisen opaskoirani *Kiivin* vuonna 1990. Tällä hetkellä kuljen neljänneen opaskoirani *Okon* kanssa.

Arki sokeana – itsenäisyyttä ja haasteita

Sokeutuminen muutti elämäni merkittävästi, mutta olen aina ollut luonteeltani iloinen ja eteenpäin katsova ihminen. Sopeutuminen on vaatinut aikaa ja kärsivällisyyttä, mutta olen oppinut liikkumaan ja toimimaan itsenäisesti tutuissa ympäristöissä. Esimerkiksi mökillä tai lapsuuteni maisemissa osaan liikkua ilman suurempia vaikeuksia, sillä muistan reitit ja paikat, vaikka en näekään niitä. Uusissa paikoissa käytän valkoista keppiä ja opaskoiraani. Muodostan mielessäni ”kartan” ympäristöstä, jotta osaan liikkua itsenäisesti. Vaikka sokeus tuo mukanaan haasteita, olen kiitollinen siitä tuesta, jota olen saanut. Aviomieheni, perheeni ja ystäväni ovat olleet korvaamattomia arjen helpottamisessa ja opaskoirani ansiosta voin liikkua turvallisesti ja itsenäisesti. Opaskoira on minulle paitsi liikkumisen apuväline, myös tärkeä seuralainen, joka tuo lohtua ja seuraa päivittäiseen elämään.

Koen, että näkövammaisuudesta on sekä hyötyjä että haittoja. On myönnettävä, että sokeutuminen rajoittaa elämää monin tavoin, mutta samalla se avaa myös uusia mahdollisuuksia ja oikeuksia.

*Tiina ja Foxy,
alla Tiina ja Okko.*

Hyötyinä mainittakoon muun muassa:

- Inva-kortti, joka helpottaa liikkumista.
- Opaskoiran saaminen, mikä helpottaa liikkumista ja vahvistaa itsenäisyyttäni.
- Henkilökohtaisen avustajan tuki.
- Kunnalta saatavat virkistyskyydit.
- Avustukset ja tuet, jotka auttavat minua arjessa.

Haittoina näkövammaisuus tuo mukanaan rajoituksia, kuten:

- Harrastusmahdollisuuksien väheneminen.
- Uusien ihmisten ja paikkojen hahmottamisen vaikeus.
- Ulkomaankielisten TV-ohjelmien katselun mahdottomuus.
- Autolla ajaminen on mahdotonta.
- Leipominen ja ruoanlaitto vaativat erityisjärjestelyjä.

Usein joudun neuvomaan, miten näkövammaista tulisi avustaa erilaisissa tilanteissa.

Kaikista haasteista huolimatta olen tyytyväinen elämäni. Olen saanut jakaa arkeni ihanan aviomiehen kanssa, ja meillä on ollut sekä iloja että suruja.

Näkövammaisuus ei ole este hyvälle ja täysipainoiselle elämälle, kunhan ympärillä on tukea ja apuvälineitä. Tärkeää on keskittyä siihen, mikä on mahdollista eikä siihen, mitä ei voi tehdä. Näkövammaisuus on vain yksi osa elämäni – se ei määrittele minua ihmisenä.

SOKEANA SUOMESSA

Teksti: Marianne Tenhami
Kuvat: Minna Leppälä

Sokeana Suomessa on toistaiseksi melko hyvä elää, jos vammaispalvelut ovat kunnossa. Opaskoiralla on arjessa suuri merkitys itsenäisen liikkumisen mahdollistajana. Uhkana ovat kuitenkin kovenuneet arvot ja asenteet sekä taloudelliset leikkaukset, jotka vaikuttavat myös meidän sokeiden elämään.

Kiidämme opaskoirani *Usvan* kanssa merenrantaa pitkin. Meno on iloista, rentoa ja vauhdikasta. Edeltäjiensä tavoin neljäs opaskoirani *Usva* mahdollistaa minulle liikkumisen paitsi rantateillä ja lenkkipoiluilla, myös metrolla ja bussilla Helsingin keskustan vilinään, kauppakeskuksiin, töihin ja harrastuksiin. Koska on myöhäinen ilta, rantalenkillämme ei nyt ole tungosta kuten päivällä ja varsinkin viikonloppuina. Näin voimme liikkua rennommin ja vapaammin. Meidänkin kaupunginosaamme rakennetaan koko ajan uusia taloja. Se vaikuttaa opaskoiran kanssa liikkumiseen: ihmisiä ja tungosta tulee koko ajan enemmän. Ensimmäisen opaskoirani *Ninnan* ja vielä osittain toisen opaskoirani *Pekon* kanssa kotikaupunginosassamme oli hyvin vaivatonta liikkua, mutta runsaan rakentamisen vuoksi opaskoiran kanssa on nyt haastavampaa kulkea ihmismäärän kasvettua.

Kaupunginosaassamme on esimerkillisesti huomioitu saavutettavuus sokean liikkujan kannalta: käytämässämme katujen ylityksissä on ääniopastein varustetut liikennevalot, samoin metroasemallamme molemmilla sisäänkäynneillä, hissien edessä ja metrolaiturilla on ääniopasteet. Paha vain, että näkevät ihmiset häiriintyvät kovasti äänimerkeistä ja valittavat niistä koko ajan. Joudunkin tuon tuosta soittamaan tai laittamaan sähköpostia Helsingin liikenteenhallintakeskukseen ja pyytämään, josko ääniopasteet saisi takaisin päälle tai niiden äänenvoimak-

kuutta saisi kovemmalle. Länsimetron asemilla on hienot ohjausraidat ohjaamassa valkoisen kepin tai opaskoiran kanssa liikkuvaa sokeaa niin liukuportaisiin ja hisseille kuin metrolaitureilla turvallisuutta lisäämässä. Kaikki opaskoirani ovat osanneet opastaa ohjausraitoja pitkin mikä on tosi kätevää, kunhan näkevät eivät vain seisoi ohjausraitojen päällä reittejä tukkimassa. Sokeana voi matkustaa pääkaupunkiseudulla busseissa, metrossa, raitiovaunussa, pikaratikassa ja lähijunissa ilmaiseksi. Elokuusta lähtien myös Tampereella voi matkustaa ilmaiseksi julkisessa liikenteessä.

Onnellisena irrotettuna Helsingin matkapalvelusta

Suomessa vaikeavammaisille henkilöille myönnetään *Sosiaali- ja terveystoimen vammaispalvelusta* 18 vapaa-ajan kuljetuspalvelumatkaa sekä työ- tai opiskelumatkat tarvittaessa. Tämä kuulostaa hienolta, mutta käytännössä se ei sitä ole. Suomen hyvinvointialueilla on matkapalvelu- ja kulkukeskuksia, joilta kyydit on tilattava hyvinvointialueesta riippuen vähintään puoli tuntia, pisimmillään vuorokautta ennen kyydin tarvetta. Silti ei ole varmaa, tuleeko kyyti myöhässä vai tuleeko kyytiä ollenkaan. Ei ole myöskään takeita kuljettajan asiakaspalvelutaidoista sekä osaamisesta toimia sokean ja opaskoiran kanssa. Olen aika sitkeä sissi ja niinpä tappelin itseni irti *Helsingin matkapalvelusta*. Nyt käytän kuljetuspalvelumatkoillani aivan ihanaa, pientä taksifirmaa, jonne voin ilmoittaa spontaanisti kyytitarpeistani ja jonka kuljettajat ovat ammatti- ja asiakaspalvelutaitoisia. He osaavat hienosti opastaa sokeaa, eivätkä kiinnitä minkäänlaista huomiota opaskoiraan huolehtien kuitenkin siitä, että se matkustaa turvallisesti joko farmariauton takatilassa tai etu- tai takapenkin jalkatilassa. Kaikki Suomen sokeat eivät ole näin onnekkaita, koska yrityksistään huolimatta eivät ole päässeet irti matkapalvelu- ja kulkukeskuksista. Meitä sokeita irrotettuja on vain muutama ja yhteistä meille on, että käymme töissä.

Opaskoira pelastaa liikkumisessa paljon, jos kuljetuspalvelu ei toimi. Joutuessani olemaan huonos-

Marianne ja Usva kotipoluillaan.

ti toimivassa Helsingin matkapalvelussa opaskoirani Pekko oli todella suuri apu opastaessaan minua metroissa ja busseissa. Onneksi koiralla oli tuolloin jo monen vuoden työkokemus, joten voimme mennä vieraammillekin reiteille käyttäen niille saamiyani ohjeita. Pekko ja minä olimme kuitenkin koko ajan todella väsyneitä liikkumaan vain julkisilla liikennevälineillä. Suurimman osan liikkumisestani käytän julkisia liikennevälineitä, mutta pitkän päivän jälkeen tai myöhäisenä kellonaikana on ihanaa ja vaivatonta päästä kotiin kuljetuspalvelulla. Koska kuljetuspalvelu ei Helsingin matkapalvelussa silloin toiminut, eikä edelleenkaan toimi, Pekon ja minun oli vain sisulla odotettava metroa pahamaineisten kaupunginosien metroasemilla ja tultava kotiin myöhäisinä kellonaikoina käyttäen julkista liikennettä.

Avustajajärjestelmä toimii teoriassa, vaan ei käytännössä

Suomalaiset sokeat voivat käyttää arjessaan, työssään, opiskelussaan ja harrastuksissaan henkilökohtaista avustajaa. Sosiaali- ja terveystoimen vammais- palvelusta haetaan tuntimäärää avustajalle. Tähän liittyy sosiaalityöntekijän tekemä palvelutarpeen arvio, johon sokeana pitää saada vaikuttaa ja vaatia perustellen tiettyä tuntimäärää avustajan käyttämiseksi. Suomessa on kaksi mallia avustajan käyttämiseksi: työnantajamalli, missä sokea toimii työnantajana hoitaen kaikki vaadittavat paperityöt ja muut työnantajan velvoitteet, sekä avustajavälitysfirmojen kautta tulevat avustajat. Pidän enemmän avustajavälitysfirman käytöstä, koska siinä ei tarvitse hoitaa työnantajan velvoitteita. Avustajavälitysfirman asiakkaana toimin työnjohtajana kertoen avustajalle, mitä tehdään sekä milloin ja missä avustajan työvuorot ovat. Työnantajamallissa joutuu itse rekrytoimaan avustajan, kun taas avustajavälitysfirma etsii sokealle avustajan hänen kriteereillään tekemään niitä tehtäviä, joissa sokea tarvitsee apua. Tämä kaikki kuulostaa hienolta ja se onkin hienoa, kun sopiva

avustaja löytyy. Valitettavasti vain avustajan palkka on kovin pieni, mikä aiheuttaa avustajien vaihtuvuuden: juuri kun olet saanut avustajasi koulutettua tekemään töitä sokean apuna ja omat tarpeet tietäen ja huomioiden, hän saakin paremmin palkatun työn, lähtee opiskelemaan tai opiskelijana työllistyy omalle, paremmin palkatulle alalle.

Liikkumistaidonohjaus laajentaa liikkumisreviiriä

Suomessa haetaan tunteja liikkumistaidonohjaukseen sosiaali- ja terveystoimen vammais- palvelusta ja valitaan itse liikkumistaidonohjaaja. Suositusta tähän voi pyytää hyvinvointialueiden sairaanhoidopiirien kuntoutusohjaajilta. Ongelmana on liikkumistaidonohjaajien vähäisyys. Täällä pääkaupunkiseudulla liikkumistaidonohjaajia on vain muutama, joten akuuteissa reittiohjaustarpeissa on käytettävä opaskoiran kanssa vapaaehtoista peesaria, joka kyllä osaa ohjata reittejä mutta liikkumistaidonohjaajan koulutusta hänellä ei ole. Suomessa on kaksi opaskoirakoulua, joista *Näkövammaisten liiton Opaskoirakoululla* on oma liikkumistaidonohjaaja. Hän voi ajan sallimissa puitteissa opettaa reittejä. Pääkaupunkiseudun liikkumistaidonohjaajista vain kaksi osaa opettaa reittejä huomioiden opaskoiran liikumisen apuvälineenä. Samoin vain pari tietää, miten ohjata kuurosokeaa henkilöä. Kaikki liikkumistaidonohjaajat osaavat ohjata reittejä valkoisella kepillä liikuttaessa.

Kun tunnit liikkumistaidonohjaukseen on vihdoin saatu ja sopiva liikkumistaidonohjaaja on löytynyt, kaikki toimii hienosti. Sekä nykyinen opaskoirani että sen edeltäjät rakastavat oppia uusia reittejä ja häntä heiluen ne etsivät reiteiltä suojateitä, liukuportaita, käännöksiä ja ovia. Kerron liikkumistaidonohjaajalle, mihin haluamme oppia reitin. Hän käy ensin yksin kartoittamassa pari reittivaihtoehtoa haluamaani paikkaan. Sitten hän kuvailee ne minulle ja yhdessä päätämme, mikä reitti olisi tarkoituksenmukaisin opaskoiralleni ja minulle.

Summa summarum: Suomessa on toistaiseksi hyvä elää sokeana, kunhan vammais- palvelut ovat kunnossa. Asenteet ja arvot kovenevat kuitenkin koko ajan. Juuri tänään uutisoitiin jälleen uusista leikkauksista, jotka kohdistuvat myös vammaisjärjestöihin ja vammais- palveluihin. Tuntuu ettei suomalainen yhteiskunta enää halua huolehtia heikoimmasa asemassa olevista henkilöistä, kuten vammaisista ja vanhuksista. Kovat arvot ja asenteet näkyvät myös sokeiden heikkona työllistymisenä. Työnantajien asenteissa on todella toivomisen varaa. Tämän vuoksi sokeiden työllistyminen työnantajien palvelukseen on meillä melko harvinaista herkkua. Niinpä suurin osa sokeista työskentelee joko freelance- reina tai yrittäjinä.

TASO PINTA

BILIA

Lehtovaara

Ravintola vuodesta 1916

Mechelininkatu 39, 00250 Helsinki
Puh. 09-440 833, 09-493 408

www.lehtovaararavintola.fi

**TILITOIMISTO
TILIMER**

Laadukasta palvelua ja ketterää kumppanuutta.

Alhotie 14, 04430 Järvenpää
Puh: 09-2797 280

Fax: 09-2712 465 Sähköposti: info@mer-yhtiot.fi

www.mer-yhtiot.fi

LABSYSTEMS
DIAGNOSTICS
speaking your language

www.labsystemsdx.com

Targa®

The 4x4 of the sea

Botnia Marin Oy Ab

Teollisuustie 8, 66100 MAALAHTI
puh. 0207 641 400
www.targa.fi

TOIKUN

Toimintaterapia ja kuntoutus

Toimintaterapiakuntoutusta- ja arviointeja
sekä koulutusta Pirkanmaan alueella

Hammareninkatu 2 A, 5. kerros, Tampere
Puh. 040 827 7172

www.toikun.fi

SOKEAIN LASTEN TUKI RY 60 VUOTTA

Teksti: Maarit Törmikoski-Hampf

24.3.024 tuli kuluneeksi 60 vuotta siitä, kun *Helsingin Sokeain koulun* opettajat perustivat tukiyhdistyksen koulun oppilaita vasten. Tukiyhdistys keräsi varoja järjestämällä juhlia ja arpajaisilla sekä jäsen hankinnalla. Kun *Suomen Sokeat ry* (entinen *Helsingin Sokeain Huolto ry*) lakkautti toimintansa, päätti yhdistys lahjoittaa jäljellä olevat varat *Helsingin Sokeain koulun* opettajakunnalle. Lisäksi yhdistystä tukivat yksityiset lahjoittajat, yritykset sekä *Eiran* ja *Kallion Lions-klubit*. Näillä varoilla tuettiin muun muassa sokeain koulun oppilaiden kotimatkoja ja huolehdittiin joistain oppilaiden henkilökohtaisista kuluista.

Vuonna 1969 *Helsingin Sokeainkoulun* oppilaiden tuki ry:n nimi muutettiin nykyiseen muotoonsa *Sokeain lasten tuki ry*. Tällöin yhdistyksen toiminnan tarkoituksiksi määriteltiin: *”Pienten näkövikaisten lasten kuntoutuksen ja kouluikäisten lasten henkinen ja aineellinen tukeminen.”* 1970-luvun alussa, kun *Helsingin* ja *Kuopion sokeainkoulut* lakkautettiin ja koulun toimintaa jatkettiin *Jyväskylässä*, oli yhdistyksen toiminta katkolla. *Sokeain lasten tuki ry:n* toimintaa päätettiin kuitenkin jatkaa *Helsingissä* ja yhdistyksen toiminnan painopiste siirtyi vähitellen sokeain lasten kuntoutus- ja virkistystoiminnan tukemiseen ja toteuttamiseen.

1980-luvulla *Sokeain lasten tuki ry:n* toiminnan keskeisenä teema oli alan ammattikirjallisuuden seuraaminen ja sen kääntäminen suomen kielelle. Lisäksi yhdistys pyrki parantamaan pistekirjoituksen asemaa näkövammaisten lasten elämässä. Yhteistyö *Wetterhoffin käsiteollisuusopiston* opiskelijoiden kanssa käynnistyi ja vuonna 1984 valmistui 20 käsintehtyä koskettelukirjaa. Vuonna 1983 yhdistyksen

Maarit Törmikoski-Hampf

päätapahtuma oli *Tukholman risteily*, jonne osallistui kuusi perhettä. *Tukholman risteily* toteutettiin vuosina 1983–1999. Yhdistyksen tiedotuksesta vastasi vuonna 1995 alkaen *Risteilysanomat*, joka ilmestyi vuosittain vuosituhanen vaihteeseen asti. 2000-luvulla *Risteilysanomat* ilmestyivät joka toinen vuosi.

Ensimmäinen palkattu toiminnanjohtaja **Jyrki Immonen** aloitti yhdistyksessä vuonna 2000. Jyrkin tehtävänä oli kehittää yhdistyksen loma- ja virkis-

Jyrki Immonen Kolin huipulla.

Rilla Aura-Korpi ja perheen punainen labradorinpentu Fiora.

tystoimintaa. Lomille osallistui kaksi perhettä kerrallaan. Vuosina 2000–2009 yhdistys järjesti yhteensä 160 loma- ja virkistystapahtumaa, ja tavoitti toiminnallaan noin 350 näkövammaisten lasten perhettä. Vuonna 2006 yhdistyksen toiminnanjohtajana aloitti **Rilla Aura-Korpi**. Rillan aikana yhdistys jatkoi monipuolisen loma- ja virkistystoiminnan toteuttamista. Rillan ensimmäisenä toiminnanjohtajan vuonna toteutettiin kysely, jonka perusteella todettiin, että: "Sokeain lasten tuki ry:n tehtävä on edelleen näkövammaisten lasten perheiden voimavarojen lisääminen sekä ilon ja virkistyksen tuottaminen koko perheelle."

"Vaikka uudistuksen tuulet puhaltavat, emme halua unohtaa yhdistyksen perustajajäsenten ajatuksia toimimisesta sydämen lämmöllä näkövammais-

ten lasten ja heidän perheidensä hyväksi." Näin totesi puheenjohtaja **Johanna Mäki** vuonna 2001. Sokeain lasten tuki ry:n kolmantena toiminnanjohtajana saan olla erittäin kiitollinen siitä työstä mitä Jyrki ja Rilla sekä aiemmat yhdistyksen hallituksen jäsenet ovat tehneet niin näkövammaisten lasten perheiden kuin Sokeain lasten tuki ry:n hyväksi. On kunnia saada jatkaa heidän työtään. Kun Sokeain lasten tuki ry juhli 45-vuotista taivaltaan kokosi Rilla *Sydämen lämmöllä* -historiikin. Tämä historiikki on kokonaisuudessaan luettavissa Sokeain lasten tuki ry:n kotisivuilla. Kyseinen historiikki on myös toiminut tämän artikkelin lähteenä. Yhdistyksen kotisivuilta löytyy myös Risteilysanomiam useilta vuosilta. Tämän päivän "Risteilysanomina" toimivat Silmäterässä julkaistavat jutut yhdistyksen lomista sekä tietenkin yhdistyksen somekanavat.

Sokeain lasten tuki ry:n juhlavuosi tulee näkymään monin tavoin myös vuoden toiminnassa. Silmäterä-lehdessä ilmestyy puheenjohtaja ja toiminnanjohtaja haastattelut. Verkkosivuilta löytyy Risteilysanomiam sekä Sydämen lämmöllä historiikki. Juhlavuosi huipentui 21.9.2024 risteilyyn, jossa juhlimme 60-vuotiasta yhdistystä hallituksen ja kymmenen perheen voimin.

60-vuotias Sokeain lasten tuki ry voi hyvin ja tuottaa lomiam ja tapahtumia alle 16-vuotiaiden näkövammaisten lasten ja nuorten perheille. Kiitos kaikille toimintaa osallistuneille!

EPILEPSIAKOIRA OLIVIA-OMPULLE

Teksti ja kuvat: Merja Helander

Hei kaikki!

Tyttäreni **Ompu** on 15-vuotias syntymästä lähtien 100% sokea. Hänellä on mm. liikuntavamma ja vaikeahoitoinen epilepsia. Epilepsiaan ei ole löydetty lääkettä, joka lopettaisi kohtaukset kokonaan. Epilepsia-kohtaukset ajoittuvat pääsääntöisesti yöaikaan ja aloin toivomaan mahdollisuudesta kouluttaa avuksemme epilepsia-koiran, joka valvoisi Ompun unta. Saisin itse nukkua levollisemmin luottaen, että koira herättää kohtauksen tullessa, jotta voin auttaa Ompua ja tarvittaessa antaa ensiapulääkkeen.

Tuki ja turva

Pyysin apua koiranpennun hankintaa ja valintaan **Juha Hertzuiselta** ja **Zaiga Klavinalta** ja he valitsivat sopivan pennun meille. Niin *Lemmy* sitten muutti Latviasta Suomeen. Kiitos Juha ja Zaiga.

Hain Lemmyyn kanssa vuoden 2024 alusta alkavaan Suomen kuulo- ja tukikoirat ry:n koulutukseen. Iloksemme ja onneksemme pääsimme koulutukseen, jossa nyt olemme. Minä toimin Lemmyyn kouluttajana eli päävastuu on minulla. Meillä on myös yhdistyksen valitsema yhteistyökouluttaja, joka auttaa antaen uusia ohjeita asioiden edetessä oikeassa tahdissa. Meillä on myös etäkoirakoulua sekä kaksi super viikonloppuleiriä, jossa harjoitellaan mm. ympäristötestiä varten. Leirit ovat olleet hyvin intensiivisiä, antoisia ja motivoivia, sekä on ihana tavata muita koirakoita, vertaistukea parhaimmillaan. Vaikka tukikoiria koulutetaankin eri tehtäviin, on silti meillä jokaisella sama päämäärä, koira joka auttaa arkisissa asioissa.

Työnäyte Lemmyllä onkin jo hyvällä mallilla. Lemmy nukkuu Olivian vieressä ja kun Olivia saa kohtauksen, käy Lemmy painamassa kuonollaan nappia,

Merja ja Totti Helander noutamassa Lemmy-pentua Helsingin Länsisatamasta.

joka on Olivian huoneen seinässä sängyn vieressä. Nappia painettaessa soi ovikello yöpöydälläni, joka herättää minut paikalle. Lemmyllä on hyvä työmotivaatio, aina valmiina.

Ympäristötesti on meillä seuraavaksi edessä. Minä jännitän sitä - olenhan hieman jännittäjä luonteeltani, mutta harjoittelen paljon mm. hengittämistä rauhalliseen tahtiin, jotta vilkas Lemmykin pysyisi rauhallisena. Yhdessä opetellaan ja opitaan. Ympäristötestiin harjoitteleminen myös ihmisvilinässä toreilla, kauppakeskuksissa, kaupoissa, hisseissä, metrossa ja junassa sekä muissa kulkuneuvoissa. Harjoitteleminen myös liukkailla alustoilla ja esimerkiksi rapusissa.

Koulutetulla kuulo- ja tukikoiralla on oikeus liikkua omistajansa mukana kaikkialla.

Viimeksi pyysin pitämään peukut, että pääsisimme koulutukseen ja onnistuimme. Joten pitäkäähän nyt peukut pystyssä, että ympäristötestikin sujuisi ja valmistuisimme.

Iloa ja valoa! - Merja Helander

TUKIKOIRA

Epilepsiaa sairastavan henkilön tukikoirasta lyhyesti:

- Tukikoira koulutetaan omasta koirasta yhdistyksestä saatavan yhteistyökouluttajan avulla.
- Kouluttaminen kestää noin 1,5-2 vuotta.
- Uusi koulutusryhmä käynnistyy kerran vuodessa. Koulutuksesta tulee osallistujalle kuluja, kuten omavastuumaksuja.
- Tukikoiran kouluttaminen epilepsiaa sairastavalle vaaditaan mahdollisuus hajunäytteiden ottamiseen.
- Kouluttaminen vaatii myös sitoutumista, mahdollisuutta matkustaa ja riittävän hyvää terveydentilaa, jotta voi kouluttaa omaa koiraa.
- Yhdistyksen kautta valmistuvat tukikoirat saavat virallisen hyötykoiran statuksen.

Lisätietoja löydät Suomen kuulo- ja tukikoirat ry:n nettisivuilta www.koiratukena.fi

Viitaniemen Eläinlääkäriasema

Eeronkatu 10, 40720 Jyväskylä | puh. 010 271 5010

www.viitaellit.fi

KANNUS LIIKUNTAPALVELUT

Sokeva Oy
Sortilantie 7
04260 Kerava
sokeva@sokeva.fi
www.sokeva.fi

OPAS KOIRA KOULU

Opaskoirakoulu
Näkövammaisten liitto ry
Turvallista matkaa yhdessä!
www.opaskoirakoulu.fi

Kauppakatu 41
40100 Jyväskylä
Puh. 050 559 9991

www.harrys.fi

LUVATA

Anna meidän
toteuttaa
pihaunelmasi!

Paatsamantie 6, Hyvinkää
Puh. 040 590 3805
pihalintuset@gmail.com
www.pihalintuset.fi

Pispalan Valtatie 23
33250 Tampere
Puh. 050 452 3465
www.pispalanpulteri.fi

Aukioloajat:
ma-to 11-23 | pe 11-23
la 12-23 | su 12-20

Siltakatu 6, puh. 068 70 008

Rekkakatu 5, 33840 Tampere
Puh. 03 275 0400

www.korjakumi.fi

www.kupittaakeilahalli.fi

22940 Åva, Åland | www.brandolax.fi

Kuljetusliike Matti Löflund Oy

Koulutie 7
14500 Iittala
www.kuljetusliikeloflund.fi

Imagon

Näkyvyyttä liiketoiminnallesi
VALOMAINOKSET - OPASTEET
MYYMÄLÄMILJÖÖ - OEM
www.imagon.fi

kide.app

Parik-säätiö sr
www.parik.fi

SIIKAJOEN BETONITUKKU OY

Kauppatie 8, 92320 Siikajoki
Puh. 050 435 4188

moontalk

Kasarmintie 21
90130 Oulu
www.moontalk.com

HELOKIVI

KULJETUSLIIKE HELOKIVI OY
Ritomäentie 21, Villähde
Puh. 010 281 1100
www.helokivi.fi

RAUNI MIETTINEN – ELÄMÄÄ SOTASOKEAN VAIMONA

Teksti ja kuvat: Juha Herttuainen

Sysmän Säynätjärven rannalla vanhassa Kaukola-nimisessä maalaistalossa asuu sotasokean **Keijo Miettisen** leski **Rauni Miettinen**. Miettiset muuttivat Sysmään eläkepäiviä viettämään runsaat kymmenen vuotta sitten. Rauni on syntynyt Pielavedellä, josta perheen tie on vienyt ennen Sysmää Pieksämäelle ja Lahteen, joissa yhdessä tehtiin perinteisiä sokeiden käsityötuotteita, mm. harjoja. Olipa Miettisillä Pieksämäellä harjapuutehdaskin ja puusepänilike, jossa tehtiin ovia, ikkunoita ja muita vastaavia tuotteita. ”Töitä riitti ja yhdessä niitä Keijon kanssa tehtiin”, kertoo Rauni.

Keijon opaskoiria olivat *Vire, Panu, Jeri, Mani, Stella, Ila, Siru, Niku, Sepe ja Brutus*. Kerrotaan, että Suomen sokeista Keijo käytti pisimpään liikkumisapuvälineenä opaskoiraa ja hänen koiriansa lukumääräkin taisi olla ennätys. Vire tuli Keijolle vuonna 1949. Sen oli kouluttanut **Pentti Luotola** ja se oli Suomen ensimmäisiä Opaskoirayhdistyksen kustantamia opaskoiria.

Keijo kertoi seuraavasta koirastaan Panusta ja vähän muustakin Opaskoirat-kirjassa seuraavaa:

”Viren seuraaja, Panu, oli isokokoinen, 72 senttiä korkea ja 55 kilo painava. Ostin sen **Reino Vaillelta** 25 tuhannella markalla. Se oli aikaisempien käyttäjien toimesta hylätty ja koulutettu sitten vartiokoiraksi sonniasemalle. Siellä sen tehtävä oli vartiointin lisäksi vahtia, etteivät sonnit sorkkineen nouse ruokintapöydälle.

Minusta Panu oli hyvä koira, joskin energinen ja aggressiivinen. Yhdet konnarin housut maksoin ja Panun kunnalliskodin skalpeeraama passi piti korva-

Keijo ja Rauni Opaskoirayhdistyksen 50-vuotisjuhlassa Lomakoti Onnelassa vuonna 1998.

ta.

Pieksämäellä oli 1950-luvulla avo-ojia, jotka toimivat viemäreinä. Yhden ojan yli johti oikopolku ja siihen oli laitettu lankku ylikulkua varten. Kerran lankku oli poistettu ja minulla oli kova vauhti. Koira kuitenkin pysähtyi ojan eteen. Muutaman kerran se nyökkäsi ja hyppäsi p-le ojan yli. Minä perästä - en onneksi kuitenkaan pudonnut viemäriin.”

Ei tule Raunilla aika pitkäksi muistella menneitä Keijon kanssa. Hänelle on tarjottu asuntoa lähi- taajaman keskustasta, mutta se ajatus ei häntä vähääkään kiehdo. Kaukolan tuvassa Rauni tekee käsityötä, sukkaa ja muita kudontatöitä. Jumppaaminen on myös mieluisa harrastus. Rannassa on rentoutumista varten lasten rakentama savusauna ja ympäristön luontoa tulee seurattua kasvien, lintujen, pikunisäkkäiden, jopa kalojenkin elämää. Navetan uumenissa majailee mäyriä, jotka paikkakunnalla liikkuva susi välillä karkottaa.

Keijo ja Niku Rotikko-nimisen Kymen palveluskoiraharrastajien majalla vuonna 1999. Kyseessä oli Peesarit-kerhon järjestämä vuotuinen opaskoirakoiden patikkatapahtuma. Keijo oli pukeutunut "tuoheen ja pellavaan" ja hän loihi lausumaan Rotikkoon tultuaan seuraavaa: "Olen nyt kävellyt 50 vuotta opaskorieni kanssa ja nyt juhlan kunniaksi aion tänä vuonna osallistua Suomessa jokaiseen koiratapahtumaan." Kuvassa Keijolla on valjaissa hänen kahdeksas opaskoiransa Niku.

Latvian kouluttaja Zaiga Raunin seurassa Kaukolan terassilla. Oikealla Rauni Kaukolan savusaunan kuistilla.

Keijo Miettinen ja hänen viimeinen opaskoiransa Brutus.

Calcurium PALVELEVA TILITOIMISTO

Luostarinkatu 4, 26100 Rauma
puh. 045 356 5800 www.calcurium.fi

Vedeneristystyöt sekä katto- ja
siltaeristykset ammattitaidolla!

Posanlenkki 12, 90620 Oulu
puh. 0207 291 400
www.katterla.fi

Kuriiritie 15
01510 Vantaa
Puh. 020 745 8600
www.j-trading.fi

Alf Lökström Oy

Vannekuja 7
01450 VANTAA

Puhelin 0400 531708

ISÄNNÖINTI

Sibeliuksenkatu 4 B, Helsinki
Puh. 010 8410 410
www.livisannointi.fi

Mekanikervägen 4, Ekenäs
Tel: 019 232 330
www.wiboxbageri.fi

**Eläinlääkäriasema
EuroMediVet Oy**
Kemintie 25, 95420 Tornio
www.euromedivet.fi

NEUfrau Oy
Kotimaista koiran ruokaa
www.neukauppa.fi

PORVOON ERUNA

PAIKKAKUNNAN ELINTARVIKETUKKU

Höylänlastu 4 06150 Porvoo
puh. 019 5219 900
www.porvoonperuna.fi

STROMAN⁺

Työkoneiden ohjauksjärjestelmien
ja johdinsarjojen sopimusvalmistaja

www.stroman.fi

**Omanlainen,
mutta onnellinen.**
Hollolahollola.fi

NESTE

NESTE JOENSUU
SORTAVALANKATU

Sortavalankatu 2, 80100 JOENSUU
(013) 223 363
info@nestesortavalankatu.com
www.nestesortavalankatu.com

DATKO

DIGIJAN TELEAMMATTILAINEN

Kaikki antennityöt yli
40 vuoden kokemuksella
Kaakkurintie 16 A 6, Nokia
puh. 0500 889 039 | www.datko.fi

KMarket

KARHUNLÄHDE MARKKAMÄKI

OMAN KYLÄN KAUPPA

KARHUNLÄHDE
P. 020 700 4925
Puistokatu 12,
44100 Äänekoski
ark 7-22, la 8-22, su 10-22

MARKKAMÄKI
P. 020 700 4935
Lossintie 44,
44120 Äänekoski
ark 8-22, la 9-22, su 10-22

www.raahenenergia.fi

RAUMACATA

YOUR RELIABLE PARTNER AT SEA
puh. 02 822 7900
Lounaisväylä 3, 26820 RAUMA
www.raumacata.fi

JK-Rakennus Oy

www.jk-rakenne.com ☎ 050 407 8792

Tiltoimisto Sorvoja Oy

Viirretie 100
68240 ALA-VIIRRE

Puh. 06 876544

www.tiltoimistosorvoja.fi

Satamakatu 4
24100 Salo
www.salonkh.fi

Turun Keskus-Apteekki
Viilarinkatu 3, 20320 Turku
puh. 02-8800860
www.turunkeskusapteekki.fi

Huolto2

Talkkaripalveluita tarjoava
asukkaiden ja osakkaiden
etujen vaalija

Puh. 045 326 1454
www.huolto2.fi

Yhdystie 7, 60100 Seinäjoki
puh. 020 749 7620

KMarket PORNAINEN

Välitie 1
07170 Pornainen
Puh. 020 749 8555

Koulukatu 5, 60100 Seinäjoki
puh. 040 867 8226

Vuoreksen Puistokatu 82
33870 Tampere
Puh. 045 215 2135 | www.vetvuores.fi

Niittykatu 4, 67100 Kokkola
Puh. 06 832 34 00
www.tyllis.fi

www.fjader-group.fi

Väinölänkatu 1, 33100 Tampere
Puh. 03 2141 282 | www.antika.fi
Sään salliessa ulkoterasi - **Tervetuloa!**

SOKEANA SAIMAAN RANNALLA

Teksti: Mikko Ojanen, kuvat: Pirkko-Liisa Ojanen

Kohtaamisia ja kansalaisvaikuttamista koira kumppanina

Vuosia sitten valittelin pitkään lähetystyössä olleelle työtoverilleni työmaiden huonoa suojausta opaskoirakon kannalta. Kollega oli kovin ymmärtäväinen mutta totesi kuitenkin että Addisabebassa, Etiopian pääkaupungissa, keskellä katua saattoi olla syvä monttu jota ei ollut mitenkään suojaattu.

Asiat olivat siis paljon paremmin kotikaupungissani Lappeenrannassa vaikka vaikuttamistyölle olikin yhä tarvetta.

Nyt, kaksi vuotta sitten eläköityneenä vaeltelen kaupungilla kuusivuotiaan Ipun kanssa. Kadut ovat vuosikymmenten mittaan tulleet kovinkin tutuiksi ja opaskoira antaa kosolti vapautta liikua itsenäisesti ja turvallisesti.

Lappeenranta on muuttunut vuosien varrella. Ennen Ukrainan sotaa venäläisiä kanssakulkijoita parveili liikenteessä ja minä myös kohtasin heitä. En lakkaa ihmettelemästä Venäjän valtion aggressiivisuutta suhteessa sen kansalaisten ystävällisyyteen ja avuliaisuuteen niin kuin itse heitä kohtasin. "Oisaanko auttaa sinut tämän pahan paikan ohi", muistan erään venäläisnaisen huolehtivaisesti sanoneen.

Järjestötoiminta työllistää eläkerovastia. Kuulun mm. sekä Lappeenrannan että Etelä-Karjalan hyvinvointialueen vammaisneuvostoon. En halua puhua näissä yhteyksissä edun- vaan oikeuksiensvalvonnasta. Tavoitteenahan on kaikkien ihmisten yhdenvertaisuus. Allekirjoitan täysin sydämin arkkipiispa Luoman ajatuksen jonka mukaan hyväntekeväisyydelle perustuva yhteiskunta on hauras!

Kohtaan muita vammaisia, paikallisia päättäjiäkin, entisiä työtovereita mieluusti, ja kadulla vastaan tulevia seurakuntalaisia. "Jokos sinä olet eläkkeellä, kauankos olet ollut eläkkeellä", kyselevät ne vastaantulijat ja kotikirkon messun jälkeen kirkkokahville tulleet.

Kohtaamisia isolla kirjaimella ovat sitten ne tilanteet jolloin vaimon kanssa kohtaamme aikuiset lapsemme ja kolme lastenlastamme, kolme, neljä, ja viisivuotiaat. Isovanhempien ja enon luona vietetään todellista toimintapäivää kun tyttäriemme jälkikasvu on meillä kylässä. Tyttöjen leikkeihin tarvitaan tilaa ja paljon tuikitähdellisiä tavaroita. Pappa ohjataan taidokkaasti syntyneen esteradan läpi syömään tai kahville.

Sokeus on heidän maailmassaan ihan luonnollinen asia senkin vuoksi että myös nuorin lapsenlapsemme, kolmivuotias tyttärenpoikani on saanut syntymässään saman vamman kuin pappakin.

Hänen, synnynnäisen showmiehen kanssa, papalla on hauskaa ja siksipä kutsunkin yhteisiä leikkejämme iloisten veikkojen kerhoksi.

Vain mielikuvitus on rajana kun päätämme ostaa mersun tietysti käteiskauppana ja lähdemme tienpäälle jonnekin kauas sateella tai paisteella. Ristikankaan pappilan olohuoneen voi kuvitella mieleiseksi jos vain haluaa ja uskaltaa.

Sokeus ei ole pimeässä olemista eikä se sinänsä tunnu miltään. Erilaisia käytännön asioita vain joutuu tekemään toisin kuin näkevä ne suorittaa. Ei mielestäni ole olemassa mitään yleispätevää sokeuden määritelmää. Jokaisella on omansa ja saa ja pitääkin olla! Minä en tiedä mitä hyvää sokeudesta voisi löytää, mutten myöskään pystysanomaa mitä niin kovin pahaakaan. En halua juuttua menneeseen enkä kauheasti pelätä tulevaa, elän tätä päivää ja tätä hetkeä!

Kirjoittaja on syntymäsokea rovasti, vannoutunut koiramies ja ikionnellinen kolmen lapsenlapsen pappi.

Papan leikkikaverit. Linnea vetää Daniel-veljeään pulkassa. Alla Viola tekee palapeliä Ipun tarkkaillessa.

Mikko lähdössä Ipun kanssa junalle.

ZAIGAN KOIRAKOULUSSA

Teksti: Juha Herttuainen (Zaigan sanoin)

Koirakoulutamme olemme useana vuotena osallistuneet sokeiden lasten "koiramaisille leireille", tällä kertaa Nuuksiossa, jossa olemme olleet ennenkin. Leiriläisinä on ollut näkövammaisten lasten perheitä ja heidän koiriaan ja joskus myös koulutuksessamme olevia koiria.

Yhdessä **Zaigan** kanssa totesimme, että myös tämänvuotinen leiri oli meille hyvä ja arvokas kokemus. "Haluamme aina palata tällaiseen kauniiseen paikkaan, kuten *Nuuksion luonnonpuistoon*", sanoi Zaiga. Ja edelleen: "Olimme erittäin iloisia nähdesämme kaikki perheet, joilla oli omat tai meiltä saadut koirat. Samoin ilolla ilmoitamme, että meiltä on

mahdollisuus - tosin rajallinen - luovuttaa koiria perheille, jotka haluavat sellaisen ystävän.

Yhteisissä kokoontumisissa näimme lasten kiinnostuksen ja halun tehdä työtä, vaikka se ei aina ole niin yksinkertaista. Vuosien varrella näemme yhteisen toimintamme kehityksen ja voimme suunnitella uusia tekemisiä.

Leirien henkilökunta on aina ollut erittäin mukava ja asiantunteva. Majoitus on ollut erittäin hyvä, samoin metsiä ja kävelyreittejä riittävästi viedäksemme nelijalkaiset ystävämme ulos. Myös ruokahuolto on ollut erinomainen.

Olemme iloisia, jos voimme jälleen auttaa neuvoilamme tai peräti nelijalkaisella ystävällä."

OPASKOIRAKALENTERI 2025

Opaskoirayhdistyksen julkaisema Opaskoirakalenteri 2025 on ilmestynyt. Kalenterin tuotoilla tuetaan alueellista ja valtakunnallista opaskoiratoimintaa viikonloppukursseilla ja patikoilla.

Opaskoirakalenteri on Opaskoirayhdistyksen tärkeä varainhankintatuote. Se maksaa 18 euroa (sisältää postikulut). Lisätiedot: opaskoirayhdistys.fi

TILAUKSET: info@opaskoirayhdistys.fi

OPASKOIRAYHDISTYS KIITTÄÄ!

TULOSSA: RAKASTETUT OPASKOIRATARINAT KIRJANA

Opaskoiran Joulu ry julkaisee ensi vuonna Sokean Oppaan parhaat kirjoitukset upeana kirjana, jossa on montasataa sivua.

Kunnioitamme näin menneiden vuosien opaskoiratyötä ja opaskoirankäytäjiä.
Lisätiedot: juha.herttuainen1@gmail.com

Sisärakennustekniikka

SRT Oy
Vantaa | Tampere
www.srt-oy.fi

Lemmikkien tuhkaus- ja hautauspalvelut

Helsinki • Espoo • Vantaa • Mäntsälä • Vihti

LEMMIKKILEHTO.fi

WOODI

FMS-SERVICE.fi
Levytyökoneita

Metsätyö Mentula

Ammattitaidolla:
Puunkaadot, metsätyöt ym..

Soita: 046-590 2544
Miehikkälä

HUBER
TECHNOLOGY
WASTE WATER Solutions

P Procons

Teollisuustie 4, 66100 Maalahti
Puh. 06 315 8800

www.procons.fi

Specsavers Optikka

Kasarmikatu 7, Hämeenlinna
Puh. 03 656 5485

www.specsavers.fi

PetMart
Salon Akvaarioliike

Välkkyäntie 11 - 13 Salo
akvaarioliike.fi
avoinna ark. 10 - 17:30, la 9 - 14

*Opaskoirien
matkassa
mukana!*

Ahtauskone Oy
Bokföring & Revision Söderberg Oy
Collaboratorio Oy
Varattu
Eläinlääkäri Jarmo Hämäläinen
Eläinlääkäri Valkama Hannaleena
Erkki Luhta Oy
Ikkunatehdas Lasivuorimaa
JPTUF Oy
Jyväskylän HuoltoSilta Oy
Kuljetusliike Anssi Antikainen Oy
Lakeuden Pera Oy
LVI-Nissinen
Manun Lasi & Rengas Ky
Markku Vesala
MMA Helsinki Oy
Niemi Energy Oy
OP Koti Satapirkka Oy LKV
Pietarsaaren Tilitoimisto Oy
Planno Oy
Pohjolan Konepesu Oy
Saaren Turkis Oy
Salejärvi Oy
Studio Wäkewä Tmi
Suomen Kennelliitto- Finska Kennelklubben ry
Sähkö+ Kvaliteetti Oy
Taina Luukkanen
Varattu
TL-Asennus ja Huolto
Tokap Service Oy
Trimmauspalvelu Loisto Tassu
VOEMA Oy
www.lulako.fi

Opaskoiran Joulu ry julkaisee ensimmäisen palvelukoira kalenterin. Se kunnioittaa sotiemme veteraaneja ja erityisesti sodassa sokeutuneita opaskoirankäyttäjiä.

Sisällytimme kalenteriin kaikkien sotasokeiden käyttämien opaskoirien nimet. Lisäksi täytimme allakan alkuajojen "siviiliopaskoirien" nimillä kursivoituina.

Kalenteri on mustavalkoinen. Sunnuntait, pyhäpäivät ja juhlapäivät on lihavoitu. Kalenteri on kätevän kokoinen ja siihen voi tehdä myös muistiinpanoja.

PALVELUKOIRAKALENTERI 2025

Helsingin Kaivopuistossa sijainneen invalidikodin vihkiäisten yhteydessä 2. elokuuta 1942 luovutettiin ensimmäiset viisi opaskoiraa sotasokeille. Koirat ja erityiset "Marskin kepit" luovutti marsalkka Mannerheim, joka aloitti luovutuspuheensa seuraavasti: "Aseveljet, kunniakkaat sotainvalidit! ... tuon teille Isänmaan ja armeijan kiitokset niistä sankariteoista, jotka olette suorittaneet Suomen vapauden puolesta."

Palvelukoira kalenteri 2025
Julkaisija:
Opaskoiran Joulu ry
www.opaskoiranjoulu.fi
Hinta: 8 euroa
Tiedustelut sähköpostilla:
juha.herttuainen1@gmail.com

Zaigan Koirakoulu

Koirien koulutusta ja täysihoitoa Latviassa Riian lähellä. Koulutamme myös opas- ja avustajakoiria sekä tuemme terapiakoira toimintaa

Zaigan Koirakoulu: Apriņu iela 14, Carnikava, LV-2163
Zaiga Kļaviņa: +371 2946 2975, zaigak@inbox.lv

Juha Herttuainen (tiedustelut suomeksi):
+359 40 353 1979,
juha.herttuainen1@gmail.com

Voimme huolehtia koirasi hyvinvoinnista esimerkiksi lomamatkasi aikana

NÄKÖVAMMAISKÄSITÖITÄ - TAIDOLLA

www.sokkotaito.fi

PALVELUKOIRAKALENTERI 2025 TAMMIKUU

VKO	MAANANTAI	TIISTAI	KESKIVIikko	TORSTAI	PERJANTAI	LAUANTAI	SUNNUNTAI
1			Miko 1	Reko 2	Bella Donna 3	Tuija 4	Lick 5
2	Muro 6	Essi 7	Kaitsu 8	Ana 9	Pompe 10	Humu 11	Ami 12
3	Terrinienmen Aku 13	Oliver 14	Ari 15	Timi 16	Colin 17	Aiku von Jonien 18	Sapi 19
4	Turri 20	Lilli 21	Sokko 22	Ervi 23	Troi 24	Pepsi 25	Orto 26
5	Tanni von Saar 27	Vango 28	Pan 29	Bella 30	Utti 31		

Sotasokean kynästä

NURMISTA VAIN

NAURATTI

Teksti: Gerhard Niemi

Oli suvisen suloinen sunnuntai. Juuri sellainen, jota niin kauniisti kuvaillaan kaikissa kirjoituksissa. Oli vehmas rantalehto, oli tuoksuva kukkaisniitty värikkäine kukkineen. Kaikki oli niin yltäkylläisen kaunista ja täydellistä. Ei puuttunut taivaalla leijailevia poutapilviäkään. Soma lahdenpoukama edessä ja lintujen liverrystä metsässä. Sanalla sanoen, viankarjalainen luonto esiintyi kaikessa loistossaan.

Ei olisi kaikkea tätä kaunista katselleessaan uskonut, että oli sota "suuri ja julma" ja että ihmiset saataisivat olla niin typeriä, kuin todellisuudessa olivat.

Istuin maassa ja nojailin suuren kiven sammaleista kylkeä vasten, En ajatellut mitään, olin jo oppinut sen taidon. Mitä hyödyttäisi ajatella koko typeryyttä, Istuimme ja lepäilimme kukin omalla tavallamme. Ei ollut kiirettä. Olisi koukattava palavan kylän ohi kaukaa vasemmalta, Mutta se oli sen ajan murhe. Mitäpä se tavallista sotamiestä liikutti. Herrat olivat ihan sitä varten, että funtsailivat kaikenlaista. Oli nautittava lyhyistä lepoheikistä, miten taisi.

Silloin alkoi lahdenpoukamasta kuulua outoa ääntä.

Mitä pirua lie tuokin? Emme olleet vielä tuollaiseen tottuneet. Tuntui kuin siellä joku olisi pinonnut halkoja. Mutta ne, joiden mieleen sattumalta tuli kranaatinheitin, olivat oikeassa. Lepikko ympärillämme rysähti, poissa oli äkkiä suvinen sunnuntairauha. Joka puolelta satoi niskaamme mutaa ja minkä nuorena oppii, sen vanhana taitaa. - Olemme haarukassa, kuulin jonkun huutavan hätäisellä äänellä, näin pienen mustan miehen konttaavan kivensivua. Hän aikoi ohitseni jonnekin. Tartuin miestä niskasta ja painoin hänet matalaksi. Pieni mies, Nivalan poikia, rimpui ponnekkaasti ja yritti vapautua otteestani, hoki lakkaamatta: - Olemme haarukassa.

-Joo, sanoin, - Kohta olet paistinvartaassa, ellet nyt pysy siinä, sanoin. Hälinän takia en ehtinyt vilkaista, mitä kukin teki, mutta nyt katsahdin sivuilleni ja näin jotain sellaista, että olin vähällä päästää Nivalan pojan niskavilloista irti. Hieraisin silmiäni vapaalla kädelläni, koska juuri sillä hetkellä rapa suihki vasten naamaani. Sivummalla muista, tervaskannon päässä, istui sotamies **Nurminen** ja nauroi. Jostakin syys-

tä hän oli ilman lakkia, joten pitkä ja ruokkoamaton tukka pääsi vapaasti törröttämään joka suunnalle. Miehen karkeapiirteinen naama oli yhtenä ainoana. Hymynä, suuri suu ammollaan. Hänen tukeva vartalonsa aivan hytkyi naurusta, harmaat silmänmollikat pvörähtelivät joka taholle kuin etsien uusia ilonaiheita. Tovereiden omituinen käytös näytti huvittavan häntä vallan tavattomasti.

Kuinka joku voi istua kannolla tuollaisessa kranaattisateessa ja nauraa kaiken lisäksi! - ajattelin. En huomannut itsekkin istuvani, nojasinhan sentään kiveen, ja se oli ihan eri asia. Nyt hänen ilonaiheita etsivä katseensa huomasi meidät. Näytti siltä, että hän puutoaisi kannoltaan, mikä olisi ollutkin suotavaa, sillä taas tulla ryöpsähti muutama osuma ihan lähelle. - Mutta ei, hän vain nojasi käsillä polviinsa ja kiemurteli naurusta.

Jossain muusta yhteydessä näkyvä olisi huvittanut ketä tahansa.

Pieni musta mies rimpui vimmatusti ja tahtoi juosta suin päin pahimpaan kranaattisateeseen. Ehkäpä minunkin muotoni oli hassun näköinen, koskapa olin ravassa korvia myöten. Äkkiä Nurminen huomasi sopimattomaksi nauraa ääneen, koskapa hän veti romun täyttämästä leipälaukustaan pitkän villaisen kaulahuivin ja ryhtyi tunkemaan sitä suuhunsa. Tulikin siirtyi samassa hieman sivummalle, päästin mustan pojan niskasta irti, ja tämä ampaisi kohta tiehensä niin, että lyhyet sääret vain vilahtelivat lepikossa. Toverit nouseskelivät ylös ravistellen rapaa päältäään.

-Kaatuikohan montakin suomalaista? - joku tiedusteli kaapien enimpää roskia niskastaan. Isä meidän, joka olet Venäjällä, sanoi toinen, ja hänen valkoinen nenänpänsä alkoi vähitellen saada takaisin luonnollista väriään. Nurminenkaan ei enää nauranut. Hän etsi hattuaan ja mörähteli muuta kuin sonni. Jostakin hän löysi pääkappaleensa, ei siitä tosin ollut paljon jäljellä kuin lippa ja vähän laitoja. Mitä lie lakkille sattunut? Nurminen löi lakinjätteet sellaisenaan päähänsä, mutta tunnusteli ensin varmuuden vuoksi, onko hänellä sellaista. Nyt oli toisten vuoro nauraa Nurmisen yläpään näkymiä. Ainoa, jota ei naurattanut oli Nivalan poika, joka hiljalleen palaili porukkaan.

SAMU

- ensimmäinen opaskoira?

Hiisikorven Samu oli syntynyt 13.5.1936. Se oli uljas ja komea bokseriurossa. Sillä oli tumma, tiikerinjuovainen karvapeite. Samu oli leveärintainen, ryhdikäs ja päänsä uljaasti pystyssä kantava. Luonteeltaan se oli älykäs, hyväntahtoinen ja temperamenttinen, nuorena liiankin vilkas, oikea rasavilli. "Rasavilli"-nimen se saikin koirien ns. katukulttuurikursseilla, joihin se osallistui ollessaan kahdeksan kuukauden ikäinen. Näitä kursseja pidettiin entisessä sirkuksessa, nykyisen Messuhallin kohdalla. Kurssien päättäjäiskilpailuissa Samu sai toisen palkinnon yllättäen kaikki kanssakilpailijansa. Kun palkintotuomari sotilaallisella äänellä komensi toisia koiria, niin myös Samu teki kaikki liikkeet, vaikka se jo oli suorittanut osuutensa. Tämä oli todistus Samun tavattomasta palveluhalusta ja valppaudesta.

Ollessamme kerran kävelyllä Alppilassa, laskin Samun kuten tavallisesti vapaaksi. Hetken juostuaan Samu nousi ratapenkereelle. Yht'äkkiä juna tulla porhalsi kovasti kolisten, jolloin vaimoni huusi: - Nyt Samu jää junan alle! Jäykistyin pelosta, ja mielessäni välähti ajatus, että nyt taisi tulla Samun loppu. Samu aivan viime hetkessä, bokserille ominaisella nopeudella hyppäsi radan sivuun ja jäi seuraamaan noin metrin päähän kaikessa rauhassa junan ohi ajoa, aivan kuin mitään vaaraa olisi ollutkaan. Tämä osoitti Samun hyvähermoisuutta. Kutsuimme Samun luoksemme ja toruimme, mutta olimme sisimmässämme niin sanomattoman iloisia, kun vielä saimme sen takaisin.

Alppilan maastossa vaarat näyttivät erityisesti vaarivan Samua. Kerran, juostessaan vapaana, Samu sai tarmon puuskan ja juoksi kuin vintiö oikaisten kurvan, jossa auto tuli sitä vastaan. Auto töytäisi lokasuojalla Samua päähän niin, että Samu teki useita voltteja. Haukahtaen muutaman kerran Samu lähti karkuun Alppilan metsään. Ehkäpä se tiesi tehneensä liikenne-rikkomuksen, jos kohta alkoholilla ei ollut osuutta... Se oli vain Samun nuoruuden humalaa, josta se oli saanut aimo annoksen jo syntymässä. Autoilija pysähtyi huolissaan siitä, miten kolarikaverin kävi. Mutta Samua ei nähty mailla eikä halmeilla.

Etsimme Samua ja kyselimme vastaantulijoilta, jotka sanoivat sen juosseen kovalla vauhdilla Helsinginkadulle päin. Tapasimme Samun viimein Vesilinnan mäeltä, se istui korkealla kalliolla kuono verisenä, vieläkin huumaantuneena. Lähdimme kotiin, ja matkalla se

haukkui jokaista mieshenkilöä. Kolarikohdassa oli satumalta ollut jalankulkijana joku mies ja Samu erehtyi luulemaan, että mies oli aiheuttanut törmäyksen. Tämä oli hyvin tarpeellinen opetus Samulle, tämän jälkeen se tuli autoihin nähden erittäin varovaiseksi.

Lämpiminä kesäpäivinä kävimme melkein joka päivä Mustikkamaalla uimassa. Samu oli mainio uimari, se oli kuin kala vedessä olisi polskutellut, vaikka kuinka kauan. Erityisen innokas ja rohkea se oli hyppäämään sillalta mereen. Seisoimme rinnakkain sillalla, laskin kolmeen – ja niin hyppäsimme yhdessä mereen. Mutta toisinaan narrasin Samua, enkä hypännytään itse. Monta kertaa Samu ei antanut pettää itseään, vaan odotti, kunnes hyppäsimme molemmat. Rantayhteisö seurasi kiinnostuneena uintiesityksiämme. Parhain "numeromme" oli se, jolloin menin edellä uimaan, ja Samu opasti minua toimien rantayhteisön mielestä hengenpelastajana... Komennettuani Samun maahan, jossa se kaula pitkällä tuijotti merelle, uin itse kauemmaksi. Kutsuttuani Samua se laukaten hyppäsi sillalta mereen. Siellä se satojen ihmisten joukosta etsi isäntänsä. Otin kaulaimessa olevasta remmistä – tai toisinaan hännän töpöstä – kiinni ja niin tulimme yhdessä kohti rantaa. Monet kerrat meidän oli uusittava näyttöksemme yleisön pyynnöstä. Samu sai suurta tunnustusta ja ihailua osakseen.

Samu oli hyvin leikkisä luonteeltaan, eikä paljon tarvittu, ennen kuin sillä oli ilo ylimmillään. Mustikkamaan laivassa pikkupojat innostuivat Samun nähdessään leikkimään sen kanssa, ja Samu oli kohta juonessa mukana. Toruin Samua, ja laivan vielä seistesä rannalla komensin sitä laiturille sanoen, ettei Samu pääsekään uimaan. Siinä se sitten istui hyvin surkean näköisenä ja katuvaivana, oli aivan kuin sillä olisi ol-

lut kyyneleet silmissä. Laivamiesten ryhtyessä irrotamaan kiinnitysköysiä Samu ryntäsi kovalla vauhdilla luokseni, antoi tassua ja nuoli kättäni nöyränä ja anteeksi pyytävänä - näin se tahtoi sovittaa tottelemattomuutensa. Samulla ei ollut tapana murjottaa mistään asiasta.

Hiihto oli myös lempiharrastuksemme. Kun Samu näki, että pukeuduin hiihtoasuun, se ei tiennyt kuinka se olisi "tehnyt tykö". Kun sitten otin sukset, sen riemulla ei ollut rajoja. Hiihdimme meren jäällä, asunnostamme oli vain noin sata metriä meren rantaan. Saavuttuamme jälle laskin Samun vapaaksi. Se haukkui ja ulisi innosta, heitti itsensä nurin niskoin ja kieriskeli lumessa moneen kertaan. Samu osasi vaiston varassa nauttia liikunnan ja vapauden tuomasta ilosta. Hymyillen ihmiset katselivat Samun pursuavaa temperamenttia. Kevättalven kauniina päivinä olimme joka päivä tunnin tai pari hiihtolenkillämme. Hiihdin tutuksi käynyttä latua Samun juostessa vapaana. Toisinaan panin Samun vetämään itseäni pitkästä remmistä. Se uhkui tarmoa ja intoa, niin mieluista sille oli saada palvella isäntäänsä. Se juoksi latua pitkin niin, että lumi ryöppysi ja minulla oli täysi työ pysyä pystyssä kovassa vauhdissa. Joskus kaaduin jäällä oleviin epätasaisuuksiin. Silloin Samu heti seisahtui, tuli luokseni ja oli valmis auttamaan minua. Puhdistin lumet vaatteistani ja sitten leikki jälleen jatkui. Ihmiset usein varoittivat meitä laivaväylästä ja pelkäsivät, että Samu veisi suulaan. Mutta Samu osasi aina viedä väylässä olevan sillan kohdalta yli. Jos meillä sattui oleman seuraa, niin menimme saareen ja laskimme mäkiä, siten että Samu istui edessäni suksien päällä. Kaikki oli Samun mielestä hauskaa ja se oli valmis minkälaisiin temppeihin tahansa. Hauskaa oli muillakin hiihtäjillä seurata mäenlaskuamme.

Kyläpaikat olivat Samulle mieluisia, se tiesi aina saavansa kielenvoidetta. Ensi työkseen se otti selvän siitä, missä ruokakomero sijaitsi. Se haisteli ja nuuski, meni sen jälkeen talon emännän luo, istui hänen eteensä, antoi tassua, nosti kuonolla hänen kättään sekä tuijotti silmiin ja äänteli. Sen jälkeen se uudelleen meni komerolle päin, ja näin se aina hellytti emäntien sydämet. Samu oppi helposti etsimään eri kyläpaikat. Erään kerran menimme Vekan mukana ensi visiitille hänen kotiinsa Porvoonkadulle. Toisella kertaa menin sinne Samun kanssa kahden, ja epäilin, josko se osaa mainittuun paikkaan. Menimme porttikäytävästä sisään pihan perälle ja minusta tuntui, ettei Samu osanutkaan oikeaan. Käännyin ympäri ja kysyin talonmiehen vaimolta, joka lakaisi pihaa, missä porras C sijaitsi. Hän sanoi: - Te olitte aivan portaan edessä, mutta käännyitte pois päin - kyllä koira oli oikeassa.

Menimme hissiin, ja kolmannen kerroksen kohdalla soitimme ovikelloa. Epäilin jälleen, olemmekohan oikeassa paikassa. Mutta silloin Veka tuli avaamaan ovea Samun suureksi riemuksi.

Kerran olimme matkalla Toukolaan Limingantielle Nipan luokse, se oli Samulle tuttu paikka. Samu juosta hipsutteli edellämme, mutta Nipa olikin muutta-

nut Intiankadulle ja käännyimme sinne. Samu huomasi, ettemme tulleetkaan samaan suuntaan kuin se ja alkoi haukkua. Sitten se seiso ihmeissään paikallaan jonkun aikaa ja lähti sitten vastahakoisesti seuraamaan meitä. Saavuttuamme Nipan ovelle Samu haistoi tutun hajun ja sen häntä alkoi heilua Nipan avatesa ovea. Se oli Samulle iloinen yllätys.

Sota-aikana, ollessamme pommisuojojassa Samu hauskuutti ihmisiä kaiken surun ja murheen keskellä. Lapset tiesivät, että se isäntänsä käskystä osasi puhua. Kiihotin Samua äänteleämään jos jollakin tavalla, vieläpä se oppi laulamisenkin vaikean taidon. Kun paloauto ulvoi – josta Samu ei lainkaan pitänyt – niin Samu alkoi ulista suu pyöreänä, jolloin sanoin Samulle: - Hyvä, hyvä! Samu osaa laulaa! – Joka kerran, kun paloauto huusi, innostin Samua, kunnes se oppi laulamaan. Opetin sille kaikenlaisia ei-koiramaisiakin tapoja, itseni ja ihmisten iloksi ja hauskuudeksi. Olin ylpeä, että omistin sellaisen koiran ja ennen kaikkea sitä, että olin itse kouluttanut Samun opaskoiraksi.

Noin 9-vuotiaana Samun jalkaan ilmestyi syöpäkasvain, joka myöhemmässä vaiheessa katkaisi sen elämänlangan. Kasvainta leikattiin useita kertoja, mutta yhä se vaan uusiutui. Ensi kerralla, kun Samun jalkaa leikattiin, se tapahtui ilman nukutusta. Lääkäri sanoi, että Samun kuono olisi sidottava, jottei se pääse puremaan. Vaimoni sanoi lääkärille, ettei sitä tarvitse tehdä, sillä Samu ymmärtää, ettei sille tehdä pahaa ja luottaa ihmiseen. Kun leikkaus oli ohi, Samu nuoli lääkärin verisiä käsiä ja käsitti lääkärin tarkoittaneen hyvää. Röntgenhoitojakin Samu sai 72 kertaa Suomen Punaisen Ristin sairaalassa, mutta mikään ei auttanut. Sielläkin Samu valloitti kaikkien sairaanhoitajattarien ja lääkäreiden sydämet. Kerran tuli pari hoitajatarta vastamme. Toinen sanoi: - Siellä se Samu taas tulee. Toinen lisäsi: Koirakos se Samu onkin, olen luullut, että joku pikkupoika? Kaikkihan täällä nykyään puhuvat vain Samusta.

Käskemättä Samu hyppäsi röntgenpöydälle hoitoa saamaan. Kerran eräs hoitajatar sanoi: -Suomessa ei ole monta näin viisasta koira. Sohon lääkäri lisäsi: - Ei niitä ole kuin yksi ja sen nimi on Samu.

Tasan 11,5 vuotta vanhana sammui Samun jalo ja uhrautuva elämä. Se antoi kaikkensa ihmiselle, joka oli menettänyt silmiensä valon – tapaturmaisesti. Kaikella kiitollisuudella muistelen tuota rakkaaksi käynyt nelijalkaista ystävääni.

Erkki Vakkala (Sokean Opas 1957)

URHEA SOTAKOIRA

Palveluskoirien tehtävistä talvi- ja jatkosodassa ei ole paljon kirjoitettu. Mutta sekä koirien suorituksista että niiden ja miesten – varsinkin partiomiesten – keskisestä toveruudesta voitaisiin kirjoittaa satoja mieltä ylentäviä sivuja. Koiramies,

kirjailija **T. A. Engström**, on teokseensa 'Sotakoira Pohjan Ricky' (Taikajousi) sisällyttänyt monia muistelmajä ja tilannekuvauksia, joissa sotakoirien ominaisuudet, teot, ja kohtalot kauniisti tulevat ilmi. (Toimitus)

Ricky uimassa.

Ricky haavoittui Karhumäessä. Levättyään muutaman päivän se taas palasi työhön. Seurasi rauhallinen viikko pienine partiomatkoineen, mutta sitten toiminta jälleen vilkastui. Vihollispartiot olivat päivät päästään liikkeellä ja eräänä yönä, jolloin satoi runsaasti lunta, oli suomalaisten varmistuslädulle asetettu polkumiina.

Ricky saapuessa paikalle, mihin vihollinen oli kätkenyt katalan aseensa, se pysähtyi äkkiä, nuuski tarkkaan ja epäluuloisena lunta ja hypähti pois ladtulta. Partion johtaja antoi tutkia paikan perusteellisesti. Miina löytyi ja tehtiin vaarattomaksi, mutta Ricky vain murisi uhkaavasti, kun pojat tahtoivat hyvällä sitä kiitokseksi tästä palveluksesta. Koira oli

väsynyt sotaan. Jospa se olisi tiennyt keinon päästä siitä – ainiaaksi!

Jossakin Karhumäen koillispuolella lähti vihollinen tammikuun lopulla keskitettyyn hyökkäykseen. Sen tykistö tulitti yhtenäen asemiamme. Ricky, joka kuljetti taistelun kulkuun ratkaisevasti vaikuttavan viestin partiolta komentopaikkaan, joutui suoraan tuleen. Kranaatteja räjähteli kaikkialla ja ilman täytti taukoamaton jyrinä. Paksu savu palavasta metsästä ärsytti sen nenää ja silmiä. Pari kertaa räjähtelien kranaattien ilmanpaine heitti koiran nurin. Sen mielessä oli enää vain yksi ajatus – tämän viimeisen viestin jälkeen oli päästävä pois, pois tästä helvetistä. Ricky tahtoi kotiin Armaksen luokse. Sen hartain toivomus oli saada vielä kerran hiipiä omaan rauhal-

"Koira vain", uljasryhtinen ja valpas! Pohjan Ricky kauneimmillaan.

liseen nurkkaansa sohvaa taakse. Turvattomana ja rakkautta kaivaten Ricky juoksi kieli pitkänä suustaan, silmissään pelko ja tassut verisinä. Kranaatti räjähti sen edessä. Koira tunsu pari polttavaa pistoa rinnassaan. Sitten räjähti toinen sen takana ja kolmas aivan vieressä. Se putosi päälleen syvään kranaattikuoppaan ja seuraavassa silmänräpäyksessä sen niskaan sateli maata ja kiviä. Korvissa humisi ja jyrisi... sitten Ricky ei enää muistanut mitään.

Pataljoonankomentaja kiroili itseksensä, kun partiossa ei kuulunut mitään, vaikka myönsikin, että moisen rumputulen läpi oli vaikea päästä. Jos vihollinen jatkaisi samaan tapaan vielä kauan meikäläisten voimatta ryhtyä mihinkään vastatoimenpiteisiin, asemien pitäminen kävisi kerta kaikkiaan mahdottomaksi.

Majuri kumartui puhelimen puoleen ja soitti ankarimman painostuksen alaisena vasemmalla siivel

Viimeinen kuva Rickystä. Rinnassa haavoittumisen jäljeltä arvet.

lä taistelevan kolmannen komppanian päällikölle. Tämä oli kaiketi kymmenes kerta puolen tunnin kuudessa.

Kapteeni seiso juoksuhaudassa kiikari silmillä väepelin kutsuessa hänet puhelimeen. Hän oli huomannut jotain erikoista, joka sai hänen sydämensä sykkimään rajusta ilosta, ja hän vastasi hermostuneena: - Kuka kysyy? Käske hänen painua helvettiin!

Kyllä herra kapteeni, vastasi väepeli ja pyörähti ympäri.

Mutta päällikkö pysähdytti hänet.

Odota vähän. Tuolta tulee Ricky.

Ääni värisi mielenliikutuksesta ja iloisesta odotuksesta, mutta seuraavassa hetkessä hymy hyytyi hänen huulillaan. Hän kiirehti puhelimeen ja ilmoitti lyhyesti: Ricky linjojemme edessä. Haavoittunut sirpaleista. Yritän saada viestikotelon käsiini.

Kapteeni antoi loppusoiton, kutsui lähetin ja jakoi käskynsä. Tehtävä oli vaikea ja vaarallinen, sillä etumaasto ei tarjonnut juuri lainkaan suojaa.

Odotus tuntui melkein iäisyydeltä. Viimein lähetin kuitenkin palasi. Hän oli löytänyt Rickyn elottomana kranaattikuopan pohjalta osittain soran peitosta ja nopeasti irrottanut viestikotelon. Paluumatkalla vihollisen luoti oli hipaissut hänen vasenta olkapäätänsä.

Vapisevin sormin komppanianpäällikkö levitti viestin. Se oli vain pieni arkki, jona toisella puolella oli karttaluonnos ja toisella muutamia lyhyitä selityksiä. Jo ensi silmäyksellä hän huomasi, että tilanne oli pelastettavissa, jos meikäläiset toimisivat erittäin ripeästi. Vanha kunnon Ricky! Kapteeni soitti pataljoonankomentajalle.

Hiukan myöhemmin hän keräsi muutamia parhaita miehiään ja selitti lyhyesti luutnantti Saarelan lähettämän lyhyen viestin sisältämät hyvät uutiset. Ricky oli antanut henkensä heidän puolestaan.

Koira on tehnyt miehen työn ja ansaitsee kunnon haudan, komppanianpäällikkö lisäsi. onko vapaaehtoisia?

Kaikki läsnäolijat ilmoittautuivat. Kapteeni antoi

tehtävä kolmelle miehelle. He lähestyivät kranaattikuoppaa, missä Ricky makasi. Saavuttuaan sinne he huomasivat suureksi ilokseen, että koira olikin vain tajuton. Vahvin miehistä, pitkänhuiskea voimansa, otti koiran syliinsä toisten painautuessa syvemmälle kuoppaan, pinkaisi ylös ja juoksi suoraan aikeaman poikki kohti metsikköä ja omia juoksuhautojamme. Meikäläiset olivat tuskin saavuttaneet omat linjat, kun helvetti aukaisi porttinsa. Tulitus oli kaksin verroin kauheampaa kuin aikaisemmin. Vihollinen oli ilmeisesti suuttunut kepposesta, jonka he sille tekivät.

Ricky lähetettiin sidontapaikalle ja sieltä yhä kauemmaksi tulilinjalta, kunnes se päätyi sotakoirakouluun, missä sitä hoidettiin huolellisesti.

Mutta jo samana pataljoonankomentaja oli valmistellut karttaluonnoksen ja niiden tietojen perusteella, jotka Ricky oli tuonut. Kolmas komppania sai heti tehtäväkseen katkaista vihollisen yhteydet taaksepäin, ja aamunkoitteessa kaikki oli valmista ratkaisua varten. Vihollinen kaatui viimeiseen mieheen ja saalis oli runsas.

Tähän aikaan Rickyn isäntä työskenteli esikuntaupseerina pienessä lähellä rajaa sijaitsevassa maaseutukaupungissa. Mukavuutta rakastavana käytännönmiehenä Armas oli vuokrannut huvilan kaupungin ulkopuolelta ja tuonut sinne perheensä, johon silloin kuului vaimo ja pieni herttainen kahdeksan kuukauden ikäinen poika. Tiedot Rickystä olivat aina olleet niukkoja, mutta onnellisen sattuman ansiosta Armas sai kuulla ystävänsä viimeisistä vaiheista rintamalla. Puhelinsoitto sotakoirakouluun vahvasti ne oikeiksi. Sovittiin, että koira lähetettäisiin kotiin, koska toipumisen edellytysten arveltiin olevan siellä paremmat.

Tästä johtui, että Ricky jälleen näki rakkaimpansa eräänä aikaisena maaliskuun sunnuntaiamuna. Sen ilo oli rajaton. Ja kun Armas vihdoin, hyväiltyään Rickyä ainakin parikymmentä kertaa ja koiran annettua omaisilleen lukemattomia suukkoja karkealla kielellään, osoitti sille sen omaa paikkaa. Ricky painutui siihen ja nukahti onnellisena. Unelmissaan se eli uudelleen iloista ja huoletonta nuoruusaikaansa.

Mutta Rickyn hermot olivat niin täydellisesti pilaantuneet rasittavassa palveluksessa, ettei hyvä kotihoitokaan voinut niitä parantaa. Joskus Ricky koki sodan kauhut unissaan ja välistä se oli hereilläkin aivan toisessa maailmassa. Joskus se saattoi keskellä yötä nousta istumaan ja ulvoa pitkään ja valittain. Kuka tahansa olisi tällöin voinut vanhoa, että oli kuullut suden ulvovan.

Ja eräänä kauniina kevätpäivänä, toukokuun 20. päivänä 1942, Ricky nukahti ainiaaksi, hiljaa ja rauhallisesti. Sen rinnassa sykki pieni koirasydän. Sydämensä se oli antanut rakkaimmilleen. Elämänsä se antoi isänmaalleen.

T. A. Engström (Sokean Opas 1959)

Sotasokean kynästä

KYMMENEN VUOTTA DICKIN KANSSA

Teksti: Heikki Hukkanen

Ennen kuin ryhdyn purkamaan muistojeni kerää sinulle Dick, haluan kiittää ensin heitä, joiden ansiosta olen sinut saanut. En vain minä, vaan myös Sotainvalidien Veljesliitto, Suomen Punainen Risti ja kuulehan oikein tarkkaan, koko maan hallitus ovat isäntäväkeäsi. Meille tulee tukea vieraastakin maasta. Onhan näet Ruotsin prinsessa Margaretha lahjoittanut sinut maamme sotasokeille, ja minä olen se onnellinen, joka sitten onnistuin sinut saamaan. Näin korkealla taholla on tajuttu sinun tehtäväsi suuruus, ja tulos on ollut myös sen arvoinen. Sen tiedän minä, ja sen tietävät kaikki opaskoirien kanssa tekemisiin joutuneet.

Ensimmäiset askelemme otimme Herttoniemen maastossa. Opaskoira on kuin proteesi, sanoi Brüning. Se olikin tosi sana. Niin sinä kävit kupeeseeni varmana ja luotettavana kuin ohjaustanko polkupyörään. Kolme viikkoa samoilimme yhdessä metsäpolkuja, maanteitä ja kaupungin katuja. Se oli suurenmoista aikaa, ja kurssin päätyttyä minut valtasi sellainen tunne kuin lapsena oppiessani kävelemään muiden ihmisten tavalla. En tuntenut enää mitään epävarmuutta kurssilta päästyämme. Palasimme kotiin, ja eräänä iltana olimme Sortavalan asemalla kello 23 aikaan. Edessämme oli peninkulman taival maaseudulle päin, kotiin. Silloin kokeilimme ensi kerran yhteistyötämme, ja tulos oli sataprosenttinen. Minä tunsin maaston, ja sinä tiesit tehtäväsi opastajana. Ylitimme kivet ja kannokot, sinä varmaan aavistit oikean suunnan. Haistoit sentään kolmen mökin portaat, kunnes osuimme neljänsiin, ja

Heikki Dick-koiransa kanssa vasemmalla, toinen koirankäyttäjä on Sotasokeat ry:n puheenjohtaja Markus Palokangas Alku-koiransa kanssa.

se oli oikea paikka. Kyllä riitti kotiväellä ihmettelmistä.

Mutta yhteistyömme ei ollut vielä täysin kitkatonta. Sinä olit tehtäväsi liian innostunut, ja tunsin olevani kuin junaan kytketty postivaunu pitäessäni kiinni valjaittesi kaaresta. Olin kuitenkin silloin vielä terve ja toiminnanhaluinen ja annoin sinun kiirehtiä niin kuin mielesi teki. Sitä paitsi torumiseni ja kehumiseni vain innostivat jo ennestään joutuisaa menoasi.

Jouduin sitten erääseen sotasairaalaan hierojaksi. Kolmen kilometrin taival asunnolta työpaikalle oli mainio kävelylenkki kahdesti päivässä. Kuljimme katukäytäviä, mäkiä ja tasaista taivalta. Ylitimme siltoja, sivuutimme ylikäytäviä ja kiipesimme portaita. Muistatko, miten hurjasti juosten lasketimme alas jyrkkää portaisiin päättyvää katuahden yli johtavalle sillalle? Siinä olisi voinut käydä hullusti. Ohi kulkevat ihmiset kirkuivat pelästyksissään nähdessään heidän mielestään hyvin vaarallisen tilanteen. Mutta vaaraa ei ollut. Sentin tarkkuudella pysähdyit ja tiesin kepilläni koettamattakin, mitä oli edessäni. Teimme sen tietien tahtoen näyttääksemme ihmisille, miten tarkkoja opaskoirat ovat. Näillä retkillä kehittyi yhteistyömme saumattomaksi. Mutta kaikesta huolimatta koiramaisessa luonteessasi oli piirteitä, jotka vaativat karsimista.

Tiukkaa taistelua vaati se, että sinä vapaana ollesasi tunsit luvattoman suurta mielenkiintoa kaikenkarvaisia piskejä ja kissoja kohtaan. Kiintoisimpia olivat kuitenkin kaniinit ja kanat. Sinussa oli ilmeisesti kiukkuista tappelunhalua, jota oli pakosta hillittävä, muuten olisit kehittynyt opaskoiraksi, jolla ei olisi ollut virkaa. Ei auttanut muu kuin säälimätön kepitys silloin kun satuit osumaan jonkun toisen koiran niskavilloihin. Ehkä ohikulkijat pitivät minua liiankin säälimättömänä, ja jotkut täti-ihmiset katsoivat asiakseen huomauttaakin minulle tästä. Mutta sinä kasvoit opetuksen mukana, enää emme keppiä käytä kurinpidollisissa keinoissa.

Kerran aamukävelylläsi onnistuit sieppaamaan suuhusi kanan. Olit muutenkin herättänyt pelon naapurin siipikarjassa, ja minun oli käytettävä keinoa, joka tuntui raa'alta, mutta oli kuitenkin tehokkuudessaan paras. Sidoin kanavainajan kaulaasi päiväksi, joka tuntui sinusta varmaan elämäsi pisimmältä. Katke-
raa se oli minullekin, mutta sen päivän jälkeen et ole koskenut yhteenkään kanaan, vaikka ne olisivat aivan suuhusi tuppautuneet. \

Kerran oli satanut lunta niin tiuhasti, ettemme olleet saada ulko-ovea auki. Emme lähteneet nyt tavanomaiselle aamukävelyllä. Rupesimme lumitöihin. Ei tainnut tulla tiestä aivan suora minun luodesani ja viskoessani lunta pitkälle tien kummallekin

puolelle. Sinä olit innolla mukana. Sait leikkiä kerrankin tarpeeksesi. Otin sinut syliini ja heitin syvään hankeen yhä uudestaan. Riemumme huippuna oli se, kun sylikkäin heittäydyimme hankeen ja aloimme kieritellä kuin vain kaksi vallatonta pojan vekkaraa iloissaan voi tehdä. Siinä unohtuivat unettomat yömmet, ympäristö, menneisyys ja tulevaisuus, vieläpä sokeutenikin.

Rikkaita ja rakkaita olivat kesäiset uintimatkamme. Kesti kauan ennen kuin älysit, ettei minulla ollut uidessani mitään hätää. Turhaan haukuit huolissasi ja turhia olivat ne lukuisat naarmut selässäni, joita sinun terävät kyntesi piirtelivät ihooni sinun mukapelastaessasi minua hukkumasta. Mutta- kun muuttaman kerran painoin pääsi veden alle, niin jopa pyysyt kauempana.

Asetuimme sitten asumaan Jyväskylään, ja meistä tuli torikauppiaita. Teimme yhdessä harjoja, hankimme kauppaluvan ja myyntikärriä. Kärriihin kasasimme harjoja ja vähän muutakin rihkamaa ja niin olimme kauppiaita. Vaimoni ohjattua meidät muutaman kerran oikeaan myyntipaikkaan opimme tuntemaan sinne tien itse. Taisit olla hieman ylpeä, kun korvat pystyssä kulkien ohjasit minua ja kärriämme katuja pitkin ja aina osuimme oikeaan paikkaan. Myyntiajan päättyessä korjasimme taas kärriämme ja kampeemme varastoon aivan niin kuin toisetkin kauppiat. Tosin myyntivaihtomme ei ollut suurta, mutta se maksoi kylävaivan.

Kauppiiaan ammattiin kuuluvat myöskin liikematkat. Muistan hyvin ensimmäisen matkan. Lähdimme Helsinkiin. Siellä hoidimme liikeasiamme ja saatuamme ne kuntoon läksimme eräs ystäväni kolmantena uimahalliin saunaan, koska emme olleet siellä vielä aikaisemmin käyneet. Viihdyimme niin löylyssä kuin höyryssäkin, ja siellä Miina pesi niin sinun kuin minunkin selkänä. Jätimme sinut komeroomme kivahtamaan ja läksimme, ystäväni ja minä, altaaseen uimaan. Mutta eipäs vain komeron ovi ollutkaan tarpeeksi hyvin kiinni, sillä kohta pinkaisit perässämme altaaseen. Tuskinpa on ennen uimahallissa moista ääntä kuultu, kuin sinulta, etsiessäsi minua altaasta. Kaikui siinä hallin katto ja meidän oli pikaisesti poistuttava, ettei kaikkivaltias vahtimestari olisi tullut meille antamaan kyytiä. Mutta saunamatkasta sekin vain kävi ja vieläpä paremmanpuoleisestakin sellaisesta.

Olimme näin kulkeneet yhdessä seitsemän vuotta. Vauhti oli meiltä kummaltakin jo hieman hiljentynyt. Keski-ikä ja vanhuuden tuntua oli niin Dickissä kuin itsessäni.

Silloinpa kuului kummi: Tuli kilpailukutsu. Halusivat näet sekä kouluttajat että koulutettavaksi antajatkin tietää, kuinka oppaita käytetään ja minkälaisia kokemuksia näiden käytöstä on saatavissa. Sinne mekin, ja rohkeasti sittenkin.

Olivat Helsingin herraskaiset harjoitelleet salaa ja

pitäneet jo kilpailutkin muka kokemusta saadaakseen. Oli tosiaankin iloinen ja täydellinen yllätys, kun voitimme avoimen luokan kilpailun aivan valmistautumattomina. Voittajaluokan kokeisiin kuului sellainen tottelevaisuuskoete, että oppaan on jätävä viideksi minuutiksi paikoilleen, kun omistaja vietään piiloon. Kun kouluttaja sai minut nurkan taakse, niin eikös vain Dickin kuono kohta

Mutta vanhuus lähenee. Hiljaa, ja varmasti se tulee kuin syysyö. Ikä on iskenyt kiinni jäseniin, silmiin ja korviin. Askel on käynyt lyhyemmäksi ja laahaavammaksi. Pää on alempana, ikään kuin väsymyksestä putoamisillaan. Heikentyneen näkökyvyn varassa se koittaa kiertää vastaantulevia esteitä. Ei kuulosta hiljaisen auton eikä polkupyörän ääni enää niin kuin ennen. Mutta unet, ne ovat pitempiä ja makeampia kuin ennen. Muistot kymmenen vuoden taipaleelta elävöittävät unet niin, että vielä käy kypästä ja joskus pääsee hiljainen haukahdus. Vuoteeni alusta on rakkain paikka Dickille. Ei kelpaa, heinillä täytetty säkki kuin joskus vaihteen vuoksi.

Ei ennen päässyt mökkimme pihamaalle l)ickin sita kuulematta. Nyt täytyy tyytyä haukkumaan vasta sitten, kun vieras on lähellä. Sattuupa sellainenkin erehdys, että tulee haukutuksi kotiväkeä, Mutta kun silmä hämärtää, niin minkä sille voi.

Mutta uskollisesti Dick hoitaa vieläkin tehtäviään. Ja ilomieliin se vieläkin yhtyy leikkiin, milloin pallon tai kalikan heitosta on kysymys.

Kolmetoista on ikävuosia Dickillä ja virkavuosia kymmenen. Paljon olemme yhdessä matkaa tahtaneet, Paljon kokeneet, paljon yhdessä eläneet. joten ei ole ihme, että olisimme yhdessä jotain oppineetkin.

En tiedä, minkä verran sinä minulta, mutta paljon minä sinulta olen saanut. Ystävyys, uskollisuuden, kiitollisuuden ja vilpittömän palvelushalun olen sinussa löytänyt ja kokenut ne sellaisina kuin nämä ominaisuudet vain parhaimmillaan voivat olla.

Näitä osoittamiasi hyveitä en ole aina osannut kyllin korkeiksi arvostaa. Mutta tälläkin hetkellä tunnen sisimmässäni, että kun sinä Dick poistut elämästäni, ei jälkeesi jättämää aukkoa voi edes aika milloinkaan eheyttää.

KOIRA SOKEAN OPPAANA

Teksti: Leopold Öller

Jos olet käynyt mannermaan suurkaupungeissa, olet varmaan joutunut kiinnittämään huomiosi sokeaan kulkijaan, joka koiransa opastamana näennäisesti huolettomana liikkuu vilkasliikenteisellä kadulla. Näky on siinä määrin mielenkiintoinen, että tuskin voi olla seuraamatta tämän tavallisuudesta poikkeavan ”valjakon” kulkua jonkun matkaa. Helakankirkkaan punaisena paistaa koiran kupeilta - sen valjaisiin kiinnitetty ”punainen risti” ja korkean luokin tapaisesta johteesta kiinni pitäen seuraa sokea nelijalkaista opastaan. Eteen sattuu kadunristeys. Opas istuu ja jäykän johteen muuttunut asento välittää sokean käteen tuntohermojen kautta tiedon opastettavalle siitä, että tiellä on este ja opastettavakin pysähtyy. Jos kadunristeyksessä on liikennekonstaapeli, odottaa koira merkkiä tältä, ennen kuin lähtee matkaansa jatkamaan ja ellei sellaista ole, tarkastelee se itse, ettei vaaraa näy. Se nousee, opastettava tuntee liikkeen johteessa ja ”valjakko” kulkee edelleen.

Miksi ei meillä tällaisia valjakolta näy, kysynet. Onhan meilläkin sokeita, joiden täytyy päivittäin liikkua paikasta toiseen. Onpa, kylläkin, mutta täysin käsitettävien syiden vuoksi ei meillä ole saatu mitään tehdyksi tässä suhteessa. Syistä mainittakoon ensinnäkin se, että mahdollisuus käyttää koira sokean oppaana ei ole yleisesti maassamme tunnettu, sokeat itse tietävät sellaisesta verrattain vähän, usein ei lainkaan mitään, eivätkä siis voi esiintuoda. toivomuksia tällaisen oppaan saamisesta. Edelleen ovat sokeain avustamismahdollisuudet meillä suhteellisen pienet, on niin paljon tärkeämpiä seikkoja, jotka odottavat parannusta, valtionavustukset ovat niukkoja, yksityisinä auttajia vähäsen ja koirien hankkiminen on vaikea, kouluttamistavat aivan vieraat jne.

Mainitsimme, että syyt olivat käsitettävät, mutta se ei suinkaan merkitse sitä, että niiden poistamiseen ei kannattaisi ryhtyä tai että ne ovat voitta-

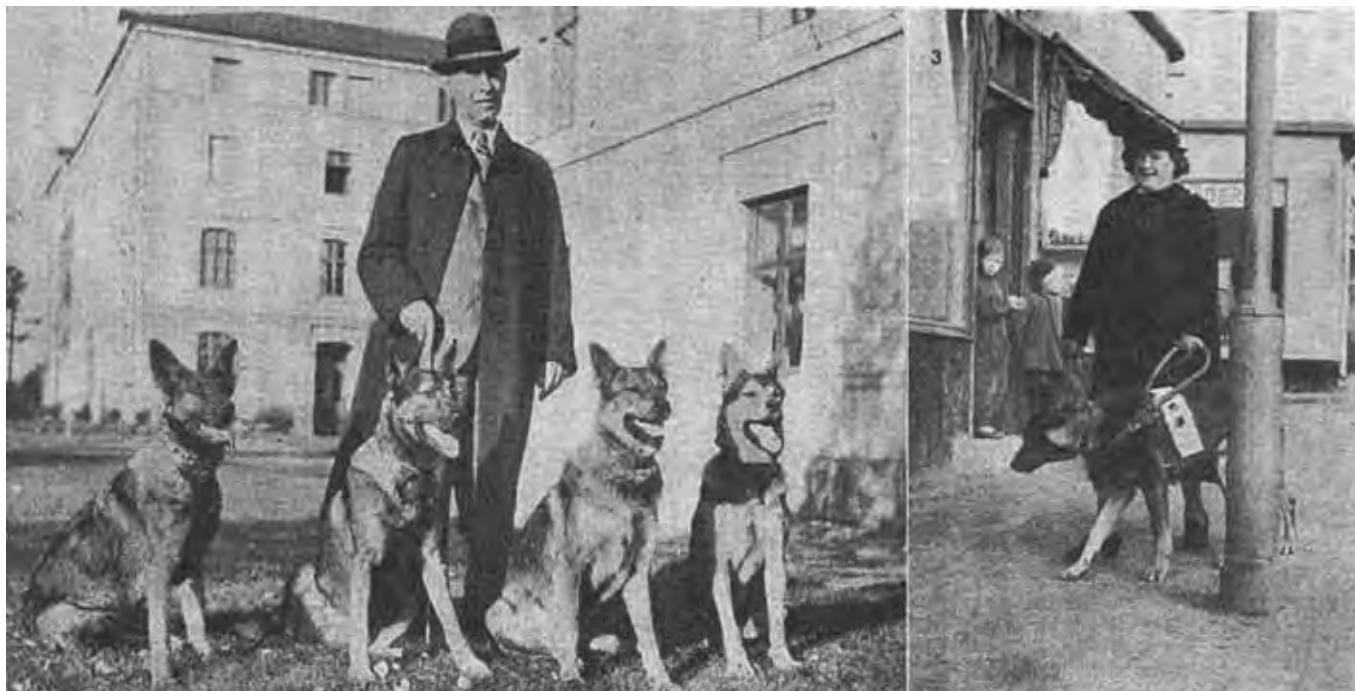
mattomat.

Pyytäminen on itse kullekin hyvin vaikeata ja jos välttämättömyys pahoittaa toisten apuun aina ja jatkuvasti turvautumaan, ymmärtää helposti, että elämä katkeroituu ja alkaa tuntua arvottomalta. Veisi liian pitkälle lähteä selvittelemään, miten ainainen toisten apuun turvautumisen pakko vaikuttaa sokean elämään, mitä vaatimuksia hän katsoo olevansa oikeutettu esittämään sille yhteiskunnalle, jonka jäseneksi hän on syntynyt ja mitä hän täysin oikeutetusti voi toivoa. Sitä ei voine kieltää, että yhteiskunnalla tässä suhteessa on velvollisuuksia. Jääköön kuitenkin niittenkin selvittelyminen, sillä meitä, koiramiehiähän, kiinnostavat lähinnä koirat ja niitten käyttökelpoisuus ihmisen palvelijoina.

Ne tapaukset, joissa koira voi olla sokean opastajana, voimme ryhmittää neljään ryhmään:

1. Koira tuntee entuudestaan tien ja määräpaikan ja opastaa sokean sinne.
2. Koira ei tiedä, minne sen on kuljetettava opastettavansa, mutta opastettava voi laskemalla kadunristeykset, kyselemällä tai muulla tavoin ohjata koira, joten koiran opastus supistuu vastaantulijoiden väistämiseen, esteitten ilmoittamiseen ja varoittamaan ajoneuvojen ym. suhteen
3. Koira voi opastaa tyhjälle paikalle puiston penkillä tai huoneessa istuimen luo.
4. Koira voi opastaa takaisin kotia.

Me, jotka tunnemme mihin koira pystyy, huomaamme heti, että koira helposti, suhteellisen helposti voidaan saada opetetuksi tähän tehtävään. Senkin me tiedämme, että mikä koira hyvänsä ei voi tulla kysymykseen - samoin kuin senkin, että ehdoton edellytys yhteistyön onnistumiseen oppaan ja opastettavan välillä on täydellisen ymmärtämyksen luominen näiden kesken. Tästä johtuu, että yhteistyöstä koiran ja sellaisen sokean välillä, joka ei koi-

Herra Fritz Dominick oppilaineen ja rouva Agnes Zander-Sirömberg sekä hänen opetettu opaskoiransa.

raa ymmärrä, siitä ei välitä tai suorastaan vihaa sitä, ei voi tulla mitään ja että tällaisissa tapauksissa on aivan turha yrittää.

Ihminen ja koira elävät eri maailmoissa. Koiran maailma pyörii kahden, pääasiassa kahden vietin ympärillä, nimittäin luonnollisen ruuan tarpeen tyydyttämisen ja laji säilyttämistä varten. Koiraa oppaaksi koulutettaessa on siinä siis saatava kehitetyksi samaan voimakkuuteen myöskin sen laumavaisto. Se on saatava käsittämään, että se on laumansa, tässä tapauksessa opasteltavan ohjaaja ja että sen tulee samoin, kuin se laumanjohtajana vapaudessa huolehtia laumastaan, sen säilymisestä ja uhkaavien vaarojen varoittamisesta, oppia samalla tavalla huolehtimaan opastettavastaan. Se oppii siihen, senhän parhaiten todistavat ne monet sadat ja tuhannet koirat, joita sokeain oppaina käytetään ja parhaimpia rotuja tätä varten on Saksan paimenkoira.

Naapurimaamme Ruotsi on viime syksynä saanut ensimmäiset sokeanopaskoirat. Asiaa oli jo pitkän aikaa ajettu siellä ja ajajana on ollut *Ruotsin schäferikerho* (*Svenska Schäferhundsklubben*). Kauan Ruotsisakin oli ensin epäröity, mutta kun sitten eräs mainitun kerhon jäsenistä joutui käymään Berliinissä ja siellä *Potsdamissa Blindenhundführerstellessä* (sokeain opaskoirakoulutus keskuksessa) saatiin nähdä ja kuulla siksi paljon opaskoirien työstä ja hyödyistä, ettei enää viivytelty. Kerho onnistui saamaan sopimuksen aikaan tunnetun koiraihailijan ja opettajan **Fritz Dominickin** kanssa siitä, että tämä tulisi Ruotsiin kouluttamaan aluksi muutaman koiran ja sen ohella opettamaan kaksi ruotsalaista tällaisten koirien kouluttajaksi vastaisuutta silmällä pitäen. Rahat

hankittiin. *Sokeain Keskusliitto* järjesti 2000 kruunua ja loput otti aloitteen tehnyt kerho hankkiakseen. Koirat otettiin ilmoitusten perusteella. Viisi koiraa. Vaatimus niiden suhteen oli, että niitten tuli olla schäferiä, korvat pystyssä ja häntä riippuva, luonteeltaan kilttejä, ikä 1,5 vuotta ja kaupunkiliikenteeseen tottuneita. Tehtiin innostuksen vallassa ahkerasti työtä. Jo kuuden viikon kuluttua voitiin ryhtyä oppaitten ja opastettavien yhteiskoulutukseen ja sitä kesti parisen viikkoa. Herra Dominickin kurssi tuli kokonaisuudessaan kestäväksi noin 3 kuukautta.

Muutamia pienet tapaukset näitten herra Dominickin kurssien loppuajoilta, jolloin "valjakoitten" liikkuminen *Tukholman* kaduilla vielä suurimmalta osalta tapahtui kurssin ohjaajain valvonnan alaisena antavat hyvän kuvan koirien työstä. Koirien oli saatava opastettavineen joka aamu yhteisharjoitukseen *Tomtebodaan*, joka sijaitsee Tukholman etukaupungissa. *Jack* oli opeteltu tuomaan opastettavansa sinne käyttämällä raitiotietä. Meillähän koirat eivät lainkaan saa kulkea tällaisissa ihmisajopeleissä, mutta siellä ne saavat sen tehdä, tosin kuitenkin käyttämällä vain etusiltaa. Samanaikaisesti ei saa siltalla olla muuta kuin yksi koira. Tämän *Jack* tiesi ja siksi se ei yrittänytkaan opastaa isäntäänsä vaunuun muulloin. Kerran oli arvatenkin sen mielestä odotus tullut liian pitkäksi. Etusillalla oli aina koiria ja silloin päätti *Jack* opastaa isäntäänsä takasillalle, jossa oli tilaa ja jossa ei ollut

Rahastajan huomaamatta se siis hyppäsi takasillalle ja sai isäntäänsä mukaan. Kun rahastaja huomasi "kepposen" ja yritti saada *Jackin* poistumaan, ei *Jack* suostunut, vaikka isäntä olisikin ollut valmis poistumaan. *Jack* paneutui maahan ja matkusti isäntäänsä

kanssa sille pysäkille, jossa se oli opetettu poistumaan vaunusta. *Dick* oli toinen näistä opaskoirista. Senkin oli tuotava isäntänsä määräaikaaisesti Tomtebodaan. Tiekse oli *Dickille* valittu rauhallisia katuja, mutta eräänä päivänä huomasi *Dickin* isäntä joutuneensa hyvin vilkasliikenteiselle kadulle ja ennätti tulla jo levottomaksi. Hän luotti kuitenkin koiransa, jatkoi matkaa ja tuli oikein perille. *Dick* oli pitänyt tarpeettomana kulkea pitkää tietä rauhallisia katuja pitkin, kun lyhyempikin tie oli tarjolla, eikä se vilkasliikenteisyydestä välittänyt. *Peterin* opasteltava on musiikkiopettajatar. *Peterin* opastaa emäntäänsä raitiotietä käyttäen. Aivan pian ja oma-aloitteisesti rupesi *Peter* poistumismerkkinä käyttämään hiljaista vinguntaa ja nyt *Peterin* emäntä väittää saaneen puolet näöstään takaisin, kun hänellä on *Peter Lady* ja sen isännän yhteistyön aikaansaaminen oli vaikein. *Lady* on kyllä hyvä, ehkä vielä jonkun verran liian vilkas, mutta kuitenkin tehtävästään tietoinen. Kerran *Lady* isäntä päätti panna koiransa koe-tukselle. Hän ei pysähtynyt, kun koira istuutui, vaan jatkoi matkaansa. Turhaan *Lady* haroi vastaan kaikilla neljällä jaloillaan, mutta ei jaksanut pitää. Edessä oli rautalanka ja tietysti *Lady* isäntä kompastui siihen. *Lady* olisi tietysti hyvin ja vaivatta voinut hypätä sen yli, mutta se tiesi, ettei isäntä siihen pystynyt.

Tasso oli joutunut maaseutulaisen oppaaksi. *Tasso* Tukholmassa opastaessaan isäntäänsä joutui kulkemaan rakennuspaikan ohi, jossa usein oli paljon telineitä. *Tasso* vei kuitenkin aina varmasti isäntänsä telineitten ohi ja alitse, ja kun kerran muuan vastaan-tulija, joka oli säikähtänyt yhtäkkiä nähdessään koiran hämärässä telineikäytävässä, tästä moitti *Tasson* isäntää, vastasi tämä: "No kylläpä Te paljon koiraltani osaattekin vaatia, kun sen jo pitäisi tulostaan toivotella auton tavoin." Tukholmalaiselta keskikaupungin liikennekonstaapelilta tiedusteltaessa, miten poliisi suhtautui näihin uusiin liikennöitsijöihin, vastasi hän empimällä: "Jos kaikki jalankulkijat olisivat yhtä tarkkoja noudattamaan liikenneohjesääntöjä kuin opasvaljakot, aina yhtä tarkasti pysähtyisivät, kun liikenneosoittajat näyttävät vihreää valoa, olisi meidän liikennekonstaapeleiden tehtävä huomattavasti helpompi. Jos joku asettaisi palkinnon parhaalle katu-liikennöitsijälle, antaisin sen varmaan sokeaopasvaljakolle. Herra *Dominick* on juuri saapunut Ruotsiin uudelleen aloittaakseen toisen kurssin.

(Palveluskoira-lehdelle kirjoittanut todennäköisesti Leopold Öller)

Tämän kirjoituksen tekijä on veli **Heino Malinen**, pientilallinen ja innokas kunnallismies. *Malisen* puheenvuoroja ovat yhdistyksemme jäsenet kuulleet monessa eri yhteydessä.

Jokapäiväisessä arkielämässä aina sattuu ja tapahtuu ihmisille yhtä ja toista. Ilmenevät sekä omat että lähimmäistemme heikkoudet niin huvittavina kuin päivävastaisinakin. Me sokeat emme tee tästä poikkeusta, meilekin sattuu kaikenlaista, joka johtuu useinkin invalideistamme. Sokeuttakin "katselemme" usein eri tavalla kuin näkevät lähimmäisemme.

Kymmenen vuotta sitten olin matkalla pääkaupunkiin. Istuin junassa. Vastapäätä tuli istumaan pari naisihmistä. Heti heidän huomionsa kiintyi silloiseen mustaan naamaani, joka oli vielä räjähdyskaasun polttama. He alkoivat hiljaa puhua minusta, mutta kuitenkin niin kovaa, että kuulin kaiken. Parin tunnin keskustelun jälkeen, jossa oli minut käsitelty joka puolelta, sanoi toinen: "Ala puhu niin kovaa, ettei se kuule". Toinen sanoi: "Ei se kuule, kun ei näekään." Minä sanoin: "En minä kuule mitään". "Arvasinhan minä, miten se kuulisi, kun ei kerran näekään," sanoi siihen toinen nainen.

Kerran taas olin junassa. Viereeni tuli muudan mies, joka rupesi puhumaan, että jos minä uskoisin lujasti, niin kuin **Pietari**, niin varmaan rupeaisin näkemään oikealla silmälläni. Kun sitä epäilin, hän rupesi moittimaan minun heikkoa uskoani ja sanoi, että jos lujasti uskon, niin silmään tulee näkö. Hän ei ole **Matti Pellikka** Helylästä, ellei niin tapahdu. Silloin pudotin tekosilmäni kouraan ja kysyin, uskooko hän, että tämä juurtuu. Hänelle tuli kiire jonnekin.

Tämä tapahtui siihen aikaan kun asemaravintoloissa myytiin sitä kahvinkorvikkeenvastikkeenisäketä. Poikani kanssa istuin rautatievaunussa, aikaa oli puoli tuntia, niin sanoin, että lähdetään juomaan korviketta ravintolaan. Silloin vastapäätä istuva mies kysyi, olenko sotainvalidi, ja kun myönsin niin olevan, hän sanoi että hänellä on aina ohut tapana auttaa sotainvalideja, ja työnsi käteeni viidenmarkan rahan. Pistin viitosen vasempaan taskuuni, otin oikeasta taskustani markan rahan, pistin hänen käteensä ja sanoin, että tuntuhan se minullakin on kaikesta huolimatta jäljellä. Markka katosi hänen pussiinsa. Molemmat olimme tyytyväisiä.

Usein joutuu sokea epäilyn alaiseksi siitä, että hän ei kenties olekaan sokea. Kerran jouduin tällaisen kuulustelun kohteeksi. Kun olin vakuuttanut, etten

SATTUU SITÄ SOKEALLEKIN

näe mitään, niin toinen jatkoi ettenkö tosiaankaan mitään. Silloin sanoin, että kyllä unia. Hän ihmetteli kovin miten se on mahdollista. Sanoin että maata mennessä jätän silmäni auki.

- Arvasinhan, että jotain vilppikonstia sinä pitää käyttää! hän riemastui.

Kerran taasen eräs vanha vaimoihminen kovasti uteli, että enkö näe mitään. Kun vastasin kieltävästi, hän ihmetteli, että enkö edes rahaa näe.

Eräs mies ihmetteli kovasti kuultuaan, että olin ollut ojankaivuussa. Selitin että näkevä polkee ensin ojan laidat ja sitten asettaa pitkän riu´ún sille puolen minne maat nakkelen, sitten lapiota maahan, polkaisen, repäisen ja nakkaan lapiollisen. Työn pitää käydä sellaista vauhtia, että kolme lapiollista on aina ilmassa. Hän sanoi: "Näkevähän noin kaivavat." Minä sanoin, että sokea taas kaivaa siten, että ensin nakkaa ilmaan, sitten nykäisee ja viimeksi polkaisee.

Hän siihen: "Johan minä sitä ajattelinkin, että ero siinä on työn mallissa."

Kerran olin opaskoirani kanssa *Kemissä*. Hain erästä liikettä, ja kun en ollut liikkeestä oikein selvillä, kysyin, kylläkin hiukan epätarkasti: "Missähän minä nyt olen?" Mies, jolta kysyin, vastasi: "Olette Kemissä." "Suomen vai Vienan Kemissä", kysäisin. Jäin yksin koirani kanssa.

Luokseni tuli muuan päivä sitten mies kysyen, enkö tunne häntä. Enpä sattunut muistamaan, kun minullakin on niin paljon nauhalle otettuja nimiä. "Et-kö tosiaankaan muista. Mehän lapsena olimme hyviä tuttuja. Siitähän on vasta 32 vuotta, kun Vallitun sillalla jäiden lähtöä katseltiin." Kun ei mieleeni tullut miestä kolmen vuosikymmenen takaa, niin tätä kuulustelua jatkuisi kai vieläkin, ellen olisi sanonut, ettei minua kiinnosta henkilö, joka ei uskalla nimeään sanoa. Sitten hän kyllä esitti itsensä, mutta keskustelu oli väkinäistä.

Sokeista on varsin kiusallista, kun moni hyvänä tuttuna ennen ollut henkilö arvuuttaa itseään ja lisää sillä tavalla sokealle sitä tunnetta, että tämä on menettänyt jotain kanssaihmiisiin verrattuna.

Niinpä sanon sinulle näkevä lukija: "Kun lähestyt sokeata, sano heti reilusti nimesi." Silloin varmaan tuot hänelle sen tervetulleen vaihtelun, mitä hyvänä lähimmäisenä tarkoittit. Meille jää silloin sellainen tunne kuin entiselle siirtolaisvaimolle, joka tavattuaan vuosien jälkeen entisen hyvän naapurin lausui: "Ka, hyvä maku jäi suuhuni kun sain sun kanssa haastella taasen."

OPASKOIRA – LAUMANJOHTAJA

Koiran yleisestä ja opaspsykologiasta

Koiran henkisten ominaisuuksien laatua on paljon pohdittu. Yleensä tavallisten koiraharrastajien keskuudessa on vallalla käsitys, että koira on erittäin älykäs eläin. Vanhempi tieteellinen tutkimus on kuitenkin toista mieltä. Se pyrkii väittämään, ettei koiran älyllinen taso ole korkea. Toiselta puolen kysymys esiintyy niin monivivahteisena ja niin monissa yhteyksissä, että tyydyttävän kuvan saaminen on tietystä mielessä varsin vaikeaa.

Eläinpsykologia on uusi tiede. Se on vielä kehitystilassa, sen tulokset eivät ole ehtineet kypsyä. Se on kuitenkin voimakkaasti kehittymässä nimenomaan pyrkiessään selvittämään eläinten käyttäytymistapoja niiden luonnollisessa ympäristössä. Käyttäytymistavat, kuten muoto-ominaisuudet ja toiminnalliset ominaispiirteet ovat kehkeytyneet siinä prosessissa, mikä helpottaa eläinten toimeentuloa. Eläinpsykologia on hylännyt alkuaikojensa antropomorfistisen lähtökohdan ja kulkee nyt samoja linjoja kuin luonnontiede yleensä. Nykyään pyritään ensi sijassa tutkimaan koirienkin käyttäytymistä erilaisissa koeolosuhteissa ja erilaisissa tehtävissä.

Koira on eläin, jolle luonto on suonut runsaasti lahjoja ja jolla on tiettävästi lukuisia vaistoreaktioita. Kuten tunnettua, otaksutaan koiran polveutuneen sudesta tai ehkä myös sakaalista, siis eläimistä, jotka asuvat luolissa. Tiede sanookin, että juuri sen vuoksi koiran voi niin helposti opettaa 'tekemään tarpeensa' ulos. Moni ehkä pitää koiraansa viisaana, kun se niin helposti käsittää, mitä siltä vaaditaan. Itse asiassa koira oppii siistiksi, jos sitä ruokitaan säännöllisesti ja käytetään ulkona määräaikoina.

Koira on laumaeläin. Sillä sudetkin asustavat ja liikkuvat laumoissa. Tämä selittää sen, miksi koira kernaasti seuraa ihmistä; se pitää ihmistä lauman jäsenenä. Muutamissa roduissa tämä yhteydenpito on varsin silmäänpistävä.

Ennen muuta palveluskoiraroduissa tämä seuraamisvaisto on hyvin voimakas - syystä, että nämä rodut pääosaltaan polveutuvat paimennuskoirina käy-

Nykyään käytetään myös rottweileria usein opaskoirana. Se on osoittautunut rodullisilta ominaisuuksiltaan hyvin sopivaksi tähän tehtävään. Se on luonteeltaan hillitty ja luotettava ja jo sen pää osoittaa innokasta ja rauhallista palvelemisen halua.

tetyistä kantamuodoista. Susilaumassa ottaa yksi johdon. Ihmisen toverina koira alistuu isäntänsä tahtoon ja pitää häntä johtajanaan. Opaskoirana sen asenne on päinvastainen. Silloin tuntee koira olevansa lauman johtaja ja vastuussa isännästään, joka avuttomana liikkuu kaduilla ja poluilla.

Opaskoiran lauma on sen opastettavana. Koira on herätetyn ja vahvistetun laumavaistoreaktion perusteella saatu koulutetuksi niin, että se joka tilanteessa varjelee laumaansa - siis opastettavaansa.

Ihanteellisella opaskoiralla tulee olla hieman kova, mutta ehdottoman rauhallinen luonne. Se ei saa olla hiventäkään vihaisuuteen taipuvainen, ja sillä pitää olla sellaisia ominaisuuksia, joita laumanjohtaja tarvitsee.

Psykologinen perusta, jolle koiran opetus rakentuu,

Ensimmäinen meillä käytössä ollut opaskoira kuului bokserirotuun. Bokseri on henkisiltä lahjoiltaan osoittautunut älykkääksi. Bokserin piirteissä on huomaamiinaan inhimillistä mietiskelevyyttä ja sen ilmeet vaihtelevat herkästi sen mielentilojen mukaan.

Kaikista koiraroduista on saksanpaimenkoira suosituin palveluskoira. Myös opaskoirana se on erittäin käyttökelpoinen. Sen laumanjohtaja -ominaisuudet leimauttavat koko sen olemusta. Perusluonteeltaan se on valpas, täynnä toimintahalua ja määrätietoisuutta. Rodun ruumiinrakenne ja turkispöite täydentävät sen sopivuuden palvelu- ja opaskoiraksi.

on mielipahan ja mielihyvän tunteiden hyväksikäyttö. Näin kirjoittaa maisteri **V. I. Mikkonen** (*Koiramme n:o 1/59*) ja jatkaa seuraavaan tapaan:

”Miten siinä onnistutaan, siitä tulos ratkaisevasti riippuu. Mutta koiratkin ovat tuntematavassaan yksilöllisiä, niiden luonteet vaihtelevat ja ennen kaikkea niitten temperamentti säättää reagoinnit. Kokee- neetkin palveluskoirien kouluttajat tekevät välistä sen virheen, etteivät vaivaudu tarpeeksi huolellisesti tutkimaan opetettavaksi ottamiensa koirien luonteita. He ehkä luottavat liiaksi kokemuksiinsa, ovat liian itsevarmoja, ja kun jonkin koiran opetus ei alakaan sujua suunnitelman mukaan, he turvautuvat pakotteisiin ja koira menee pilalle.”

Vaikka opetuksessa joudutaan käyttämään koiran mielipahan tunteitakin, on lopputuloksen kuitenkin aina oltava mielihyvän sävyinen. Muuten ei koirasta saada sellaista, että se toimii oikealla tavalla, että se todella yrittää parhaansa mukaan täyttää annetut käskyt. Vain mielihyvän pohjalla opaskoirasta tulee luotettava toveri. Pakotteista ja pelosta toimiva koira on orja, joka ilottomasti raataa isäntänsä tahdon alaisena.

Opaskoiran kouluttajalta vaaditaan luovien synnynäisten ominaisuuksien lisäksi johdonmukaisuutta, harkintakykyä, lempeyttä ja lujuu- tta, mutta ennen kaikkea tietoa ja taitoa.

Koiraa koulutettaessa on opetusohjelma koetettava saada mahdollisimman vaihtelevaksi. Samaa yksitoikkoista liikettä ei pidä jatkaa kauan yhtäjaksoisesti, vaan eri liikkeitten ja tehtävien on vuoroteltava. Koulutettaessa ei aina muisteta kiinnittää kylliksi huomiota siihen, että koira todella ymmärtää, mitä siltä vaaditaan. Se onkin opetuksen vaikeimpia tehtäviä. Koirien vastaanottokyky on hyvin erilainen, eikä sitä saa yliarvioida.

Opaskoiran käyttäjän ei ole käytettävä voimakkaampia kiihokkeita ja käskyjä kuin on tarpeen. Moitteiden ja rangaistusten on aina oltava oikeassa suhteessa rikkomuksen suuruuteen ja koiran on aina ymmärrettävä, mistä sitä rangaistaan. On muistettava, että emme kiihdy rangaistessamme koiraa, sillä suuttunut aina liioittelee.

Sokealla, jolla on käytössään opaskoira, ei voi olla yhdentekevää, miten hänen koiransa toimii. On aina muistettava, että koira toimii vaistoreaktioittensa varassa. Ihmisen ja koiran henkisten toimintojen olennaisin ero on siinä, ettei koira voi ajatella symbolien avulla niin kuin ihminen. Tällaisia symboleja ovat esimerkiksi sanat ja käsitteet, joihin esim. Eino Kailan mukaan inhimillisten sieluntoimintojen kehittyminen pohjaa. Koiran sielunelämää ikään kuin kurtkottautuu vaistojen ja kokemusten pohjalta inhimillistä ajattelua kohti, mutta ei saavuta sitä.

Edmund Natunen (Sokean Opas 1960)

OPASKOIRA OHJAA

Rajamme vartijat, toukokuu 1972

Aikuisemmin olemme kertoneet rajavartiolaitoksen koiratoiminnasta ja tullin huumausainekoirista (tammikuun numerossa 1972) sekä siitä, miten rajakoira Raimon ansiosta saatiin kiinni rikollisia. Nyt Eero Suomalainen, joka on itse sokea, kertoo meille sokeain opaskoirista, niiden koulutuksesta ja toiminnasta sekä siltä, mikä meidän jokaisen olisi hyvä tietää, jos joudumme tekemisiin sokean ja hänen opaskoiransa kanssa.

Opaskoiran hankinta

Varsin harva näkevä aavistaa, mitä kaikkea näkönsä menettänyt on läpikäynyt, ennenkuin hän opaskoiran ohjaamana kävelee kadulla. Aluksi on koiran saamiseksi meneteltävä seuraavasti: siviilisokeat kääntyvät lausunnan saamiseksi paikallisen sokeain järjestön puoleen. Sen antama lausunto etenee *Suomen Opaskoirayhdistyksen* kautta *Sosiaalhallitukselle*, joka suorittaa pääosat kustannuksista, loput maksaa Opaskoirayhdistys. Tapaturmasokeiden opaskoirien kustannukset maksaa vakuutuslaitos. Sotasokeiden kohdalla asian hoitaa *Opaskoirakoulu*, kustannukset maksaa tapaturmavirasto. Aikanaan saa koiraa tarvitseva sokea sitten kutsun *Pitäjänmäen Opaskoirakoululle*. Siellä hän saa taputeltavakseen karvakuonon, joka osoittautuu ehkä karskiluontoiseksi *Saksan paimenkoiraksi*, *Berninpaimenkoiraksi*, tyypistettyhäntäiseksi isoksi *Rotweileriksi*, mutta todennäköisemmin kanadalaiseksi Labradorin noutajaksi. Tämä kooltaan pienempi, lyhytkarvainen ja luonteeltaan ystävällinen sekä rauhallinen, herkästi häntäänsä viuhkova opas on sopivien luonteenominaisuuksiensa takia miltei yksinomainen opaskoira nykyään. Opaskoirakoulussa suoritetaan yhteistoimin-

takurssi. Tämä kaksi viikkoa (aikaisemmin kuukauden) kestävä aika sisältää luentoja, tottelevaisuusharjoituksia sekä maasto-, maantie- ja katukävelyä Helsingin liikenteessä. Katsastuksen jälkeen pääsee jatkamaan harjoituksia kotioiloissa. Tuleva yhdessä-olo on jatkuvaa harjoitusta. Mitä kärsivällisemmin ja rauhallisemmin opustaan käsittelee, sitä nopeammin pääsee tuloksiin. Kuluu vähintään vuosi, ennenkuin opas ja opastettava perehtyvät lähemmin toisiinsa. Nelijalkaiselta ystävältään ei saa vaatia liikaa. Onhan tämä sentään eläin, vaikka älykäskin.

Toiminta koiran kanssa

Seuraavassa kerron omakohtaisi näkemyksiä ja kokemuksia jokapäiväisestä opaskoiran käytöstä.

Valo-ohjatussa risteyksessä sanotaan sokealle usein: "Vihreä palaa! Miksi koiranne ei lähde ylittämään, vaikka katu on vapaa?", Opas ei lähde liikkeelle siksi, ettei se väreistä tiettävästi erota kuin valko- mustan. Opastettava ei voi lähteä toisten perään, koska on sattunut tapauksia, että näkevät ovat läheneet päin punaista valoa. Tällaisessa risteyksessä saattaa olla ääniopaste, jota sokea noudattaa, Ääniopasteen merkit saattavat tosin nekin peittyä liikenteen hälyyn: siteeraan usein Ernest Hemingwayn kirjaa "Kenelle kellot soivat" kuullessani vaivoin jyrinän seasta äänimerkkien vihellykset. Äänimerkki- en korkeuseron pitäisi olla suurempi, koska opas- koiran käyttäjissä on myöskin kuulovammaisia. Äänimerkkien täytyisi ehdottomasti olla viritetyt samankorkuisiksi kautta maan.

Koiran pysähtyessä liikennevaloihin ja äänimerkit- tömän kadun reunalle on opastettavan kuunneltava siten auttaen opastaan, jonka arvioimiskyky kiitävän esineen suhteen on rajoitettu. Valkoinen keppi ojennetaan kadun poikki ja kiirehtimättä lähdetään ylit- ykseen. Näin autoilija paremmin havaitsee punaisin ristein varustetun, koiran ja keppiä ojentavan isän- nän. Alkuaiikoina sattui ja vielä nykyisinkin käy usein niin, että vaikka tarvittaisiin opastusta, ihmiset jää- vät uteliain seuraamaan miten tuo ihmeellinen koi- ra selvittää itsensä ja isäntänsä vilkkaan liikennesol- mukohdan ylitse.

Opas joutuu kadulla väistelemään monenlaisia eräiteitä, kuten usein jalkakäytävälle pysäköityjä au- toja. Nämä opas ohittaa mielummin niiden ja sei- nän välisestä ahtaastakin raosta, kuin että kihisi kiertämään vaarallisen ajoväylän kautta. Opastettu saa usein taputuksen opastaan rakennustyömaitten esteitten kiertämisestä, harmillisen ahtaalla sojottavi- en liikennemerkkien huomaamista ja paljosta muus- ta.

Mitä toivoisimme

"Eikö ole hirveää lähteä ruuhkan aikana kävele-

mään? Minä autan". Rouvashenkilön ääni hukkuu jy- ryyn, ja useasti opastaja retuuttaa oppaan valjaista kadun yli. Toivoisimme vain sanaa: "Katu on vapaa!". Liukkaan kelin ollessa kysymyksessä soisimme, että avustaja ohjaisi yli ja aina koiramiehen oikeasta kä- destä känni pitäen. Kadun ylityksen tulisi joka kerta tapahtua suojatien suojatien kohdalta. Näistä autta- misista olemme hyvin kiitollisia.

"Saanko pajata opustanne, kun se niin ystävälli- sesti heiluttaa häntäänsä," huudetaan sivullamme. Tätä tapahtuu varsin usein. Herkkävai- nuinen Lab- radorin noutaja on ehkä nuuhkaissut kassin sisällyst- ä, joka saa hännän, viuhtomaan, Myös taputukset ovat melko varmasti jo tapahtunut tosiasia. Näin ei kuitenkaan varsinkaan nuorta koiraa saisi hyvällä, sillä sen toiminta häiriintyy "seurustelusta".

"Voitte mennä, auto odottaa", sanotaan seisoes- samme jalkakäytävän reunalla. Astumme kadulle ja alamme ylittää sitä. Silloin saattaa toista kaistaa aja- va auto viuhahtaa pysähtyneen auton vierestä. Täl- laisessa taauxessa joutui tuttu, rajavartiostan yli- luutnantti **M.Koskikukka** pysähtyneen auton ohi liikennesääntöjen vastaisesti koukkaavan auton kol- hittavaksi. Näin kävi kaksi kertaa, ja molemmilla ker- roilla täytyi opaskoira "nukuttaa pois". Toivoisimme, ettei meitä ohjattaisi ylittämään katua, jollei ylitys voi tapahtua turvallisesti yli kaikkien ylittävien ajo- kaistojen.

Joudumme asioilla liikkeessamme kulkemaan myös väentungoksessa, esimerkiksi ostoksilla toril- la. Siellä opassa saa näyttää pujottelutaitoaan es- tääkseen isäntänsä törmäämästä ihmisiin, jotka ei- vät huomaa väistää, ja siellä opas saattaa joutua ma- kupalahoukutuskenkin kohteeksi. On karhunpalve- lus, kun joku lämminsydäminen, useimmiten täti- ihmisen, ojentaa kiltinnäköiselle ohikulkevalle op- paalle makupalan kassistaan! Seurauksena isäntä ki- peän iskun joko vartaloonsa tai päähänsä törmätes- sään johonkin esteeseen, jonka opas varmasti muu- ten olisi kiertänyt. Toivomme, ettei oppaalle annet- taisi mitään, mutta jos välttämättä haluaa ilahdut- taan, sen ja opastettavan mieltä, annettakoon anti- met salaa isännälle, joka välittää ne kyllä herkullisia tuoksua halukkaasti nuuhkivalle ystävälleen.

Yhtä ja toista on sattunut

Siitä, millaisiin tilanteisiin sokea oppaineen voi jou- tua ja miten koiraa käyttäytyy vaaratilanteissa, voi- daan kertoa muutama kokemus.

Kerran ennen valomerkkien käyttöön tuloa seisoi- me Helsingissä Erottajalla. Liikenteen humina on mi- nusta valtava. "Saanen auttaa?" sanoo joku sivulla- ni. Lähdemme astelemaan yli. Äkkiä tunnen avusta- jani otteen käsivarrestani irtoavan, ja hän juoksah- taa takaisin. Seison paikallani, ja samassa kirskuvat

jarrut ilkeästi, renkaiden ulvonta lähestyy oikealta. Ummistan hyödyttömästi silmäni ja ajattelen: "Nyt tähtää". Auto pysähtyy kuitenkin vierelleni.

Astelemme rivakasti *Hesan* katua opaskilpailujen katuosuudella. "Käännös vasempaan ja ylitse", sanoo tuomari takanamme. Teemme käännöksen. Keppi tapaa reunan ja reippaasti astumme eteenpäin. Se oli oikea "Keisarin möhläys". Olisi pitänyt ensin tunnustella, miten syvä on reuna ja onko kauempana katu vai ovatko edessä portaat. Tätä tuomarikin oli ilmeisesti kokeillut. mutta liian myöhään hän tapasi olkapäästäni kiinni. Juoksin tasapainon saavuttamiseksi lähes kymmenkunta askelmaa, ennenkuin sydän jyskien sain vauhdin pysähtymään.

Astun moottorijunasta *Kurapuron* seisakkeella lähellä Joensuuta matkalaukku ja keppi oikeassa kädessäni. Vasempaan ranteeseeni on sidottu oppaani valjaat. Astun portaita alas ja äkkään liian myöhään, että juna liikkuu. Koirani ei saa vauhtiaan py-

sähtymään, vaan loikkaa. Lennän perään luiskalle lumeen. Jään varsin epä mukavaan asentoon ja olen pyörähtää alas, mutta oppaani jännittää itseään paikallaan, ja vankka ranneke on vääntää ranteeni sijoiltaan. Pysyn paikallaan. Tunnen miten kuljettajani tiukentaa asentoaan. Iitse en uskalla edes hengittää. Kuulen junanpyörien kiihtyvän napseen liitoskohdilla ja tunnen portaiden lipuvan aivan läheltä ohitseni. Vihdoin juna häipyy. Hengästynyt miesääni toimittaa: "Olipa teillä täpärät paikat". Junailija ei ollut antanut merkkiä junan pysähtymiseen, kun näki meidän pysyvän paikoillamme. Ellei opaskoira pysynyt paikallaan, niin ...

Lähdemme *Katajanokan Invalidikodista* kaupunkiin. Olemme molemmat vasta-alkajia. Raitiovauunu kolisee mielestäni liian oikealla. Samassa oppaani hidastaa sekä pysähtyy. Keppi tavoittaa kiveyksen reunan. Aion astua eteenpäin, vaikka huomaankin koirani jäävän paikalleen. Muistan äkkiä kuitenkin opaskoirakoulun johtajan, **B. Brüningin** sanat: "Ennenkuin astut korokkeella, tunnustele ensin kepillä, miten on syvää. Sitten kauempaa, ovatko kyseessä askelmat". Painan keppini alas ja tapaan tyhjää. Kumartuen uudistan kokeen! Turhaan! Menen vatsalleeni ja silloin tapaa keppini kiviseinän. Kuulen veden

lipinää ja kauempaa moottoriveneen lähestyvääapatusta. Seisomme satama-altaan reunalla!

Saavuttuani *Äänekosken* asemalle puolenyön aikoihin lähdin oppaani Ellun kanssa harppomaan parin kilometrin päässä olevalle veljeni asunnolle. Ylitimme tehtaan radan ja kopsimme yli joen sillan seka seisahduimme Viisikulmassa. Oppaani tuntui aikailavan, mutta kun sanoin: "Hyvä porras, lähdetään", tuntui se saaneen selville jotain ja lähti mielestäni väärään suuntaan. Seurasta kuitenkin ja totesin paikalla olevan jonkun työmaan tai tienparannuksen. Oppaani mutkitteli ja hidasti sekä pysähtyi. Keppini osui pariin leveähkään lankkuun. Koira astui lankulle, minä perästä, kaidetta ei ollut. Naputtelut kepilläni lankun reunaa. Hetken kuluttua olimme päässeet notkahtelevia lankkuja jonkin paikan ylitse. Jälleen epäröintiä, sitten ripeästi eteenpäin. Päätelin menevämme vikasuuntaan, sillä vuotta aiemmin olimme olleet veljeni luona ja reitti oli silloin erilainen. Jatkoimme kuitenkin matkaa. Muutamien mutkien jälkeen oppaani pysähtyi, ja totesin olevani veljeni talon korkeahkojen portaiden alapäässä. Aamulla minulta ilmeisen kummastellen kysyttiin, mitä reittiä ulin tullut. Vastasin, että samasta paikkaa vissiin kuin aikaisemmin, mutta että muutamat lankut piti ylittää. Veljeni vaimo oli kauhussaan ja sanoi siellä olleen viemärikaivantoja. Olisin pudonnut syvälle, jos lankuilta olisin suistunut.

Valitettavasti joutuu sokeakin opas koirineen joskus tilanteeseen, jossa edellisen suojeluvaistoa tarvitaan. Schäfer on karkäs käymään kimppuun, kun se huomaa isäntäänsä uhattavan. Sen sijaan Labradorin noutaja saattaa olla aloite kyvytön vaaran uhattessa isäntää. Se on luonteeltaan liian ystävällinen. Tämän totesin kerran Lahden kadulla. Joku äijä kävi kiinni ja uhkasi ampua oppaani että minut "epäsosiaalisina" olioina. Oppaani pyrki väliin, mutta ei käynyt kiinni. Selvisin kuitenkin tilanteesta.

Hämmästyttävän lyhyessä ajassa koira saattaa hyväksyä ihmisen isännäkseen. Tämän sain kouriintuntuvasti kokea, kun Sotainvalidien Veljesliiton puheenjohtaja, kenraaliluutnantti Valve ruotsalaisine vieraineen saapui opaskoirakouluun tutustumaan. Meitä "sotapimeitä" istuskeli puolen tusinaa, erituisine opaskoiran alkuineen koulun seinustalla kotviskellen lenkille lähtöä. Meitä kurssilaisia tervehdittäisiin. Nousin seisomaan äänten surinan lähestyessä. Laineikasturkkinen schäferini oli hihnalla kiinnitetty amputoidun vasemman käteni kyynärvarteen. Hiekan ratinasta kuulin jonkun astuvan eteeni. Ojensin käteni ja samassa ponnahti oppaani uhkaavasti murhtaen pystyyn. Tervehtijän lujan lempeä kädenojennus sai koirani, suojeluvaiston pakottamana torjumaan isäntäänsä uhkaavan vaaran. Sokeaa ja

hänen koiraansa tuleekin aina lähestyä ja puhutella rauhallisesti. Huitomisista ja olkapäistä pudistelemista suojeluun ärsyttävänä tekona ehdottomasti välttää.

Kävelemme katua. Opas hidastaa ja pysähtyy. Tuntuu tuokion epäröivän, kääntyy sitten kadun reunalle sekä pyrkii ylitse. Seuraan saadakseni selville, mitä on kysymyksessä. Käännyimme jatkamaan matkaa kadun vastakkaisella puolella, Pitkähkön matkan päästä ylitetään vielä poikkikatu. Heti sen jälkeen ylitetään katu takaisin sille puolelle missä aluksi kuljimme. Ja matka jatkuu. Tiedustelen ohikulkevalta, mikä oli syynä oppaani manööveriin. Hän kertoo, että koiran kiertämällä alueella on jalkakäytävän korjausta sekä talonpurkutyömaa poikkikatuun saakka. Opaskoira aivan oikein ei lähtenyt ohittamaan paikkaa kadulla, vaan turvallisesti vastakkaisen puolen jalkakäytävällä.

Lahdin Katajanokalta ohittaen *Päävartion, Suurtorin ja Suurkirkon*, sekä etenin kauas kaupungille. Siellä asiamme toimitettuumme ja levähdettyämme sanoin oppaalleni: "kotiin". Se pyörähti ja lähti ripeästi vetämään. Päätin seurata, kunnes se päätyisi jonnekin, vaikka epäilin majapaikkamme löytymistä. Laitvojen äänet sekä päävartion vahdinvaihtoseremoniat antoivat aavistaa olevamme oikealla tiellä. Sillan ylitettyämme pysähtyi oppaani ja totesin seisovani Invalidikodin portaiden edessä. Ansaitut taputukset ja läheisen lihakaupan antimet oppaani tietenkin sai.

Opas voi olla kekseliäs ja omatoiminen. Tämän joutui toteamaan täpötäydessä junassa paikkaa hakeva schäferin kuljettama sotasokea. "Etsi penkki!" Käskyä noudattaen koira veti isäntäänsä läpi vaunujen mutta turhaan. Sitten erottui matala murahdus. Totellen oppaan pysähtymismerkkiä mies tapasi penkinpään. Sokean aikoessa kiittää tokaisi naurava ääni sivusta: "Kiittäkää vain hurttanne, kun se hampaansa paljastamalla sai nuoren miehen hyppäämään paikaltaan."

Eero Suomalainen

OPASKOIRAN JOULU RY

TOIMINTAKERTOMUS 2023

Vuosi 2023 oli yhdistyksen yhdestoista toimintavuosi. Hallituksessa ovat toimineet: puheenjohtajana **Erkki Virtanen**, varapuheenjohtajana **Merja Helander** ja muina hallituksen jäseninä **Tiina Ihalainen** ja **Matti Syrjälä** sekä varajäseninä **Katja Arvonen** ja **Juha Herttuainen**. Sihteerinä on toiminut Juha Herttuainen. Toiminnantarkastaja oli **Sanna Hurri**, varalla **Toni Helander**.

Yhdistyksen kotipaikka on Espoo.

Toimintakauden lopussa yhdistyksellä oli 26 jäsentä.

Yhdistyksen rahastonhoitajana toimi **Aleksanteri Herttuainen**. Mediatuotteiden ulkoasut suunnitteli ja toteutti **Rauno (Ali) Kinnunen**.

Hallitus piti yhteyttä keskenään puhelimitse.

Yhdistyksen varainhankintatuotteena julkaiseman Opaskoiran Joulu 2023 -kirjan toimitti Juha Herttuainen. Kyseessä oli kirjan 12. vuosikerta ja sen painosmäärä oli 600 kappaletta. Kirjan ilmoitusmyynnin suoritti *PrintMix Oy* ja tilausmyynnin Aleksanteri Herttuainen.

Yhdistys päivitti kotisivunsa osoitteessa www.opaskoiranjoulu.fi palvelukoira-teemalla paremmin toimiviksi. Uutena ja tärkeänä sivujen sisältönä on "juttuarkisto", jota parhaillaan kootaan. Se tulee sisältämään aikanaan runsaasti opas- ja palvelukoira-aiheisia tarinoita.

Kynologin kynästä -blogia on julkaistu kerran kuussa alkaen kesäkuusta 2022.

Yhdistys tuki *Latvian PalvelukoiraYhdistys TEODORS'n* (LPY) toimintaa. Tuki ohjattiin Latvian palvelukoirien ruokinta- ja lääkintärahoon sekä LPY:n leiri- ja koetoimintaan.

Yhdistys toimi muiden suomalaisten lahjoittajien yhteistyötahona ohjaten LPY:lle tarkoitetut rahalahjoitukset LPY:n palvelukoirien ruokinta- ja lääkintärahoon.

Yhdistyksen toimesta välitettiin Baltian näkövammaisille Suomessa käytöstä poistettuja näkövammaisten apuvälineitä sekä sokkonuorisolle hyväkuntoisia käytettyjä ulkoiluvaatteita ja kenkiä.

Yhdistys tuki *Sokeain lasten tuki ry:n* Nuuksiossa järjestämää "koiramaista leiriä" oallistamalla leirin maajoituskustannuksiin. Zaigan koirakoulun kouluttajat, Zaiga ja Juha, vetivät koiraharjoituksia leiriläisille.

Yhdistyksen taloudellinen tulos osoittaa tappiota -2555,34 euroa.

Opaskoiran Joulu ry kiittää Opaskoiran Joulu -kirjan lukijoita sekä muita tukijoita ja kumppaneita erinomaisesta yhteistyöstä ja mielenkiinnosta seurata opas- ja muuta palvelukoira-toimintaamme.

Opaskoiran Joulu ry
Erkki Virtanen, puheenjohtaja
Juha Herttuainen, sihteeri

TEHOKKAASTI PALVELLEVA PUTKILIIKE
ITÄ-HELSINGISSÄ
Sahaajankatu 49
00880 Helsinki
Puhelin: (09) 755 36 48
www.herttoniemenlvi-huolto.fi

TURKU | RAISIO | SALO | FORSSA
keskusautohalli.fi

KIMS TAXI

Snickerivägen 8
22100 Mariehamn
Puh. 040 326 7843

LINDFORS & CO

Aleksanterinkatu 17, Helsinki
puh. 020 762 2510
www.lindforsco.com

EU-KULJETUS J. MOISIO KONETYÖ J MOISIO

puh. 046 577 9036
eukuljetus.j.moisio@gmail.com
Takojanenkatu 1
53100 Lappeenranta

**neorem
magnets**
www.neorem.fi

SALON⁺ SEURAKUNTA

www.salonseurakunta.fi

TEAM SPORTIA®

**Tactical Design and
Testing Services Oy**
www.tdts.fi

hammaslaboratorio VIPHAMMAS

www.viphhammas.fi

Puistokatu 2, 4. krs, 38200 Sastamala
puh. 03 517 9900
Karpintie 14, 32700 Huittinen
puh. 03 517 9911
www.kiille.fi

Rakennus ja Saneeraus L&T Oy

Långmossantie 1, Siuntio
Puh. 050 2621
www.rakennusjasaneerausltoy.fi

SEVAS HYVÄN MIELEN KOTI

Matti Visannin kuja 10
60100 Seinäjoki
www.sevas.fi

Syöte - Rana - kelkkareitin varrella. Sjötteeltä n. 33 km.

Palvelumme:

- Elintarvikkeet
- Polttoaineet
- Kahvio
- Postin noutopiste
- Pudasjärven Apteekin palvelupiste
- Matkahuollon pakettipiste
- DB Schenker noutopiste
- Vuokrattavana kuomukärry

Tervetuloa!

Rytingin Kauppa Oy
Kelanmäentie 10, 93240 Rytingi, p. 044 082 7131, rytinginkauppa@gmail.com
Avoinna joka päivä klo 8.00-17.00

Maskun Apteekki

Keskuskaari 1
21250 Masku
puh. 02 432 01 51
www.maskunapteekki.fi

PEDERSÖRE SKOGSENTREPRENAD AB

Näpevägen 394, 66900 Nykäleryd
puh. 050 308 8041

Luukkaankatu 6, Hämeenlinna
puh. 020 729 0333
www.maustepalvelu.com

Sähkö-Wathén Oy

Vanajantie 13-15 C 9
00510 Helsinki
puh. 040 030 5414

www.sahko-wathen.fi

AJ Eurolämpö Oy

Koivupuistontie 6 D
01510 VANTAA
puh. 09 3507 700
www.eurolampo.fi

Sorponie 6, 21600 Parainen
puh. 040 563 1950 portintelakka.fi

Kauppakeskus Itis, Bulevardi, 1. kerros
Puh. (09) 4152 2200 (pvm/mpm)
Faksi (09) 4152 2230

www.apteekkimedena.fi

MEWE®

Tuomaantie 19,
62100 Lapua
www.mever.fi

www.abyfoods.fi

Jahtihovi KUPPI

Snellmaninkatu 23
70100 KUOPIO
P: 017-2644 400
www.jahtihovi.fi

KOKOKEKO OY

Vanhalanrinne 14
03400 Vihti
Puh. 045 631 6160

AUTOSÄHKÖKORJAAMO SYRJÄLÄN AUTOSÄHKÖ KY

Kurikantie 5, 33960 Pirkkala
puh. 040 535 6630

TREND OPTIC

Bulevardi 13, 00120 Helsinki
puh. 09 612 1060

Palveluva apuvälineliike
www.turuntukikohta.fi

Kauppatori 3, 64100 Kristinankaupunki
(06) 221 1007 | www.krs1apotek-apteekki.fi

Latvian Palvelukoirayhdistys TEODORS VUOSIKERTOMUS 2023

Palvelukoirayhdistys TEODORS täytti tänä vuonna (2013) 10 vuotta. Paljon on saatu aikaan näiden vuosien aikana. Seuran kynologi **Zaiga Kļaviņa** on kouluttanut 28 opaskoiraa ja 2 avustajakoiraa, joista 26 koira työkentelee Latviassa ja 4 Suomessa, Englannissa ja Liettuassa. Ainakin 15 henkilöllä on ollut palvelukoira. Tämä tarkoittaa turvallisuutta jokapäiväisessä elämässä, ympäristön saavutettavuutta ja luotettavaa ystävää. Tänä vuonna, kuten muinakin vuosina, olemme kasvattaneet pentuja, jotka luovutamme sijaisperheille runsaan vuoden ikään asti, jolloin voidaan aloittaa koirien vaativa ja monimutkainen koulutus.

TEODORS:n vuosipäivänä saimme Latvian presidentin **Edgars Rinkēvičs**in virallisen onnittelukirjeen. Olemme iloisia, että työtämme arvostetaan. Yhtä lailla toivomme valtion tukea tälle palvelukoiraliikkeelle tulevaisuudessa.

Iso kiitos myös *Puse Plus* -yritykselle yhteistyöstä ja runsaasta lahjoituksesta logollamme varustetuista joulukorteista! Yhdessä voimme tarjota edellytykset palvelukoirille päivittäisten tehtäviensä täysimääräiseen suorittamiseen, autamme näkö- ja liikuntarajoitteisia ihmisiä itsenäistymään ja nauttimaan elämästä.

Vaikka *Ziedot.lv*:n kautta ei ole enää mahdollista kerätä lahjoituksia, tämä ei tarkoita, että palvelukoirien hoito ja yhteistyö heidän omistajiensa kanssa olisi pysähtynyt. Olemme aina iloisia ja odotamme lahjoituksia! Suuri tuki meille on Riian kaupungin osien asukkaiden keskuksen hankkeen hyväksyminen, joka mahdollistaa tilojen vuokraamisen. Olemme saaneet tukea vuokratuloihin puolen vuoden ajalta. Hallitus, jäsenet ja vapaaehtoiset sekä palvelukoirat haltijoihin ja sijaisperheet voivat työskennellä ja kokoontua tiloissa, joissa voimme järjestää myös tiedotustilaisuuksia ja tapahtumia. Kiitos Riian kaupungille!

Toukokuun 10. päivänä Riian Purvciemsin lukiossa pidettiin oppilaiden järjestämä tunteellinen ja lämmin konsertti, joka oli omistettu Palvelukoirayhdistys TEODORS'ille

14.8.-2.11. Tavaratalo *Origo Riga*:ssa järjestettiin valokuvanäyttely "Palvelukoirat - töissä ja levossa". Näyttely avasi näkemyksen TEODORS -palvelukoirien -tehtävistä ja vapaa-ajasta, osoitti yleisölle näiden koulutettujen koirien työn todellisen merkityksen, auttoi vammaisia integroitumaan menestyksekkäästi yhteiskuntaan ja osallistumaan erilaisiin elämäntilanteisiin.

Olemme ylpeitä jäsentemme urheilumenestyksestä! **Mārtiņš Vizulis** voitti mustan vyön karateseminaarissa japanilaisten mestareiden kanssa Espanjassa, mutta hän jäi vain muutaman pisteen päähän palkintokorokesijasta Unkarin MM-kisoissa. Ja kaikkialla Martinin vieressä on hänen uskollinen seurakoiraansa *Romeo*, joka Martinin mukaan on pelastanut hänet useammin kuin kerran erittäin vaarallisilta tilanteilta.

Denis Ovsyannikov on vasta 23-vuotias, hän valmistui tänä vuonna lukiosta hyvillä tuloksilla ja jatkaa opintojaan SPA-asiantuntijaksi. Denis on jo välienselvittelyn maailmanmestari, tänä vuonna hän voitti *Golden Bat 2023* mestaruuden, toisena vuonna peräkkäin hän voitti mestaruuden Vilnassa, Liettuassa.

Suuria apulaisia yhdistykselle ovat ystävämme – terapiakoirat! Yhdessä isäntä **Richardin** ja muiden koiraihminen kanssa he ovat osallistuneet lähes kaik-

TEODORS-yhdistyksen väkeä valokuvanäyttelyssä Origo Rigan tavaratalossa.

kiin seuran tapahtumiin. Nämä kauniit, valkoiset samojedit herättävät välittömästi ihmisten huomion ja näkemykset. Ja mikä tärkeintä, voit silittää niitä! Tämä on kielletty virallisilta palvelukoirilta! Näin tuemme ja täydennämme toisiamme.

Palvelukoirayhdistys TEODORS kiittää kaikkia lahjoittajia ja tukijoita! Sinun avullasi yhdistys voi toimia ja auttaa useampia vammaisia. Lahjoitusten ansiosta koiramme saavat laadukasta ruokaa ja eläinlääkäripalveluja. Yhdistyksellä on 10 opaskoira ja 1 avustajakoira. Tuemme mahdollisuuksien mukaan myös muita Latvian opaskoiria ruualla ja hoidoilla.

Kuten joka vuosi, erityinen kiitos pitkäaikaisille ystävillemme Suomessa! Ja suurimmille hyväntekijöillemme Zaiga Kļaviņalle ja Juha Herttuaiselle, joi-

ta ilman yhdistämme ei olisi ollenkaan! He antavat meille koiria, heidän työtään, aikaa ja rakkautta sekä apua autokuljetuksissa.

Seuran päätavoitteista ja koiristamme voit lukea nettisivuilta www.teodors.org.

Kirjoitamme säännöllisesti toiminnastamme sosiaalisessa mediassa, esimerkiksi Facebook-sivulla @servisasunubiedriba, Instagram, www.draugiem.lv/servisasunubiedriba.lv/

Yhdistys käyttää lahjoitetut varat vain yhdistyksen säännöissä määrättyihin tarkoituksiin. Lahjoitusten käytöstä välitetään tietoa seuran nettisivuilla <http://www.teodors.org/ziedojumi/>

Velga Zēgnere, puheenjohtaja

*Olemme ylpeitä jäsentemme urheilumenestyksestä! **Mārtiņš Vizulis** (kuvassa) voitti mustan vyön karateseminaarissa japanilaisten mestareiden kanssa Espanjassa.*

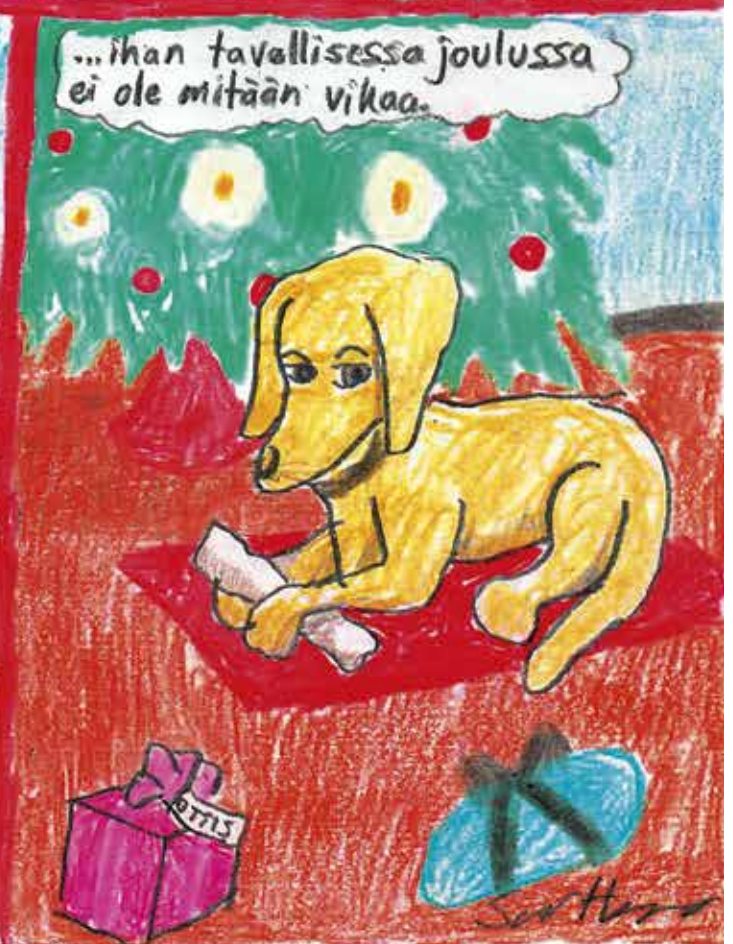
***Denis Ovsyannikov, 23,** voitti Golden Bat 2023 mestaruuden ja voitti myös Vilnassa Liettuassa.*

A	C	Etelä-Pohjanmaan Purku-Urakointi Oy Pojanluoma Puh. 040 416 4442	HL-Sähkösaakeyhtiö Viljonpolku 6 48600 Kotka Puh. 044 091 5911	Kaivon Liha Kaunismaa Oy Turku Puh. 02 275 3633	Kotipizza-Tammisaari Kustaa Vaasan katu 7 10650 Tammisaari Puh. 019 246 1400
A.S. Pesonen Tmi Albertinkatu 15 00120 Helsinki Puh. 09 425 79818	Cap & Trans Niemi Oy Råforsrintie 61 29700 Ahlainen Puh. 040 546 2550	Eupart Oy Herralantie 4 27400 Kiukainen Puh. 050 386 7001	Hokimakkara Oy Korholantie 71 52300 Ristiina Puh. 040 503 5244	Kalottkonsult Oy Ab Meripuistokatu 16 94100 Kemi Puh. 040 069 6124	KR-Timpraus Haapavuorentie 228 21310 Vahto Puh. 040 053 5820
Aallon Turku Oy Brahenkatu 20 20100 Turku Puh. 050 415 9538	Connect Services Oy Kivenlahdentie 7 02320 Espoo Puh. 09 412 6677	F	Hämeen Telecos Oy Rautialantie 207 37470 Vesilahti Puh. 050 558 0404	Kampit Oy Mielikinpolku 13 11120 Riihimäki Puh. 040 085 8630	KSKTEK Oy Kirkkokatu 17 A 1 64260 Kaskinen Puh. 050 305 3631
Aatosteam Oy Kolohongankuja 6 C 24 01260 Vantaa Puh. 045 177 4258	E	Fastighetservice och Begravningsbyrå Strandvall Kronoby	I	Kankareen Paalutus Oy Oripää Puh. 040 771 1503	Varattu
Agri-Salo Oy Kiskontie 532 24130 Salo Puh. 040 732 3196	Elimäen Liikenne Oy Loviisantie 9 47200 Elimäki Puh. 05 744 1400	FE-Trans Oy Karitanhua 132 I 23600 Kalanti Puh. 050 083 0388	Ingman Consulting Ab Oy KARIS Puh. 044 024 0032	Kent Asplund	K-Supermarket Hyrrä Autoasemankatu 1 04300 Tuusula Puh. 050 339 6904
AH Analyst Oy Opastinsilta 2 B 3 00520 Helsinki Puh. 044 528 4150	Eläinlääkäri Anu Kyllönen Sonkajärvi Puh. 040 843 4803	FinnHarr Oy Nahkurintie 5 14960 Puutikkala Puh. 040 546 1343	Inkoon seurakunta Bollstantie 2 A 10210 Inkoo Puh. 09 221 9030	Kiinteistö Oy Marttiinin Vanha Puukko Rovaniemi Puh. 040 511 2916	Kuljetus Simo litti Ky Kulmatie 10 as 2 19600 Hartola Puh. 040 728 6849
Alajärven Apteekki Keskuskatu 14 62900 Alajärvi Puh. 06 557 2249	Eläinlääkäri Christel Boy Halkia Puh. 040 572 5511	Finnish Specialglass Oy Nupurintie 4 B, Espoo Puh. 09 801 8450	ICG Innotiimi Oy Niittyluhdantie 5 00660 Helsinki Puh. 040 081 5054	Kivikokko Oy Pikkalanlähteenkatu 4 53500 Lappeenranta Puh. 040 090 9084	Kuljetusliike E. Kärkkäinen Ky Aittojärvi Puh. 040 722 6310
Answatti Oy Katajanokankatu 5 D 13 00160 Helsinki Puh. 040 097 3888	Eläinlääkäri Eija Toivanen Kestilä Puh. 044 759 1520	Formaalin Auto Formaalintie 4 20780 Kaarina Puh. 040 506 0006	Opaskoiria tukemassa	K-Market Kuortane Keskustie 43 63100 Kuortane Puh. 06 525 4223	Kuljetusliike Kari Polvela Oy Tampere Puh. 040 062 3399
Arkkitehti- suunnittelu Oy Espoo	Eläinlääkäri Elina Rintala Koskenkorva Puh. 040 036 2232	Fysioterapeutti Olli Pere Tampere Puh. 050 535 7061	Hyvää joulua ja Onnellista uutta vuotta opaskoirille! T: Irma Jäppilä	Koirahieronta Potsloikka Vaajakoski Puh. 040 842 8029	Kuljetusliike O Vilander Oy Rovaniemi Puh. 040 723 2205
Arkkitehtitoimisto Hanna Lyytinen Oy Tampere Puh. 010 439 9494	Eläinlääkäri Jutta Ahtiainen Tekkalantie 90, Turku Puh. 040 700 4584	H	Itä-Suomen Hake ja Murske Oy Ahjotie 1, Ilomantsi Puh. 040 536 6161	Koirakoulu Masseter T:mi Pulttitie 18, Helsinki Puh. 040 589 4206	Kuljetusliike Ottelin Oy Jämsä Puh. 040 064 4749
Arkkitehtuuri- toimisto EPy-ARK Mäntsälä Puh. 050 346 9760	Eläinlääkäri Pirkko Rautjoki Ylämylly Puh. 040 076 0193	Hammashoitola Intakti Oy Tornio Puh. 040 018 6800	J	Koiraystävällinen majoituspalvelu Keiranlinna Saarenkyliä	Kuljetusliike Matilainen Ky Mäntyte 11, Liperi Puh. 040 036 5110
Arokivi Varkaus Käsityökatu 57 78210 Varkaus Puh. 040 017 6180	Eläinlääkäri Sari Sievänen Koulukatu 8, Kuhmo Puh. 040 029 3411	Hammaslaboratorio Katarina Ruisvaara Oy Tampere Puh. 03 263 4500	Jaloo Oy Tulolantie 21 84100 Ylivieska Puh. 044 705 1764	Konehuolto A. Uotila Urheilutie 34 31400 Somero Puh. 040 053 4066	Kuljetuspalvelu Noutajat Ky Siltatie 6, Rusko Puh. 040 738 1022
Asianajotoimisto Osma Mäkinen Oy Lahti Puh. 040 760 6136	Hyvää syksyä!	H-E Storlund Mattusmäkivägen 11 66660 Vöyri Puh. 050 345 2656	JiHaa Oy Sysikuja 2 01400 Vantaa Puh. 040 077 8226	Konehuolto Juha Korri Oy Sahantie 60, Nivala Puh. 040 506 1734	Kuljetuspalvelu S & P Avikainen Ky Markontie 3 B, Mikkeli Puh. 040 065 1168
Aune Vähätiitto Perttulinnunmentie 24 25380 Rekijoki Puh. 050 571 6615	Eläinpalvelu Aesa Bra Saarijärvi Puh. 040 743 8784	Hensto Oy Friitalantie 11 A 1 28400 Ulvila Puh. 044 334 2989	Juha Haavisto T:mi Saarikyläntie 888 36570 Kaivanto Puh. 050 564 2936	Konehuolto Kaasalainen Oy Kerava Puh. 040 741 0850	Kultausliike Hannu Ivonon Oy Helsinki Puh. 09 494 856
B	EP:n Kehärakenne Oy Otvakatu 6 60200 Seinäjoki Puh. 040 548 5600	Hieroja Merja Hyvönen Joensuu Puh. 050 597 2771	Järvisuudun Sanomat Maneesintie 4 A 62600 Lappajärvi Puh. 040 036 4886	Konsultointi ja Laskenta Ahonen Kerava Puh. 044 523 7676	Kuntohoitaja Katriina Manninen Ruskokuja 7, Vääkso Puh. 045 130 8442
Bitpress Oy Ab Hirsalantie 11 02420 Jorvas Puh. 040 031 2520	Eqvities Oy Vasarakatu 9 B 20 40320 Jyväskylä Puh. 040 839 1921	Histec Oy Patteritie 4 14200 Turenki Puh. 050 514 2737	K	Kontuvahti Oy Yritystie 3 14700 Hauho Puh. 050 407 3639	L
Björklund Båtstlib Kb Bruddalen 42 23390 Iniö Puh. 02 463 5343	Etelä-Hämeen Eläinlääkärin Tassutie 1, Parola www.koirahoitola.fi	HITMEC Oy Sinimäentie 10 C 02630 Espoo Puh. 045 213 8044	K2 Hammoud Tmi Tammikuja 2 B 8 33840 Tampere Puh. 050 544 2200	Korsmalmin Hoitokoti Ky Lapinjärvi Puh. 040 020 3978	L & P Laaksonen & Poika Oy Akselintie 1, Turku Puh. 040 900 4463

Lagerblad Foods Oy Ltd Helsinki Puh. 040 051 1953	N	Rakennuspalvelu Keksu Oy Helsinki Puh. 040 182 7900	Sahia Consulting Oy Ltd Sepontie 1 T, Espoo Puh. 040 848 7875	Sähköasennus Metsäranta Oy Kirkkonummi Puh. 040 080 3918	Tilitoimisto Satu Wähä Tornio Puh. 041 547 4700
Lakeuden Hydro Oy Rajatie 46 60100 Seinäjoki Puh. 06 4125 100	Nikopuu Oy Keskustie 74 51600 Haukivuori Puh. 040 067 7488	Rakennuspelti Etsalo & Etsalo Ky Perniö Puh. 040 042 6588	Varattu	Sähköpalvelu Keskitalo Ky Kempele Puh. 044 262 7499	TransFörMer Oy Nummimetsäntie 19 04500 Kellokoski Puh. 040 592 7152
Lakiasiantoimisto Jari Kinnunen Espoo Puh. 050 520 2410	Nivalan kaupunki Kalliontie 15 85500 Nivala Puh. 040 344 7211	Rakentajat Piippo & Pakarinen Oy Espoo Puh. 040 044 9041	Sarin Pidot Husunpääntie 35 49730 Muurikkala Puh. 050 309 1398	T	U
Lakimiestoimisto Niemi & Co Oy Inkoo Puh. 09 849 3600	NPE Kulplan Oy Patamäenkatu 7 33900 Tampere Puh. 040 570 4041	Raskaskonehuolto JP Rajala Pori Puh. 026 330 004	Satarehu Oy Anttilantie 160 32610 Vampula Puh. 040 483 8866	T. Långström Oy Ruotsintie 27 94700 Kemi Puh. 040 558 6813	Urakointi J. Ylihärtilä Koskelantie 116 66470 Laihia Puh. 040 778 0017
Lappeenrannan ev.lut. seurakunnat www.lappeenrannan-seurakunnat.fi	O	Rastal Mainoslasit Lahntie 7 B 5 02170 Espoo Puh. 050 552 5572	Savisillan Eläinklinikka Savisilta 1, Ylivieska Puh. 08 428 811	Taalintehtaan Meriliikenne Ab Taalintehtas Puh. 044 257 3941	Uudenmaan Saumauspalvelu Oy Huoltotie 13, Kuhmo Puh. 040 583 9489
Lasistudio Jan Torstensson Oy Sastamala Puh. 040 015 4158	Osteopaatti Timo Suhonen Joroinen Puh. 017 572 198	Rauman Fysikaalinen Hoitola Oy Kallionkatu 4, Rauma Puh. 02 822 7187	Selänne Automaatio Oy Pyhäsalmi Puh. 045 783 55086	Taito Design Peippotie 1 21250 Masku Puh. 040 538 2961	V
Lemmikkieläinliike Jälki Oy Rovaniemi Puh. 040 127 2423	Oy Rakennuspartio Helsingintie 1 A 24 49460 Hamina Puh. 020 792 8815	RCP Software Oy Mustionkatu 2 20750 Turku Puh. 050 366 3412	Sidita Engineering Oy Osmankäämintie 48 A 3 01300 Vantaa Puh. 040 046 5907	Kaunista syksyä!	VALO Operator Oy Mannerheimintie 109 00280 Helsinki Puh. 044 040 0519
Lohjan Biolämpö Oy	P	RemKym Oy Puh. 040 573 1446 www.remkym.fi	Siivouspalvelu Aqua Oy Tampere Puh. 050 558 5214	Taksi Jarkko Aakio T:mi Utsurantie 12, Loimaa Puh. 050 053 0807	Varattu
Hyvää syksyä	Varattu	Rengasliike Esspart Essevägen 312 68820 Esse Puh. 040 703 9164	Sileesuo Rakenne ja Kaivin Oy Tampere Puh. 040 596 6963	Talotimppa Oy Tähtelänkuja 4 L 3 86600 Haapavesi Puh. 050 043 8420	Varsinais-Suomen Huoltopalvelu Raisio Puh. 040 052 4709
LTH CRA Oy Lehtisaarentie 8 A 16 00340 Helsinki Puh. 045 860 4304	Panssarikilta ry Hattulantie 334 13720 Parola Puh. 040 568 1186	Repedli Oy Lampputie 4 00750 Helsinki Puh. 09 346 4788	Sisustusliike Seitsemäs Huone Oy Helsinki Puh. 050 546 9090	TAMMELAN KUNTA Hakkapelintie 2 31300 Tammela Puh. 040 706 2667	Vesi-Mega Oy Laskutie 1 89400 Hyrynsalmi Puh. 040 610 4417
Lukko-Paja Ky Laakavuorentie 5 00970 Helsinki Puh. 09 342 4400	Pieskan Huoltamo Oy Pieskantie 2, Mänttä Puh. 044 010 0732	Ristiinan Sähkötyö Oy Kitereentie 11 52300 Ristiina Puh. 015 455 333	Skog Yhtiöt Oy Samkullantie 35 Kirkkonummi Puh. 040 818 8113	Taxis Sari Lähde Yttiläntie 763 32910 Kauvatsa as Puh. 050 545 5640	Vetman Oy Maorlantie 1 24800 Halikko Puh. 050 012 1487
M	Pihtiputaan Louhintapalvelu Heikki Hämäläinen Puh. 040 094 3487	rrraitit Oy Hirsikankaantie 24 B 33480 Ylöjärvi Puh. 040 555 0309	Soffix Hundfysio Näsvägen 197 A 65410 Sundom Puh. 050 465 6392	Tekno-Test Ab Teollisuuskatu 3 10600 Tammisaari Puh. 019 241 3429	Viksbergs Gård Viksbergintie 96 06500 Porvoo Puh. 019 645 649
M Neuvonen T:Mi Puolukkakatu 7 Lappeenranta Puh. 040 072 0610	POWERPARK Huuvialtio www.powerpark.fi	R-tilipalvelu Ky Satamakatu 4 33200 Tampere Puh. 050 046 4851	Soilen Koti-Apu Tmi Muusantori 1 B 11 00350 Helsinki Puh. 040 816 0568	Teuvan apteekki Porvarintie 21 64700 Teuva Puh. 06 226 6300	W
Marjukka Kulmala / Kaiturin Tila Masku Puh. 050 524 3278	Pulse Drive Oy Ltd Miniatontie 4 C 16 02360 Espoo Puh. 050 307 7474	Rättö Juha Tero Petteri Kaljaasi 14, Kookola Puh. 040 043 0461	Sukari Konserni Oy Linnankatu 34 20100 Turku Puh. 044 066 8170	TH-Markkinointi Oy Pässintie 6 03250 Ojakkala Puh. 040 042 5818	Wahlroos verkstad T:mi Långåminne Puh. 040 722 1083
Markkinointitoimisto WDS Oy Helsinki Puh. 050 574 7980	Puutarha Lindström Valkovuokontie 5 05810 Hyvinkää Puh. 040 048 1230	Räyskälä-Säätiö Puh. 040 092 1260 www.rayskala.fi	SUOMEN AKKUTALO OY	Tili-Akka Oy Pietiläntie 6 B 42100 Jämsä Puh. 040 571 8777	www.sissipuukko.fi
MA-Tech Oy Lohkarekuja 2 62100 Lapua Puh. 050 444 3563	R	S	Suomen Glasluckan Oy Valkeakoski Puh. 040 703 0202	Tili-Tenhovalo Ky Hommaksenkuja 4 C 02430 Masala Puh. 050 539 1476	Y
Metsäkone Pirinen Oy Paavola Puh. 040 586 5053	Rakennus ja Remontti JR Oy Kinkomaa Puh. 050 542 9198	Safe-Team Oy Hirvatie 27 A 04150 Vantaa Puh. 050 045 1249	Suomen Sähkötieto Oy Lempäälä Puh. 044 244 1905	Tilitoimisto Kuopion Ykköstitil Oy Puijonkatu 25 B Puh. 050 436 9959	Yrityspalvelu Simetra Oy Ylöjärvi Puh. 044 501 0307

OTTIS

Hyvää ja rauhallista joulua!

A full-body photograph of an elderly man standing in a snowy forest. He is wearing a dark blue quilted jacket, a patterned knit hat, sunglasses, and patterned gloves. He is holding the leash of a German Shepherd dog that is sitting next to him. The background consists of snow-covered trees.

*Kunnioitamme
sotasokeiden
ja heidän
opaskoiriensa
muistoa
julkaisemalla
tarinoita heidän
elämästään.
Kuvassa viimeinen
sotasokea opas-
koirankäyttäjä
Keijo Miettinen
(12.6.1930-12.7.2020)
opaskoiransa
Brutuksen kanssa.*